

ΦΥΛΛ. 5

TOM A.

Η ΠΑΝΔΩΡΑ.

ΚΑΛΜΙΝΑ.

Διήγημα ὑπὸ 'Α. Ρ. Ρ.

Ὁ Λόρδος 'Ριχάρδος 'Ελβερφέλδ, ἔχων νεότητα καὶ πλούτη, καὶ ὅσα ἀγαθὰ χορηγοῦσιν ἡ φύσις καὶ ἡ τύχη εἰς τοὺς προνομιούχους των, ἐνομιζέτο κοινῶς ὡς εἷς τῶν εὐτυχεστέρων νέων τῶν τριῶν βασιλείων, οὐδ' ὁ ἴδιος εἶχε λόγον ὅπως ψεύσῃ τὴν τοιαύτην δόξαν. Εἰς ἓνα τῶν μεγάλων χορῶν εἰς οὓς συνέρρει τὸ ἄνθος τῆς ἀριστοκρατίας, ἐχόρευσε μετὰ τὴν Μίς Λουκίαν Κλερμόντην, καὶ τὸ κάλλος καὶ ἡ χάρις τῆς τὸν κατέθελεξάν· καὶ ὅταν μετὰ ταῦτα συνδιελέχθη μετ' αὐτῆς, ἡ εὐφροσύνη τῆς τὸν ἐγοήτευσεν εἰς τόσον βαθμὸν, ὥστε δι' ὅλης τῆς νυκτὸς, μετὰ τὸν χορὸν, ἡ εἰκὼν τῆς ἡσχόλει τὴν φαντασίαν του.

Τόμ. Α.

Μετὰ δύο ἡμέρας τὴν ἀπῆντησεν εἰς ἄλλον χορὸν, ἐχόρευσε πάλιν καὶ συνδιελέχθη μετ' αὐτῆς, καὶ ἔκτοτε ἡμέραν καὶ νύκτα περιπέτα εἰς τὴν διανοίαν του τῆς Λουκίας ἢ γλυκεῖα μορφή. Εἰς τρίτον δὲ χορὸν, ὅταν τὴν ἀπῆντησεν, ὁ ἔρωσ του, διότι τίς ἡ ἀνάγκη νὰ μὴ ἀποδώσωμεν εἰς τὸ αἶσθημά του τὸ ἀληθὲς αὐτοῦ ὄνομα; ὁ ἔρωσ του λοιπὸν εἶχεν εἰς τοσοῦτον προῃ, ὥστε εἶχεν ἐξυπνίσει τὴν μεμφίμοιρον κατὰσκοπὸν του, τὴν ζηλοτυπίαν, καὶ διὰ τῶν διόπτρων αὐτῆς, ἀνεκάλυψεν ὅ,τι ἐν τῇ ἀρεταίᾳ του δὲν εἶχε παρατηρήσει κατὰ τοὺς προλαβόντας δύο χοροὺς, τὸν λοχαγὸν Ὁ Βαίρδην, ὅστις μετὰ κόμπου, ὡς Ἰνδικὸς ὄρνις περιβλεπόμενος, ἐστρέφετο περὶ τὴν Λουκίαν, καὶ ἐχόρευσε μετ' αὐτῆς τετρακίς τὴν ἐσπέραν ἐκείνην. Ἐκτοτε ἡ εἰκὼν αὐτοῦ προστεθῇ ἐν τῇ φαντασίᾳ τοῦ Ριχάρδου εἰς τὴν τῆς Λουκίας, ὡς προστίθεται ἡ σκιά ὅπως ἀναδείξῃ τὸ φῶς λαμπρότερον εἰς τοὺς ζωγραφικοὺς πίνακας. Ἐκτοτε

Φυλ. 5.

ὅμως καὶ τὸ αἰσθητὸν τοῦ ἔγινε κατὰ λόγον τῆς ἀντιστάσεως δριμύτερον καὶ ἀνησυχότερον· διὸ καὶ μὴ ἀρκούμενος πλέον νὰ βλέπῃ τὴν Λουκίαν εἰς μόνον τὰς ξένας συνναστροφάς, παρουσιάσθη εἰς τὸν οἶκον τῶν γονέων τῆς, ὅπου, πρὸς ἄκραν τοῦ δυσαρέσκειαν, ἀπήντησε καὶ πάλιν τὸν λοχαγόν. Ἄλλὰ ταχέως ἀνεκάλυψε, μὲ τὴν ὀξύρκεϊαν τῆς ἀντιζηλίας, ὅτι ἂν εἰς τοὺς χοροὺς ἡ τεταμένη κινήμη, τὰ ἐπιτετηδευμένα λυγίσματα, ἡ γοργὴ πόλκα καὶ ὁ παράφορος στρόβιλος, ἐδίδον σχετικὴν τινα ἀξίαν εἰς τὸν λοχαγόν, εἰς τὰς σπουδαιοτέρας ὅμως συνναστροφάς, ὅπου ἀπαιτεῖται ἀληθὴς τρόπων χάρις, ἀγγίγματα καὶ κρίσις ὀρθή, ἐφαίνετο ὅλη ἡ κομπονοικα καὶ ἡ ἀστερότης του, γυμνῇ τῶν δανείων τούτων ἀκτίων. Ἡλπιετο ἐπομένως ὅτι, ἐνταῦθα τοῦλάχιστον, ἡ νίκη δὲν ἤθελε τῷ ἀμφοισθητῇ· ἀλλ' ἐλητμόνει, ἡ δὲν ἤξευρεν ἴσως ἀκόμη, τί ἐστὶ νεάνιδος κεφαλὴ, πότην, πρὶν ὠριμάσθαι, ἐντύπωσιν ἀποτελοῦσιν ἐπ' αὐτῆς τὰ χρυσὰ καὶ τὰ παρδαλὰ καὶ αἱ κροττωταὶ ἐπωμίδες, καὶ οἱ ἀργυροὶ περυνιστῆρες, καὶ ὅτι κατὰ τὴν ηλικίαν ἐκείνην ἡ ἀρβύθμιτος φαντασία, τὸν χαλινὸν τῆς κρίσεως δάκνουσα, παραφέρει κατὰ σκοπέλων πολλὰς καὶ τὴν ὑγιεστεραν καρδίαν. Μετ' οὗ ποῦ ὅμως ἐμελλε νὰ λάβῃ καὶ τὴν ὀδυνηρὰν ταύτην πείραν, ὀδυνηρὰν δι' αὐτὸν, διότι οὐ μόνον κατέστρεψε τὰ γλυκύτερα ὄνειρά του, ἀλλὰ καὶ τῆς Λουκίας, πρὸς ἣν ἠθύνετο στοργὴν ἄδολον, καὶ ἥς ἀνεγνώριζε τὴν εὐγενῆ φύσιν, ἐβλεπε δολομένην τὴν κρίσιν, δηλητηριαζομένην τὴν καρδίαν, καὶ κινδυνεύουσαν τὴν μέλουσαν εὐτυχίαν. Καὶ εἰς τοσοῦτον βαθμὸν ἡ νέα Μίς δὲν εἶχεν ὀρθαλμούς, δὲν εἶχεν ὧτα εἰμὴ διὰ τὸν κοῦφον ἀξιωματικόν, ὥστε οὐδὲ κἂν ποτὲ παρετήρησεν ὅτι ὁ Λόρδος Ἐλβερφέλδ, ὑπὸ τὴν ἀνεπίδεικτον μέλαιναν ἐνδυμασίαν του, εἶχε πολὺ ἀληθέστερον καὶ ἀνδρικότερον κάλλος ἀπὸ ἐκείνου, καὶ πολλὰς καὶ ἡ ἀγαθὴ ἐκείνη καὶ φρόνιμος ἐπέτρεπε καὶ εἰς τὸν νοῦν καὶ εἰς τὴν καρδίαν τῆς νὰ παραλογίζεσθαι, ὑποστηρίζουσα τοῦ λοχαγοῦ τοὺς παραλογισμούς.

Τὸν Ριχάρδον τοῦτο ἔφερεν εἰς ἀπελπισίαν. Μίαν ἐσπέραν μάλιστα, ὅταν ἐγένετο λόγος περὶ τοῦ κινήματος ἀγοραίων γυναικῶν, αἵτινες ἐζήτησαν ἀπὸ τὴν ἐθνικὴν συνέλευσιν τῆς Γαλλίας πολιτικὰ δικαιώματα ὑπὲρ τοῦ γυναικείου φύλου, ὁ νέος Λόρδος ἠθέλησε νὰ ἰδῇ μέχρι ποῦ ἐπροχώρησεν ἡ ἀσθένεια τῆς Λουκίας, καὶ ἂν αὐτὸς, ἔχων σύμμαχον τὸν ὀρθὸν λόγον, δὲν ἤθελε νικήσῃ παρ' αὐτῇ τὸν ἀντίζηλόν του, ἄτοπα λέγοντα. Εἶπεν ἐπομένως ψέγων τὸ κίνημα τοῦτο, ὅτι κατ' αὐτὸν ἡ κλησις τῶν γυναικῶν εἶναι ἄλλη ἐπὶ τῆς γῆς, ἱερὰ καὶ μεγάλη οὐχ ἥττον, ὅτι ἂν παραγνωρίζωσιν αὐτὴν, καὶ ἐπεμβάτωσιν εἰς ὅσα ἐκ φύσεως δὲν ὠρίσθησαν, ἀποβαίνουσιν ἄχρηστοι καὶ ἐπικίνδυνοι εἰς τὴν κοινωνίαν καὶ εἰς αὐτάς. Ἀλλ' ἡ Λουκία, εἰς τὴν γνώμην προστεθειμένη τοῦ λοχαγοῦ, ὅστις ἐνόμιζεν ὅτι γίνεται ἀρεστός εἰς τὸ γυναικεῖον φύλον ὑπὲρ αὐτοῦ κηρυττόμενος, διαχυρίσθη ἐξ ἐναντίας, ὅτι ἀδικοῦνται

αἱ γυναῖκες κατώτεραι ταπτόμεναι τῶν ἀνδρῶν εἰς τὴν κοινωνίαν, ὅτι ἠδύνατο καὶ ἡ διοικήσις καὶ ἡ υπεράσπισις τοῦ τόπου ἀκινδύνως, καὶ μάλιστα πρὸς κοινὸν ὄφελος, νὰ ταῖς ἐμπιστευθῇ, διότι καὶ κυβερνήτραις ἡπιώτεροι ἦλθον εἶσθαι, καὶ βουλευτρίαι ἀπαιεστεραι, καὶ Ἀμαζόνες εἰσις πολεμικαὶ καὶ καρτερικώτεραι τῶν ἀνδρῶν. Ἀνέφερε δὲ πρὸς κύρωσιν τῶν λόγων τῆς τὰς Σεμιράμιδας, καὶ τὰς Αἰκατερίνας, καὶ ὅσας τὰς ἄλλας ἀρχαίας καὶ νεωτέρας γυναῖκας, ὅσαι, ὡς ἐξαιρέσεις τοῦ γενικοῦ κινήματος, οὐχὶ δὲ ὡς παραδείγματα αὐτοῦ πρέπει νὰ θεωρηθῶσι. Κατ' ἀρχὰς ἡ φιλονεικία εἶχεν ἀστείότητος ὕψος, ἂν καὶ ὁ Ριχάρδος ἐβλεπε σοβαρὸν σύμπτωμα εἰς αὐτὴν, τὴν φιλοπροσωπίαν τῆς Λουκίας ὑπὲρ τοῦ Ὁ Βαίρδου. Ἀλλὰ μετ' ὀλίγον ὁ λοχαγός, ἐμψυχούμενος ἀπὸ τῆς νέας τὴν ἔγκρισιν, καὶ πρὸς τὸν λόρδον Ἐλβερφέλδ ἐνδόμυχον ἀντιπάθειαν αἰσθανόμενος, ἔγινε δεικτικώτερος καὶ τῷ ἀπεύθυνε λόγους δριμεῖς, εἰς οὓς ὁ Ριχάρδος ἀπήντησε μὲ τὴν συνήθη του ἡπιότητα. Ἡ μετριοπαθὴς ὅμως διαγωγή, ὡς τοῦτο συμβαίνει εἰς τοὺς μικροὺς χαρακτήρας, παρώξυνεν ἔτι μᾶλλον τὴν χολὴν τοῦ ἀξιωματικοῦ, ὅστις, ἐπεμβαίνων ὅσον ἐβλεπε τὸν ἀντίπαλόν του ὑποχωροῦντα, προσέβη τέλος μέχρις αὐθαδείας, ἥτις ἐφείλκετο ἐπ' αὐτοῦ αὐστηρὰν μὲν ὀλίγον, ἀλλὰ δικαίαν ἀπάντησιν. Ὁ Ὁ Βαίρδης ὡχρίσθη καὶ, δαγκάσας τὰ χεῖλη του, ἐσιώπησε. Μετὰ μίαν δὲ στιγμὴν, ὅταν ὁ Ἐλβερφέλδ, μὲ βεβαρημένην καρδίαν ἀνεχώρησε, τὸν πρηγκολούθησεν αὐτὸς καὶ τὸν προσεκάλεσεν εἰς μονομαχίαν. Ὁ Ἐλβερφέλδ ἐπροτίμησε νὰ τῷ δώσῃ ἐξηγήσεις, ἀλλ' ὁ λοχαγός, προπέτης γινόμενος, τὸν ὕβρισε δαιλόν. Ὁ Ριχάρδος προσδιώρισε τότε τὸν τόπον καὶ τὴν ὥραν τῇ ἐπαύριον. Ὅταν δ' ἐξελέγησαν οἱ μάρτυρες, ὁ λοχαγός ἐπέμεινε νὰ μονομαχήσῃ διὰ τοῦ ξίφους, εἰς δ' ἡ ἐμπειρία του ἦτον ἐνομαστή, καὶ προσέτι, μέχρι θανάτου. Εἰς τὸ πρῶτον ὁ Ἐλβερφέλδ συγκατετέθη ἀδιστακτικῶς, ἂν καὶ αὐτὸς εἶχε τὸ δικαίωμα τῆς ἐκλογῆς τῶν ὅπλων, ὡς προκληθεὶς εἰς τὸ δεύτερον ὅμως δὲν ἤθελε νὰ συγκατατεθῇ, καὶ ἐπρόσφερεν ἐκ νέου νὰ δώσῃ τὰς ἀναγκαίας ἐξηγήσεις εἰς τὸν Ὁ Βαίρδην. Ἀλλ' αὐτὸς κἀμμίαν ἐξήγησιν δὲν ἐδέχθη, καὶ ἠπειλήσεν, ὅτι θὰ κόψῃ μὲ τὴν σπάθην του τοῦ Ριχάρδου τὰ ὄτα. Πᾶς συμβιβασμὸς ἐπομένως ἦτον ἀδύνατος καὶ ἤρχισεν ἡ μονομαχία. Ἀλλὰ τότε, ὀλίγον ἐξώρας βεβαίως, ὁ λοχαγός Ὁ Βαίρδης ἐνόησεν, ὅτι ἂν αὐτὸς ἦτον λίαν ἐπιδέξιος εἰς τὴν ξιφομαχίαν, καὶ ἐκόμπαζε θορυβωδῶς ἐπὶ τούτῳ, ὑπῆρχον καὶ ἐπιδεξιώτεροί του, ἂν καὶ δὲν ἐκαυχῶντο, καὶ τοιοῦτος ἦτο ὁ Ριχάρδος· εἰς τὸν τρίτον διαξίρισμόν ἐτίναξε τὸ ὅπλον τοῦ ἀνταγωνιστοῦ τοῦ δέκα βήματα μακρὰν, καὶ θέτων τὴν αἰχμὴν τοῦ ξίφους του εἰς τὸ στήθος αὐτοῦ.

— Μέχρι θανάτου, τῷ εἶπεν, ἦτο ἡ μονομαχία· ἔχω τὸ δικαίωμα νὰ σὲ φανεύσω. Γράψε εἰς τοῦτο τὸ χαρτίον ὅτι μ' ἐπροκάλεσες ἀναιτίως, ὅτι ἐφέρθης ἄγνων, καὶ σοὶ χαρίζω τὴν ζωὴν.

Καὶ ταῦτα λέγων τῷ ἔδωκε χαρτίον καὶ μολυβ-

δοκόνδουλον· ὁ δὲ Ὁ Βαίρδης, λαβὼν αὐτὰ μὲ τρέμουνταν χεῖρα, ἔγραψεν ὅτι ὁ νικητὴς τοῦ ἀπῆτησε, καὶ ἐννοῶν ὅτι ὑπέγραψε τὴν καταδίκην του ἐν τῇ κοινῳνίᾳ, ἀνεχώρησε τρίζων τοὺς ὀδόντας καὶ νεκροῦ πελιδνότερος, καὶ ἐπὶ τινα καιρὸν δὲν ἐφάνη πλέον εἰς τὸ Λονδῖνον. Ἐν ᾧ δὲ ἐμακρύνετο τοῦ σταδίου τῆς μάχης, ὁ Λόρδος Δενισὼν, ὁ μάρτυς αὐτοῦ, στρέφων πρὸς αὐτὸν τὰ νῶτα, καὶ χωρὶς νὰ τὸν ἀποχαιρετίσῃ, ἤλθε πρὸς τὸν Ῥιχάρδον καὶ τῷ ἔσπριξε μετὰ συμπαθείας τὴν χεῖρα.

Ὁ αἰσχρὸς! εἶπεν ὁ Λόρδος Βεθμόνδος πρὸς τὸν Ῥιχάρδον, τοῦ ὁποίου ἦτο μάρτυς· νὰ μὴ σὲ παρακαλέσῃ νὰ τῷ βυθίσῃς τὸ ξίφος εἰς τὴν καρδίαν, ἀλλὰ νὰ σοὶ δώσῃ αὐτὸ τὸ ἔγγραφο! Πρέπει νὰ τὸ δημοσιεύσῃς εἰς ὅλην τὴν κοινῳνίαν καὶ εἰς τὸν στρατὸν, διὰ νὰ διωχθῇ ἀπὸ τὴν παρουσίαν ὅλων τῶν τιμίων ἀνθρώπων.

— Δὲν ἐναντιοῦμαι παντελῶς, εἶπεν ὁ Λόρδος Δενισὼν· ἔχετε, μυλόρδε, πληρέστατα εἰς τοῦτο δικαίωμα.

Ὁ Ῥιχάρδος ἔμεινεν ἐπὶ τινὰς στιγμὰς βεβυθισμένος εἰς βαρυθυμίαν. Τέλος ἀποταθείς πρὸς ἀμφοτέρους,

— Ἐχετε, τοὺς ἠρώτησε, τινὰ αἰτίαν ἦτις νὰ σὰς ἀναγκάσῃ νὰ μένετε πρὸς τὸ παρὸν εἰς Λονδῖνον;

— Κάμμιαν, ἀπεκρίθησαν ἀμφοτέρω.

— Ἀπέρχομαι νὰ ὁδοιπορήσω. Μὲ συνοδεύετε;

— Εὐχαρίστως, εἶπεν ὁ Δενισὼν. Ἀλλὰ ποῦ;

— Ὁ ἐξάδελφός μου εἶναι εἰς τὸ Εὐέλπι ἀκρωτήριον. Ἐρχεσθε;

— Εἰς τὸ Εὐέλπι ἀκρωτήριον! εἰς τὴν ἄκραν τοῦ κόσμου! ἀνέκραξεν ὁ Λόρδος Βεθμόνδος.

— Διότι εἶναι εἰς τὴν ἄκραν τοῦ κόσμου! εἶπε μελαγχολικῶς ὁ Ῥιχάρδος. Ἀλλὰ σὰς εἰδοποιῶ ὅτι ἀναχωρῶ ἀμέσως μὲ τὸ ἀτμοκίνητόν μου. Ἄν θέλετε, συνοδεύσατέ με.

Ἡ πρότασις ἔγινε τόσῳ προθυμότερον δεκτὴ, ὥς παραδοχοτέρα ἦτο, καὶ τὸ ἑσπέρας ἀπέπλεε τὸ πολυτέλές ἀτμοκίνητον, ὁ Ἐλβερφέλδ, φέρον τοὺς τρεῖς λόρδους.

Ὁ πλοῦς ἐπροχώρει θαυμασίως· εἰς τὰς Καναρίους ἐπρομηθεύθησαν νέους ἄνθρακας, καὶ ἐκεῖθεν παρέπλευσαν τὴν Ἀφρικανικὴν ἀκτὴν, πολλάκις προσορμιζόμενοι ὅπως θηρεύσωσιν, ἢ ὅπως ἐξετάσωσι τὴν ὠραίαν φύσιν τῶν τροπικῶν, ἢ ὅπως σπουδάσωσι τοὺς ἀγρίους αὐτῶν κατοίκους. Πολλάκις ὁ Λόρδος Βεθμόνδος, εἰς ὃν εἶχε διηγηθῇ ὁ Ἐλβερφέλδ τὴν γελοῖαν ἀφορμὴν τῆς μονομαχίας του, βλέπων τὰς δυστειδεῖς τῆς Μαυριτανίας καὶ Συνεγαμβρίας γυναικας, αἵτινες ποντίκων μᾶλλον ἢ ἀνθρώπων θηλείας ὁμοίαζον,

— Ἰδοὺ, ἔλεγε καγχάζων, αἱ πολεμίστριαι καὶ αἱ κυβερνήτιδες τῆς Μίς Κλερμόντης· φαντασθῆτε ὁλόκληρον τάγμα ἀπὸ τὰ ζῶα ταῦτα συγκείμενον!

Καὶ ὁ Δενισὼν ἐγέλα, ὁ δὲ Ῥιχάρδος ἐμειδία μελαγχολικῶς.

Ἐν τούτοις τὸ ἀτμόπλοον ἐπέτα, ἀδιαφοροῦν διὰ

κύματα καὶ δι' ἄνεμον, καὶ παρέπλεεν ἤδη τὴν ἀκτὴν τῆς Γουίνεας, τὴν καλουμένην χρυσοῦν Ἀκτὴν. Ὁ Ῥιχάρδος, μελαγχολικὸς πάντοτε, ἐκάθητο μίαν ἑσπέραν μόνος εἰς τὴν πρύμναν, καὶ περιέφερε τοὺς ὀφθαλμοὺς εἰς τὰ γιγαντιαῖα παρ' αὐτὴν τὴν θάλασσαν φυόμενα δένδρα, οἱ δὲ ἄλλοι δύο φίλοι ἦσαν ἠπλωμένοι εἰς τὴν πρῶραν, καὶ διὰ νὰ παρέλθῃ ὁ καιρὸς, ὅστις καὶ χωρὶς τούτου παρήσχοιτο, ἐστοιχημάτιζον περὶ τῆς ταχύτητος τοῦ πλοίου τῶν.

— Ἐνδεκα μίλια τὴν ὥραν μόλις, εἶπεν ὁ Βεθμόνδος.

— Καὶ δεκατέσσαρα μὲ τῷ ξημένον ἀτμὸν, εἶπεν ὁ Δενισὼν.

— Ἀδύνατον, ἀπήντησεν ὁ Βεθμόνδος.

— Στοιχηματίζω.

— Ἐκατὸν λίρας.

Καὶ ἐλθόντες πρὸς τὸν μηχανικόν,

— Αὐξήσατε τὸν ἀτμὸν, τῷ εἶπον.

Ὁ μηχανικὸς ὑπήκουσεν.

— Ἀς ῥιζθῇ ἡ βολίς. Πόσον τρέχομεν,

— Σχεδὸν δώδεκα κόμβους, εἶπεν ὁ βολιδοσκόπος, ἀφ' οὗ ἐξετέλεσε τὸ διαταχθέν.

— Κλείσατε τὴν ἀσφαλιστικὴν γλωσσίδα, διέταξεν ὁ Λόρδος Δενισὼν τὸν μηχανικόν, ὅστις ὑπήκουσε, κινῶν ὀλίγον ὑπόπτως τὴν κεφαλὴν.

— Τώρα πόσον τρέχομεν; ἠρώτησεν ὁ Λόρδος τὸν βολιδοσκόπον.

— Δεκατρεῖς κόμβους, εἶπεν αὐτὸς, ἀφ' οὗ ἡρεῦνῃσε.

— Προσθέσατε ἀτμὸν, εἶπεν ὁ Λόρδος εἰς τὸν μηχανικόν.

Ἀλλὰ δὲν τολμῶ, ἀπεκρίθη αὐτός.

— Προσθέσατε ἐγὼ ἐγγυῶμαι. Διὰ δοκιμὴν μόνον. Ἐχομεν στοίχημα. Ὁ μηχανικὸς ἦτον ἄγγλος, καὶ ἡ λέξις στοίχημα ἦτον δι' αὐτὸν λόγος μὴ ἐπιδεχόμενος ἀντίρρησης.

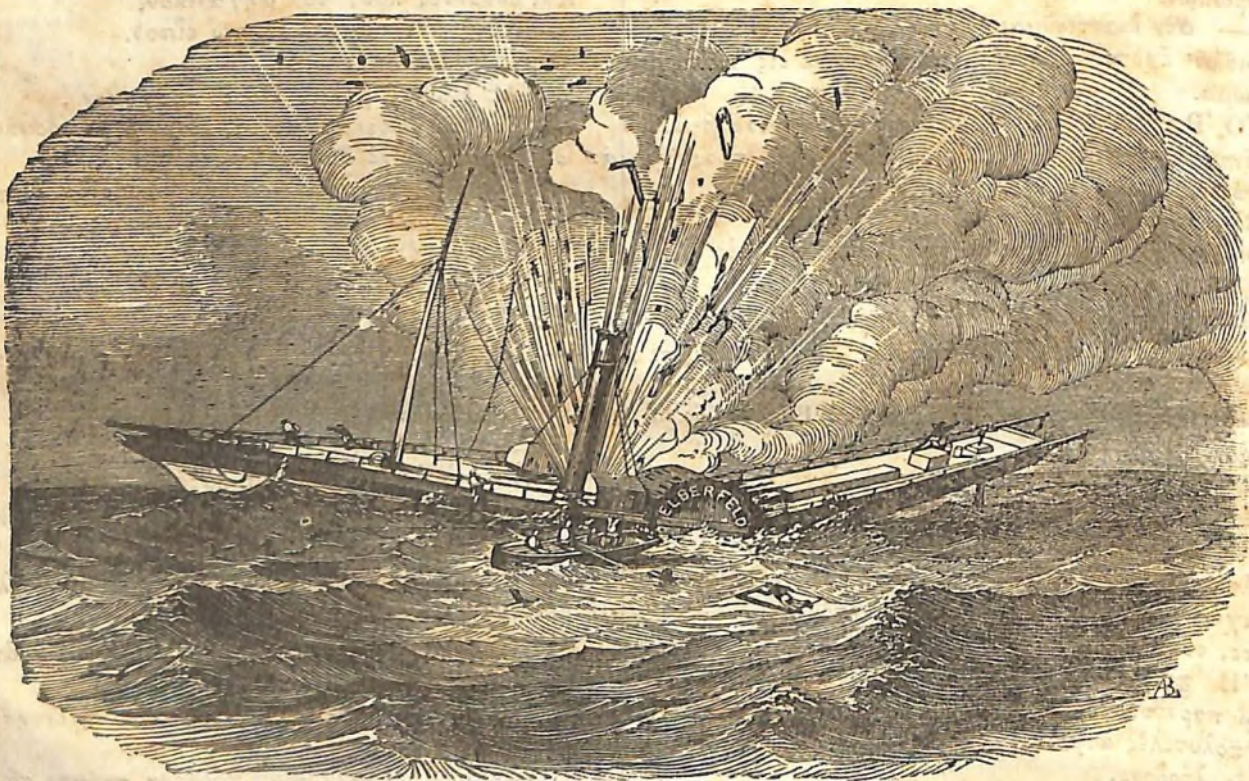
Ἐπρόσθεσεν ἐπομένως ὀλίγον ἀτμὸν ἀκόμη, ἂν καὶ μετὰ πολλοῦ διαταγμοῦ.

— Καὶ τώρα πόσον τρέχομεν; ἠρώτησεν ὁ Λόρδος.

Ἀλλὰ μόλις ἐπρόφθασε νὰ προφέρῃ ταύτας τὰς λέξεις, καὶ τρομερὸς ἠκούσθη τριγυρῶς, ὥς ὅταν τοῦ σεισμοῦ ὁ δαίμων συντρίβει τὰ ὄρη εἰς τοὺς σπασμούς του, καὶ τὰ φλογερὰ σπλάγχνα του σφενδονίζει πρὸς τὸν φρίττοντα οὐρανόν. Ὁ Ῥιχάρδος ἀνεπήδησεν εἰς τὸν κρότον καὶ ἔμεινεν ὥς ἀπολελιθωμένος. Ἡ μηχανὴ εἶχεν ἐκτραγῇ, καὶ τὸ πλοῖον, συντριβὲν ὥς καρύου κέλυφος, ἐξεβρέυετο φλόγας καὶ καπνόν, καὶ συντρίμματα ξύλων καὶ μηχανῶν, καὶ σπαίροντα μέλη ἀνθρώπων. Πολλοὶ τῶν ναυτῶν ἐρρίφθησαν θορυβωδῶς καὶ ἀτάκτως εἰς τὴν παραπλεύσαντες λέμβον, εἰς τμήματα ξύλων, ἢ καὶ εἰς αὐτὰ τὰ κύματα διὰ νὰ σωθῶσιν, ἀλλὰ μόνον τὸ εἶδος τοῦ θανάτου μετέβαλλον. Ἡ θάλασσα, ὥς θηρίον ἀνήμερον, λυσσωδῶς ῥιπτόμενον κατὰ τοῦ πτώματος τοῦ ἐσπαραγμένου του θύματος, εἰς ὥρμα διὰ τῆς χαινούσης πληγῆς τοῦ σκάφους, καὶ τὸ κατεπόντιζε. Τὴν στιγμὴν δὲ ταύ-

την, δευτέρα ἔκρηξις, βοηθούμενη ἀπὸ τὴν δύναμιν τῶν κυμάτων, ἔσχισε δίχα τὸ σκάφος, καὶ ἐσφενδό- νισε τὰ δύο ἄκρα αὐτοῦ μακρὰν ἀπ' ἀλλήλων. Ὁ Ῥιχάρδος ἔστρεψε τελευταῖον βλέμμα πρὸς τὴν βυθιζομένην πρῶραν ἣτις περιεῖχε τοὺς περισωζο- μένους ἐκ τοῦ πληρώματος, καὶ βλέπων αὐτὴν πα- ρασυρομένην πρὸς τὸ πέλαγος, ἐνῶ τὴν πρύμναν ὥθουν βιαίως τὰ ρεύματα κατ' ἐναντίαν διεύθυνσιν, ἀπέ- θυνε διὰ τῆς χειρὸς πρὸς τοὺς φίλους του τελευταῖον ἀσπασμόν, καὶ ἔπειτα, ἐνῶ τὸ κύμα κατεβρόχθιζε τὴν τελευταίαν σανίδα τῆς σωτηρίας του, ἐπειδὴ ἡ ἐλπίς εἶναι ἡ δύναμις ἡ εἰς τὸν πυθμένα τῆς καρδίας ἐσχάτη ἐναπομένουσα, ἐπήδησεν εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ ἤρχισε μηχανικῶς νὰ κολυμβᾷ πρὸς τὴν ἀπέχου- σαν παραλίαν. Μετ' ὀλίγον ἤσθάνθη ἀνέλπιστον ἐπι- κουρίαν ἣτις τῷ ἐστέλλετο ὡς θεόθεν. Ἡσθάνθη

ὅτι ὀρμητικὸν ρεῦμα τὸν ἔφερε βιαίως πρὸς τὴν ἀκ- τὴν. Ἀλλὰ καὶ οὕτως ἦτον αὐτὴ μακρὰν, τὰ κύματα ἐβράζον ὡς εἰς λέβητα, θραυόμενα ὑπὸ τῆς ὀρμῆς τοῦ ρεύματος, καὶ αἱ δυνάμεις του εἶχον ἀρχίσει νὰ ἐξ- αντλῶνται. Τέλος δὲ, καθ' ἣν στιγμὴν αὐταὶ τὸν ἐγκατέλειπον, τελευταῖον κύμα, διεγείραν αὐτὸν, τὸν ἔρριψεν εἰς τὴν ἄμμον, ἀλλ' ἀσθμαίνοντα, ἡμιθανῆ, μὴ δυνάμενον οὐδ' ἐν μέλος του νὰ κινήτῃ. Οὐγ, ἦττον ὁμως ἀνεκάρητε, καὶ ἡ πρώτη του φροντίς ἦν νὰ περιφέρῃ τοὺς ὀφθαλμοὺς πρὸς τὴν θάλασσαν, καὶ νὰ ἴδῃ ἂν ἐπέπλεεν ἀκόμη ἡ πρῶρα μετὰ τῶν δυστο- χῶν ἐπιβατῶν της· ἀλλ' αὐτῆς οὐδὲ ἵχνος ἐφαίνετο πλέον. Ἦτον ἀληθὲς ὁμως ὅτι ἐν τούτοις εἶχεν ἐπέλθει σχεδὸν νύξ. Τότε μετ' ἀπελπισίας ἔστρεψε τοὺς ὀφθαλμοὺς πρὸς τὴν ξηρὰν, ὅπως ἐρευνήσῃ εἰς ποῖα μέρη ἡ τύχη τὸν ἔρριψεν· ἀλλὰ μετὰ φρίκης

εἶδεν ἐκ τῶν δένδρων, ἅτινα εἰς ἀπόστασιν τινα περιέκλειον τὴν παραλίαν, ἐξερχομένους ἀνθρώπους, ἀγρίους τὴν ὄψιν, καὶ κρατοῦντας ἀνημμένας λαμ- πάδας.

Ἡ φρίκη καὶ ὁ κῆματος ἐμπόδισαν κατ' ἀρχὰς τὸν Ῥιχάρδον νὰ κινήτῃ. Ὅταν δὲ συνάψας πάσας τὰς φυτικὰς καὶ ἡθικὰς δυνάμεις του ἠγέρθη, καὶ ἠθέλητε νὰ τρέξῃ, οἱ ἄγριοι ἐκεῖνοι ἄνθρωποι, τὸν εἶχον ἰδῆ, διότι ἀπὸ τῆς ἡμέρας παρεμόνευον τὸ ἀτμοκίνητον, καὶ ὡς οἱ καρχαρίαὶ οἱ παρακολου- θοῦντες τὰ πλοῖα ὅπως ἀρπάσωσιν ὅ,τι ἐξ αὐτῶν ἡ- θελε πέσει εἰς τὴν θάλασσαν, ἅμα εἶδον τὴν με- γάλην αὐτοῦ καταστροφὴν, ὥρμησαν νὰ καρπωθῶσι τὰ ναυάγια. Ἀμα λοιπὸν ἠγέρθη, ἤγειρον αὐτοὶ φωνὰς ἀπειλητικὰς καὶ μεγάλας, καὶ διεύθυνον κατ' αὐτοῦ τὰ πυροβόλα των, ὥστε ἐνόησεν ὅτι ἡ τύχη του

ἦν ἀναπόδρατος, καὶ δι' αὐτὸν ὅτι ἀσφαλέστερον ἦτον νὰ σταθῇ ἀκίνητος καὶ νὰ περιμείνῃ.

Οἱ ἄγριοι, ἡμίγυμνοι, δυσειδεῖς, παχέα ἔχοντες χεῖλη καὶ βαθεῖας τὰς κόμας, ὀλίγον διαφερούσας ἀπὸ τὰ ἄρνεα δέρματα, τὸν περιστοιχίσαν διὰ μιᾶς, καὶ πρὸ παντὸς ἄλλου ἔσπευσαν νὰ ἐρευνήσωσι τοὺς κόλπους του, ὧν ἐγνώριζον ἐξ ἀρχαιοτέρας πείρας ἀναμφιβόλως καὶ τὴν θέσιν καὶ τὴν χρῆσιν, καὶ ν' ἀρπάσωσιν ὅσα χρήματα, καὶ εἴτι ἄλλο ἀντικείμενον πολύτιμον, χρήσιμον ἢ καὶ μόνον στιλπνὸν παρεῖ- γον. Μετὰ ταῦτα δὲ, προϊόντες εἰς τὸ σύστημα τῆς ἀπ' αὐτοῦ καρπώσεως, ἤρχισαν νὰ τὸν ἐκδύωσι βαθ- μηδὸν, καὶ διανεμόμενοι τὰ ἱμάτιά του, νὰ ἐνδύων- ται αὐτὰ, ὁ μὲν τὰς περισκελίδας του ἐμπρὸς ὀπίσω, ὁ δὲ τὸν ἐπενδύτην του κάτω, καὶ ἄλλος τὰ ἄλλα, ὥστε τὸν ἀφῆκαν μὲ σχεδὸν μόνα τόσα ἐνδύματα, ὅσα

εἶχεν ὁ προπάτωρ ἡμῶν ἀφ' οὗ περιεδέθη τῆς συκῆς τὰ φύλλα.

Ἀφ' οὗ δὲ ἐτελείωσεν ὁ αὐτοσχέδιός των καλλωπισμός, ἐπειδὴ ὁ Ριχάρδος μέρος μὲν δὲν ἐδύνατο, μέρος δὲ δὲν εἶχε πολλὴν διαθέσιν νὰ τοὺς ἀκολουθήσῃ, τὸν συνέλαβον ἀπὸ τοὺς βραχίονας, καί, γυμνόποδα ἤρχισαν νὰ τὸν σύρῃσι πρὸς τὰ ἐνδότερα τῶν γαιῶν.

— Ἀλλὰ μ' ἐπῆρατε ὅτι εἶχον, ἀνέκραξεν ὁ Ριχάρδος, ἂν καὶ πεπεισμένος ὅτι οὐδὲν τῶν θηρίων τούτων ἐνόει τὴν γλώσσαν του. Τί μὲ σύρετε; τί σκοπὸν ἔχετε νὰ μὲ κάμετε;

Εἰς ὅμως ἐκ τῶν ἀγρίων, ὅστις ἐνόει, ὡς φαίνεται, ἀγγλικὰ, τῷ ἐξήγησε διὰ νύματος τὸν σκοπὸν των, θέτων τὴν χεῖρά του ὀρίζονταίως εἰς τὸν τράχηλόν του, καὶ κινῶν αὐτὴν δις ἢ τρίς ἐκ δεξιῶν πρὸς ἀριστεράν, ὅπερ εἰς τὴν ἀγγλικήν, ὡς καὶ εἰς πᾶσαν ἄλλην γλώσσαν, ἐδύνατο νὰ μεταφρασθῇ.

— Θὰ οὐ σφάζωμεν!

— Θὰ μὲ σφάζετε! ἔστω, ἀνεφώνησεν ὁ Ριχάρδος, ἀλλὰ, διατί δὲν μὲ σφάζετε; διατί ἡ πρόσθετος αὐτῇ βάσανος, νὰ μὲ σύρετε εἰς τοὺς ἐπαράτους καὶ ὀξεῖς τούτους λίθους;

— Ἀσπασθὴ! εἶπεν ὁ ἄγριος, οὗ αἱ φιλολογικαὶ γνώσεις δὲν περιωρίζοντο εἰς μόνην τὴν κατάληψιν, ἀλλὰ προσέβαινον μέχρι διορθώσεως τινῶν ἀγγλικῶν λέξεων.

— Βασιλεὺς θέλει κόψει:

Ἐκ τῆς δημηγορίας δὲ ταύτης ἐσυμπέραναν ὁ Ριχάρδος, ὅτι τὸν φέρουσιν εἰς τὴν πόλιν Ἀσπασθίαν, τὴν μεγαλητέραν τῆς χρυσῆς ἀκτῆς, καὶ ὅτι ὁ βασιλεὺς θέλει νὰ ἔχῃ τὴν εὐχαρίστησιν νὰ κόψῃ τὴν κεφαλὴν τοῦ ὀιδίου. Δὲν ἠξεύρομεν ἂν ἡ ἐλπίς αὐτῇ τὸν παρηγόρησεν ἐνόησας ὅμως ὅτι ἡ δυστροπία καθίστα δεινότεραν τὴν θέσιν του, ἤρχισε νὰ περιπατῇ μᾶλλον ἀδιάστως, μετ' ὀλίγον δὲ εἶδε καὶ μὲ μεγίστην χαρὰν ὅτι ὁ ἄγριος ὅστις εἶχεν ἀρπάσει τὰ ὑποδήματά του, φορέσας αὐτὰ, καὶ δοκιμάσας νὰ περιπατήσῃ, ἠσθάνθη ὅτι τὸν ἐσφιγγον ἐπωδύνως, καὶ μὲ μορφασμούς γελοιοδεστάτους καὶ ἀγανάκτησιν, τὰ ἀπέσπασε σχίζων αὐτὰ καὶ τὰ ἔρριψε μακράν του. Ὁ Ριχάρδος τὰ ἤρπασεν ἐπομένως μὲ μεγίστην χαρὰν, καὶ χωρὶς νὰ τὸν ἐμποδίσωσι, διότι κἀνεὶς δὲν ἤθελε τὰ βασανιστήρια ταῦτα, τὰ ἐφόρεσεν ὅπως ἐδυνήθη, καὶ ἤρχισε νὰ τρέχῃ μετ' αὐτῶν. Φθάς εἰς Ἀσπασθίαν, ἐξεπλάγη μεγάλως ὅταν, ἀντὶ νὰ ἰδῇ, ὡς ἐκ τῶν κατοίκων αὐτῆς ἐνόμιζεν, εἶδος μνημυκοπόμεως ἢ τοῦλάχιστον χοιροπόμεως, εἶδεν ἐξ ἐναντίας πόλιν εὐρύχωρον, ἀπὸ τείχη καὶ τάρρον περιλαμβανομένην, μὲ ταπεινὰς μὲν πλινθοκτίστους καὶ ἀχυροσκεπέας, ἄλλως ὅμως εὐρύθμους οἰκίας, μὲ εὐρεῖας ὁδοὺς, καὶ μὲ καθαριότητα ἥς στεροῦνται τινὲς συνοικίαι καὶ αὐτοῦ τοῦ Λονδίνου. Βίς τὸ μέσον αὐτῆς ἦσαν οἱ βασιλικοὶ οἶκοι, ἐπίσης μὲν ταπεινοὶ ὡς καὶ οἱ λοιποὶ ὅλοι, ἀλλὰ κατὰ τὰς λοιπὰς διαστάσεις πολὺ μεγαλῆτεροι, καὶ περίξ αὐτῶν ἐβεβαίοντο εὐρεῖα αὐλὴ, εἰς ἣν ἐκομίσθη ὁ Ριχάρδος. Εἰσελθὼν δὲ εἶδεν εἰς ὅλον αὐτῆς τὸ ἐμβαδὸν ἐμπεπηγ-

μένους, εἰς εὐρύθμους ἀποστάσεις, ὑψηλοὺς πάλους, εἰς πολλοὺς δ' ἐξ αὐτῶν εἶδε προσδεδεμένους ἀνθρώπους ἀγρίους μὲν καὶ αὐτοὺς, ἀλλὰ, ὡς ὁ παρατηρητικὸς τοῦ ὀφθαλμοῦ διέκρινε καὶ κατὰ τὴν δεινὴν του ἀκόμη ἐκείνην θέσιν, ἀνήκοντας εἰς ἄλλην φυλὴν, καὶ πολὺ ὠραιότερους τῶν ἐγχωρίων. Εἰς ἓνα τούτων ἐδέθη καὶ ὁ Ριχάρδος, ἵνα προσμείνῃ τὴν τύχην του, ἥτις, ὡς τῷ ἐξήγησε μετὰ κλαυθμῶν καὶ ὀλοφυρμῶν εἰς τῶν συντρόφων τῆς δυστυχίας του, διαστρέφων, ὡς καὶ ὁ ἄλλος ἄγριος, τινὰς ἀγγλικὰς λέξεις, ἦτον ν' ἀποκεφαλίσθῃ τὴν ἐπαύριον ὑπ' αὐτῆς τῆς χειρὸς τοῦ αὐτοκράτορος, μετὰ τὸ πρόγευμά του.

Δὲν θέλομεν νὰ μηκύνωμεν τὸν λόγον, περιγράφοντες πῶς διετέλεσε κατ' ἐκείνην τὴν νύκτα ὁ Λόρδος Ἐλβερφέλδ εἰς τὴν δυσάρεστον κλίνην του· οὐδεὶς θέλει ἐκπλαγῇ μανθάνων, ὅτι αἱ σκοτεινότεραι ἰδέαι τὸν ἐπεφοίτων, ὅτι μυριάκις ἐλυπεῖτο ὅτι δὲν ἀφῆκε τὰ κύματα νὰ τὸν καταπίωσιν, ὅτι ἀκόμη πολλάκις, λησμονῶν τὴν ἰδίαν αὐτοῦ δυστυχίαν, ἀνέπόλει μετὰ στεναγμοῦ τὸν θάνατον τῶν δύο τοῦ φίλων, οὓς αὐτὸς εἴλκυσε εἰς τὴν θλιβερὰν ταύτην ὁδοιπορίαν, καὶ ὅτι τέλος οἱ λογισμοὶ του, ὑπερβαίνοντες τὸν Ἀτλαντικόν, ἐπεσκέπτοντο μελαγχολικῶς καὶ τὴν Μίς Κλερμόντην, καὶ ἐμερίμωννεν περὶ τῆς μελλούσης τύχης αὐτῆς. Ἀλλ' ὅτι θέλει φανῇ παραδοξότερον εἶναι ὅτι, ἀφ' οὗ τρὶς καὶ τετράκις περιέφερεν εἰς τὸν νοῦν του ὅλας τὰς ἰδέας ταύτας, μέχρι τέλους ἀπεκοιμήθη, καὶ δὲν ἐξύπνησεν εἰμὴ μετὰ τὴν ἀνατολὴν τοῦ ἡλίου. Τότε ὅμως τῷ ἐπαύτηθεν ἡ μνήμη τοῦ παρελθόντος, καὶ πρὸ πάντων τοῦ τρομεροῦ μέλλοντος, αὐτοῦ δὲ πρὸ πάντων καὶ ζωηρότερον, ὅταν ἴδῃ τοὺς βασιλικούς μαγεῖρους διερχομένους τὴν αὐλὴν μὲ παροφίδας ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, ἐν αἷς ἐφέρον τὸ ἀπαίσιον πρόγευμα, τὸ σύνθημα τοῦ θανάτου αὐτοῦ καὶ τῶν ὁμοδούλων του.

Ὁ Βασιλεὺς ἐκάθησεν εἰς τὴν τράπεζαν εἰς ἐξώστην ἀφ' οὗ ἐβλεπε τοὺς αἰχμαλώτους, καὶ ἐφ' οὗ οἱ αἰχμαλῶτοι ἐβλεπον τὴν πρόσδον τοῦ προγεύματος, οὗ ἡ διάρκεια ἐμέτρα τὴν τῆς ὑπάρξεώς των. Ὁ βασιλεὺς εἶχεν ἤδη πίνει τὸ τελευταῖον ποτήριον ῥαχίου ἀπὸ γάλα κοκκοκαρύου, καὶ ἐγερεθεὶς εἶχε ζωσθῇ τὸ ξίφος του, ὅταν μέγας ἠκούσθη θόρυβος, καὶ διάφοροι αξιωματικοὶ εἰσώρμησαν μετὰ κραυγῶν πρὸς αὐτόν. Αὐτὸς δὲ, ἀντὶ νὰ καταβῇ εἰς τὴν αὐλὴν καὶ νὰ ἐκτελέσῃ τὴν μαιφόνον του διασκεδάσιν, ἐβρίβη ἐξω δι' ἄλλης πύλης, παρακολουθούμενος ὑφ' ὅλης τῆς συνοδίας του. Μετ' ὀλίγον ὁ Ριχάρδος ἤκουσε μεγάλην βοήν, καὶ ὀπλων κλαγγήν, καὶ παρήρησε συρροὴν μεγάλην εἰς τὰς ἐπάλξεις αἰτίνες ἐφαίνοντο ἀπὸ τῆς αὐλῆς. Ἦτον προφανές ὅτι ἐπρόκειτο περὶ ἐχθρικῆς ἐφόδου. Ἡ μάχη διήρκεσε περὶ τὴν μίαν ὥραν καὶ ἐφαίνετο πεισματωδεστάτη. Τέλος οἱ προασπισταὶ τῶν τειχῶν ἐτράπησαν εἰς ἀτακτον φυγὴν, καὶ οἱ νικηταὶ εἰσπηδῆσαντες, καὶ πᾶν τὸ ἐμποδὸν ἀνατρέποντες, τοὺς ἐδίωκον μὲ μεγάλην ἀνδρείαν. Μετὰ τινὰς δὲ στιγμὰς, οἱ εἰσβαλόντες εἰσώρμησαν εἰς τὴν αὐλὴν ἀλαλάζοντες. Μετὰ πόσης δ' ἐκστάσεως

εἶδεν ὁ Ῥιχάρδος ὅτι οἱ τροπαιοῦχοι οὗτοι πολεμισταὶ ἦσαν ὅχι ἄνδρες ἀλλὰ γυναῖκες, καὶ γυναῖκες νέαι μάλιστα, καὶ ἀγρίας ὠραιότητος οὐχὶ εὐκαταφρονήτου· ἐλθοῦσαι δὲ πρὸς τοὺς πάλους, ἔλυσαν, μετὰ μεγίστων χαρᾶς ἐνδείξεων, τὰ δεσμὰ τῶν αἰχμαλώτων, ὅτινες προφανῶς ἦσαν συμπατριῶταί τῶν. Μία δὲ ἐξ αὐτῶν, ἣτις ἐφαίνετο ὡς ἀρχηγὸς τῶν ἄλλων, ἦλθε νὰ ἐλευθερώτῃ καὶ τὸν Ῥιχάρδον· ἀλλ' ἔμεινεν ἔκθαμβος ἐμπρὸς αὐτοῦ, ἥρχισε νὰ στρέφεται περὶ αὐτὸν, καὶ νὰ τὸν ἐξετάζῃ μὲ τὸ αὐτὸ ἐκ πεπληγμένον βλέμμα, μεθ' οὗ βλέπει ἡ ὄρνις ἐκφυλον νεοσσὸν γηνός, ὅστις ὑποβολιμαίως ἤθελε βλαστήτῃ ἐκ τῶν ὠν τῆς. Περὶ αὐτὸν ἐσχηματίσθη ἀμέσως πολυάνθρωπος συνάθροισις, καὶ λαλιὰ πολλή καὶ ῥαγδαία διηγήρηται μετὰ αὐτῶν, ἀποτέλεσμα δ' αὐτῆς ἦ· ὅτι τοῦ Ῥιχάρδου αἱ ἀλύτεις ἐλύθησαν μὲν ἀπὸ τὸν πάλον, ὅχι ὁμῶς καὶ ἀπὸ τὰς χειρᾶς του, καὶ ἐνῶ ὅλοι οἱ λοιποὶ ἠλευθερώθησαν, αὐτὸς μόνος ἀπῆχθη δέσμιος. Ἐρωτήσας δὲ ὁ Ῥιχάρδος τὸν σοφὸν σύμβουλόν του νὰ τῷ ἐξηγήσῃ ποῦ ἀπύγεται, ἔμαθε παρ' αὐτοῦ, ὅτι φέρεται εἰς Δαωμένην, ἣς ὁ στρατὸς εἶχε κυριεύσει τὴν Ἀσσαθείαν, καὶ λεηλατῆσει αὐτήν, μὴ ἔχων ὅμως δύναμιν ἀρκετὴν ὅπως τὴν διατηρήσῃ, ἀπέρχεται. Ὅτι δὲ, ἐλθὼν εἰς τὴν πόλιν τῶν νικητῶν, θέλει μετὰ τῶν λοιπῶν Ἀσσαθῆων αἰχμαλώτων πωληθῇ εἰς τοὺς ὑπερνιγρίτας Σακατοὺς, φυλὴν τῆς κεντρικῆς Ἀφρικῆς, μεθ' ἣς οἱ Δαωμένοι ἔχουσιν ἐμπορικὰς σχέσεις.

Εἰς τὴν ἐξήγησιν ταύτην ψυχρὸς ἰδρὼς τὸν περιέχυσεν ἀπὸ κεφαλῆς μέχρι ποδῶν. Ἀλλὰ τί ἐδύνατο ἄλλο εἰμὴ ν' ἀκολουθήσῃ, οὐδὲ καὶ ἐν μαχαιρίδιον δὲν τῷ ἀφῆσαν οἱ ἄγριοι διὰ νὰ φονευθῇ, αἱ εἶχεν ὀρεξιν. Ἠκολούθησε λοιπὸν ἐκπληττόμενος δι' ὅ,τι τῷ συνέβαινε, αἰσχυρόμενος ὅτι ἄνδρα αὐτὸν, καὶ ἀξιώσεις ἀνδρείας ἔχοντα, τὸν ἀπῆγον γυναῖκες αἰχμαλώτον, καὶ συνομολογῶν μετὰ πείσματος, ὅτι τῶν δι᾽ ἐσχυρισμῶν τῆς Λουκίας, οὗς αὐτὸς ἀπεκάλει ἀτόπους παραδοξολογίας, καὶ αἵτινες ἐπέφερον καὶ τὸ συμβᾶν τῆς μονομαχίας του, ἐλάβανεν ἀνέλπιστον τὴν ἀπόδειξιν. Νὰ μὴ ἀναγνωρίσῃ ὅτι αἱ γυναῖκες αὗται, κυροῦσαι ὅσα ἐφεῦρον οἱ μῦθοι ποτὲ, καὶ ὅσα ὕμνησαν ποιητῶν φαντασίαι, ἐπολέμησαν ὡς ἄνδρες καὶ ὑπὲρ ἄνδρας, τῷ ἦτον ἀδύνατον, διότι ἦτον μάρτυς τῶν κατορθωμάτων των. Ἠλπίζεν ὁμῶς ὅτι θέλει ἐλλείπει ἀπὸ αὐτὰς ἡ τάξις καὶ ἡ ἐντοὶς ἐπαγρύπνησις, καὶ ὅτι ἀπὸ τινος ἀμέλειαν αὐτῶν ὠφελοῦμενος θέλει μέχρι τέλους δυνήθῃ νὰ ταῖς διαρύγῃ. Ἀλλὰ μάλιστα ἠλπίζε, καὶ ὁ θαυμασμὸς του ἐκορυφώθη, ὅταν παρετήρησε τὸ γυναικεῖον τοῦτο τάγμα δυνάμενον, κατὰ τὴν τάξιν καὶ τὴν εὐπείθειαν, νὰ χρησιμεύσῃ εἰς πολλοὺς εὐρωπαικοὺς στρατοὺς ὡς ὑπόδειγμα, καὶ εἶδε τὰς γυναῖκας στρατιώτιδας προθύμως, ἀγογγύστως καὶ ἀκριβῶς παιθαρχούσας εἰς τὴν ἀρχηγὸν αὐτῶν, ἣτις ἐκαλεῖτο Καλμίνα καὶ ἦτον ἡ ὠραιότερα μετὰ αὐτῶν.

Οὕτως ὠδηγήθη εἰς τὴν πόλιν Ἀβομένην, πρωτεύουσαν τῆς Δαωμένης, καὶ ἐπὶ γεφύρας διαβὰς τὴν μεγάλην πύρρον αὐτῆς, παρουσιάσθη εἰς τὸν βασιλέα, ὅστις ἡμίγυμνος ἀνεκάθητο εἰς δέρματα παρδάλεων,

ἔχων ἐκτέρωθεν ὡς φρουροὺς ἱσταμένους ἀνὰ τρεῖς λογχοφόρους γυναῖκας, πολεμικωτάτην ἐχούσας τὴν ὄψιν. Ὁ βασιλεὺς τὸν ἐθεώρησε μετ' ἐκφράσεως μεγίστης εὐαρεσκείας, εἶπεν εἰς τὴν ἀναρθρὸν ἡλῶσάν του, ὅτι οἱ Σακατοὺ θέλουσι δώσει τοῦλάχιστον τριπλὴν τιμὴν δι' αὐτὸν, καὶ καλέσας τὴν Καλμίαν, τὴν διέταξε νὰ τὸν φυλάττῃ αὐστηρῶς. Τότε λόχος γυναικῶν, ὀδηγούμενος ὑπ' αὐτῆς, τὸν παρέλαβον καὶ τὸν κατέκλεισαν εἰς σκοτεινὴν φυλακὴν, εἰς ἣς τὴν θύραν καὶ τὴν αὐλὴν ἐτάχθη ἰσχυρὰ φρουρὰ γυναικῶν, ἐν ᾗ εἰς δωμάτιον, ἀπέναντι τοῦ μόνου παραθύρου, κατώκησεν, ὅπως ἐπιτηρῇ ἀγρύπνως τὸν πολυτίμον αἰχμαλώτον, ἡ Καλμίνα.

Εἰς τὴν φυλακὴν τοῦ ὁ Ῥιχάρδος παρεδόθη εἰς θλιβεροὺς στοχασμοὺς, εἰς τελείαν ἀπελπισίαν. Μυριάκις μετενόει ὅτι, ὅταν τὰ κύματα ἠθέλησαν νὰ τὸν καταπίωσιν, ἠγωνίσθη ὅπως τοῖς διαρύγῃ. Ἰδοὺ ἤδη αὐτὸς αἰχμάλωτος βαρβάρων, μέλλων νὰ πωληθῇ εἰς τοὺς ἀγρίους τῶν ἐνδον ἐρήμων, ὅπου ἡ τύχη του ἠθέλεν εἶθαι χείρων χιλίων θανάτων. Καὶ οὐδεμίαν ἐλπίδα νὰ ἰδῇ πλέον τὴν προσφιλεῖν του πατρίδα, καὶ ὅτους ἐν αὐτῇ ἠγάπα· οὐδεμίαν διαρύγην! Νὰ θραύσῃ τὰ δεσμὰ του, καὶ διασχίζων, δι' ὀπλισμένης χειρὸς, τοὺς δεσμοφύλακάς του νὰ σωθῇ, δὲν ἐδύνατο οὐδὲ νὰ τὸ φαντασθῇ καὶ. Πρῶτον, ὅπλον δὲν εἶχε, δεύτε-

ρον δὲ, τὰς δεσμοφύλακας αὐτὰς, ὅσων γυναῖκες καὶ ἂν ἦσαν, τὰς εἶδε πολεμούσας, τὰς ἐβλεπε καθ' ἡμέραν στρατιωτικῶς ἀσκουμένας, καὶ ἐθεώρει ἤδη ἀνωτέρας κατὰ τὰ πολεμικὰ προτερήματα τῶν ἀνδρειότερων ἀνδρῶν. Νὰ δελεάσῃ αὐτὰς, ὡς πολλοὶ πολλὰκις τῶν δεσμίων κατώρθωσαν, ἀδύνατον, διότι ὅσα χρήματα

εἶχε τῷ τὰ ἀρήρουν οἱ βάρβχροι τῆς Ἀσταθείας Ἄρα οὐδεμία ἐλπίς! Δι' ὅλης δὲ τῆς ἡμέρας, εἰς τὸ κιχλιδωτὸν παρὰ θυρὸν τῆς φυλακῆς του καθήμενος, ἤενε τὸν μακρόθεν φαινόμενον ὠκεανόν, ὅπου ἐπέτα ἡ ψυχὴ του, ὅπου τὸν ἐβύλιζον αἱ ὀνειροπολήσεις του, ὅστις περιεῖχεν ὅλας του τὰς ἐλπίδας· καὶ μίαν, μίαν στιγμὴν ἐπόθει, ἀνέδύατο, νὰ βρεθῇ εἰς αὐτὸν ἀκόμη, νὰ σχίσῃ τὰ κύματά του μὲ τὸ ἐλεύθερον στήθος του, καὶ ἃς κατεβροχθίζετο μετὰ ταῦτα εἰς τὸν ἀχανῆ του βυθόν! Μίαν στιγμὴν ἐλευθερίας, καὶ μετὰ ταῦτα τὸν θάνατον! Καὶ μετὰ τὴν θάλασσαν διεμέτρα τὸν ἀπέραντον οὐρανόν, καὶ εἰς τὰ ναυποροῦντα νῆρα ἐνεπι- στεύετο τὸν στεναγμόν του, τὸ ὄνομα τῆς Λουκίας, καὶ ἐφθόνηι τὸ ἀδέσμευτον πτηνόν, τὸ ψαῦον διὰ τοῦ πε- ροῦ του τὰς σιδηρᾶς κιχλίδας τῆς φυλακῆς, καὶ μετὰ ταῦτα διαπεινόμενον τὰς ἐκτάσεις! Ὄταν δὲ κατεβίβαζε τὸ βλέμμα του πρὸς τὴν γῆν, ὁ ἐνδαυρὸς ὀφθαλμός του ἀπῆντα πάντοτε τῆς δεσμοφύλακος Καλ- μίνας τοὺς ὀφθαλμούς· ἐπ' αὐτοῦ προσηλωμένους ἀ- σκαρδαμυκτὶ, καὶ ἡ ἀγρυπνίᾳ αὐτῇ κατασκοπεῖα τὸν ἠνόχλει περισσώτερον ἀπὸ αὐτὰ τὰ δεσμά του.

Ἐν μὲν τῶν ἡμερῶν ὁμοίως, ἀφ' οὗ ἀπῆλθον ἐπι- σκοπῶν ἀλλεπαλλήλως τὰ οὐράνια καὶ τὰ ὑγρά πεδία, ἔστρεψε πρὸς τὴν φρουρὸν του τοὺς ὀφθαλμούς, καὶ ἐξεπλάγη ὅτι τὸ βλέμμα τῆς δὲν ἦτον τόσον ἀγρίου οὐδ' αἰμοδόρον ὅσον τὸ ἐοικνάζετο, ἀλλ' ἐξ ἐναντίας ἔδει, ὡς τῷ ἐράνῃ, ἐξέτραγεν οἶκτον καὶ ἔπνεε συμπά- θειαν μᾶλλον. Ἡ παρατήρησις αὕτη ἐκίνησε τὴν πε- ριέργειάν του, καὶ ἔκτοτε τῷ συνέβαινε συνεχῆς τὸν νὰ στρίψῃ τὸ βλέμμα πρὸς τὴν Καλμίναν, καὶ πάντοτε τὴν ἐβλεπεν ἀτενίζονταν αὐτὸν κατὰ μέσους τοὺς ὀφθαλμούς, ἀλλὰ μὲ τοσαύτην γλυκύτητα καὶ μελαγχολίαν, ὥστε, καὶ τοι μὴ δυνάμενος νὰ ἐνοήτῃ πόθεν τοῦτο προήρχετο, ἢ καὶ τί συνέβαινε, ἠθάλ- νετο ἔμω· τὴν ψυχὴν του ἰσχυρῶς ταρασσομένην. Τοσαύτην δ' ἀπετέλεσαν ἐντύπωσιν εἰς τὴν φαντα- σίαν του οἱ μέγχοι καὶ συμπαιθεῖς ἐκείνοι ὀφθαλμοὶ τῆς μελάγχρους ἀμαζόνος, ὥστε τὴν νύκτα ἐκείνην τοὺς εἶδε καθ' ὕπνον· ἀλλ' ὡς τοῦτο συμβαίνει εἰς τοὺς ὀνειρούς, κατ' ὀλίγον μετεβλήθησαν εἰς τοὺς τῆς Λουκίας, ἥτις τῷ ἐράνῃ κλαίοντα ἐπὶ τῶν δεσμῶν του. Αἶφνης δὲ εἶδε πλησίον αὐτῆς εἰς τὸ σκότος τὸ δυσειδὲς πρόσωπον τοῦ λοχαγοῦ Ὁ Βαίρου, τρίζον- τος τοὺς ὀδόντας, καὶ προσπαθοῦντος νὰ τῷ ἐμπήξῃ μάχαιραν εἰς τὸ στήθος. Ἡ θεὰ αὕτη τὸν ἐτάραξε καὶ ἐξύπνησεν αἰφνιδίως· ἀνοίξας δὲ τοὺς ὀφθαλ- μούς, ἔμεινεν ἄρῳος ὑπὸ θάμβους ὅταν εἶδε γονα- τιστὴν πλησίον αὐτοῦ, λύχον εἰς τὴν μίαν χεῖρα κρατοῦσαν, τὸ πρόσωπόν της ἐπὶ τοῦ προσώπου του κλίνουσαν, καὶ δάκρυα ἔχουσαν εἰς τοὺς ὀφθαλμούς, τὴν Καλμίναν, ἥτις, ἅμα τὸν εἶδεν ἀφρυσισθέντα, ἡ γέμθη, καὶ μὲ πτηνοῦ ἐλαφρότητα καὶ ταχύτητα ἐξῆλθε, καὶ ἔκλεισε κατόπιν της ἀφόρως τὴν θύραν τῆς φυλακῆς.

Ὁ δὲ Ριχάρδος ἔμεινεν, ἀπιστῶν εἰς τοὺς ὀφθαλ- μούς του, νομίζων ὅτι γλυκὺ ἀλλ' ἀνύπαρκτον ὄραμα ἐτάραξε τὸν ὕπνον του, τὸ ὄραμα τῆς εὐσπλαγχνίας δακρυούσης ἐπὶ τῶν δεινῶν του.

Τὴν ἐπαύριον ὁ Ριχάρδος δὲν ἠτένισεν οὔτε τὰ νῆρα οὔτε τὴν θάλασσαν, ἀλλὰ μόνον τὰ μέρη ὅπου ἐβλεπε τὴν Καλμίναν συνήθως. Ἀντὶ ὁμοίως νὰ τὴν ἰδῇ πρὸς αὐτὸν ἀτενῶς, ὡς ἄλλοτε, βλέπουσαν, τὴν εἶδε τεθλιμμένην, ἔχουσαν τὴν κεφαλὴν κεκυφίαν, καὶ κυρτῶς κλαίουσαν, καὶ ληθμονῶν τὴν ἰδίαν αὐ- τοῦ θέσιν, καὶ τὴν θέσιν του πρὸς αὐτήν, ὡς δεσμίου πρὸς δεσμοφύλακα, αὐτὸς ἠθάνθη βαθεῖαν συμπά- θειαν, καὶ τῇ ἀπεύθυνεν ἓν νεῦμα ἐκφράζον αὐτήν. Μετ' ὀλίγον ἦν ἡ ὥρα τῆς ἀλλαγῆς τῆς φρουρᾶς, καὶ ὁ Ἐλβερφέλδ ἀπεσύρθη τοῦ παρὰ θυροῦ. Ὄταν δὲ μετὰ μίαν ὥραν ἐπαυλήθη εἰς αὐτὸ, δὲν εἶδε πλέον εἰς τὴν θέσιν της τὴν Καλμίναν, καὶ παρετήρησε τὴν αὐτὴν ὕλην κεινὴν ἀπὸ τὰς λοιπὰς στρατιώτιδας. Ἐν ᾧ δ' ἐξεπλήττετο διὰ τοῦτο, ἤκουεν ἐλαφρῶς ἀ- νοιγομένην τὴν θύραν τῆς φυλακῆς, καὶ ἡ Καλμίναν εἰσώρμησε μὲ ὄψιν ἐκρᾶζουσαν τρόμον, καὶ λα- βούσα αὐτὸν βιαίως ἐκ τῆς χειρὸς, ἤρχισεν αὐθὺς νὰ κλαῖ καὶ πολλὰ νὰ λέγῃ μετὰ μεγάλης ταχύτητος, ἐξ ὧν ὁ Ριχάρδος οὐδὲν εἰδύνατο νὰ ἐνοήτῃ πλήν μόνως τῆς λέξεως, Σακατοῦ, Σακατοῦ, συνε- χῶς ἐπαναλαμβάνομένης. Μετὰ ταῦτα δὲ τὸν ἔσυρε πρὸς τὸ παρὰ θυρὸν, καὶ ἐκεῖθεν διὰ τοῦ δακτύλου τῷ ἔδειξε πλοῖον μακρὸν φαινόμενον εἰς τὴν θάλασ- σαν. Ὁ Ριχάρδος ἠθάλθη τῇ καρδίαν του σκιρτή- σισαν εἰς τὸ θέαμα τοῦτο, καὶ βαθύως στεναῖξας, ὤψω- σε τοὺς ὀφθαλμούς πρὸς τὸν οὐρανόν, καὶ ἔτεινε τὰ ὑπὸ τῶν ἀλύσεων βεβαρημένας χεῖράς του πρὸς τὸ πλοῖον. Ἀλλ' αἶφνης ἡ Καλμίναν, κάμψατα ἐμπρός του τὸ γόνυ, ἠνέωξε τῶν ἀλύσεων του τὰ κλειθρα, καὶ αἱ ἀλύσεις ἔπεσαν κατὰ γῆς. Ἐπειτα δὲ, τὸν δάκτυλον εἰς τὸ στόμα της θέῖτα, τὸν ἔλαβεν ἐκ τῆς χειρὸς, καὶ, ἀκροποδητὶ βαίνουσα, τὸν ἔσυρεν ἐκτὸς τῆς φυλακῆς του, ἢ μετὰ ταῦτα ἐκλείδωσε πάλιν τὴν θύραν. Ὁπίσω τῆς θύρας ἔλαβεν ἓνα τῶν πλεκτῶν ἐκείνων ὑραγματίων, δι' ὧν οἱ ἐγχώριοι εἰς ταῦτα τὰ μέρη πολλάκις καλύπτονται ἀπὸ κεφαλῆς μέχρι ποδῶν, τὸ ἔρριψεν εἰς τοὺς ὤμιους του, καὶ, διὰ σκο- λιῶν-τινων διόδων, τὸν ὠδήγησεν ἔξω τῆς ἐγκατα- λελειμμένης πόλης, διήλθε μετ' αὐτοῦ τινὰς τῶν ἐρημο- τέρων ὁδῶν τῆς πόλεως, κατὰ ταύτην τὴν ὥραν τῆς ἡμέρας, ἐγκαταλελειμμένης ἥδη ἐντελῶς ἐξ αἰτίας τοῦ καύσωνος, καὶ φθᾶτα εἰς μίαν τῶν τεσσάρων γεφυρῶν αἵτινες εἰσὶν ἐρριμμένα ἐπὶ τῆς τάφρου τῆς πόλεως, τὴν ἄγουσαν πρὸς τὰ ὄρη, ἐπρόφερεν ἐπι- τακτικῶς λέξεις τινὰς πρὸς τὴν φρουροῦσαν γυναῖκα, καὶ αὕτη ἔκλινε μὲ σέβας τὴν λόγην, ἡ δὲ Καλ- μίναν διήλθε σοβαρῶς καὶ βραδέως τὴν γέφυραν, σύ- ρουσα κατόπιν της τὸν ἀπελευθερόν της. Ὡς δὲ ἀφί- χθη εἰς τὸ πεδίον, καὶ προέβη ἱκανῶς ὥστε νὰ μὴ φαίνεται εἰς τὴν φρουρὰν πλέον, ἤρχισε νὰ τρέχῃ μὲ ὅλας της τὰς δυνάμεις, περιήλθε τὴν πόλιν, καὶ διευθύνθη πρὸς τὴν θάλασσαν, παρακολουθουμένη ἀπὸ τὸν Ριχάρδον. Μόλις δὲ μετὰ τὴν μεσημέριαν ἔ- φθασε καὶ ἀνέβη εἰς θέσιν ὑψηλὴν, ἀφ' ἧς ἦν ἐπο- πτος ὁ ὠκεανός, οὐχὶ δὲ ἡ πόλις, καὶ θοὴν ἐφαί- νετο καθαρῶτατα ἡδὴ τὸ πλοῖον, λοξοδρομοῦν διὰ νὰ μὴ πλησιάσῃ εἰς τὴν ξηρὰν πρὸς ἣν τὸ ὦθει

δυτικὸς ἄνεμος. Ἐν τῷ ἅμα ὁ Ῥιχάρδος, ἀπεκδυθεὶς τὸν μανδύαν του, τὸν προσέθεσεν εἰς ὑψηλὴν ῥάβδον, καὶ ἔστησεν αὐτὴν ὡς σημαίαν εἰς τὸ χεῖλος τοῦ κρημνοῦ, εἰς μέρος καταφανές. Ἄμα δ' ἔπεσεν ὁ ἥλιος, συνέλεξε φρύγανα, καὶ ἡ Καλμίνη, προστρίψασα δύο σκληρὰ ξύλα, διὰ τῆς ἰδιαζούσης εἰς τοὺς ἀγρίους ἐπιδειξιότητος, ἀνῆψε πυρὰν. Καθ' ὅλην δὲ τὴν νύκτα, εἰς τὸ φῶς τῆς σελήνης, τοῖς ἐφαίνετο ὅτι βλέπουσι τὸ πλοῖον ἄλλοτε μὲν πλησιάζον ἄλλοτε δὲ μακρινόν, καὶ εἰς τοῦ Ῥιχάρδου τὴν καρδίαν ἄλλοτε ἀνέτελλε χαρὰ, τοῦ παραδείσου ἄξια, ἄλλοτε δ' ἐπαύλαζε θανατηφόρος ἀπελπισία! Τέλος εἰς τὰς πρώτας τοῦ ἑωθινοῦ λυκαυγοῦς ἀκτῖνας, τὸ εἶδον πλησιέσιον προσπλέον εἰς τὴν ξηρὰν ἦν ἐφοβεῖτο νὰ προσκελάσῃ ἐν τῷ σκότει, καὶ μετ' ἀκαθέκτου ὁρμῆς ἐρρίφθησαν ἀμφοτέροι πρὸς τὴν παραλίαν.

Ἐν τῷ διαστήματι δὲ τούτῳ τὸ πλοῖον ἔπεμψε τὴν λέμβον του ἔξω, καὶ ὁ Ῥιχάρδος ἐνόμιζεν ὅτι θέλει παραφρονῇσθαι ὑπὸ τῆς χαρᾶς του ὅταν εἶδεν αἰφνης ἐμπρὸς του τοὺς δύο φίλους, τὸν Λόρδον Βεθμόνδον καὶ τὸν Λόρδον Δενισῶνα. Κλαίων ἐρρίφθη εἰς τὰς ἀγκάλας ἀμφοτέρων, καὶ ὑπ' αὐτῶν ἐλκόμενος ἐκινήθη νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν λέμβον. Ἀλλὰ διὰ μιᾶς, ἀφῆκε τὰς χειράς των, καὶ ἐπέστρεψε πρὸς τὴν Καλμίναν, ἥτις ἀκίνητος καὶ ὡς νενεκρωμένη ἵστατο τινὰ βήματα μακρὰν. Λαβὼν δὲ τὴν χειρὰ της, τὴν ἔσφιγγεν εἰς τὰς ἰδικὰς του, καὶ τῇ ἀπέτεινε θερμοτάτους λόγους εὐγνωμοσύνης, ὧν τὰς λέξεις μὲν αὐτὴ δὲν ἐνόει, ἀλλ' ὧν ὁ τόνος ὠμίλει εἰς τὴν καρδίαν. Ἀλλ' ἡ Καλμίνη ἐρρίφθη αἰφνης εἰς τὰ γόνατα, καὶ ἐδείκνυεν ἀφ' ἐνὸς μὲν τὸ μέρος τῆς πόλεως μετ' ἀπελπισίας, ἀφ' ἐτέρου δὲ τὸ πλοῖον μετ' ἰκεσιῶν καὶ θαυμάσιων, καὶ τέλος λαβοῦσα τοῦ Ῥιχάρδου τὴν χεῖρα τὴν ἔθεσεν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς του.

— Εἰς τὴν λέμβον, εἶπεν ὁ Βεθμόνδος, ὑπάρχει ναύτης ἐννοῶν τῶν ἐγγχωρίων τὴν γλῶσσαν. Ἄς τὸν καλέσωμεν.

Ἐλθὼν δὲ οὗτος καὶ ἀκούσας τῆς Καλμίνας τοὺς λόγους, τοὺς μεθερμήνευσεν.

— Ὅταν εἶδον, εἶπεν αὐτὴ, τὸν δυστυχῆ τοῦτον ξένον θλιβόμενον, καὶ τοὺς γλαυκοὺς ὀφθαλμοὺς του, οἷτινες ὁμοιάζουσι τὸν οὐρανὸν, στρεφόμεους πρὸς τὰ κλίματα τῆς πατρίδος του, καὶ πληρουμένους δακρύων, καὶ τὸ πρόσωπόν του, ὠραιότερον τῶν ἡμερῶν τοῦ ματοῦ, χριόμενον ἀπὸ θλίψιν, ἡσθάνθην λύπην εἰς τὴν καρδίαν μου, καὶ τὴν ἐπιθυμίαν νὰ τὸν λυτρώσω. Χθὲς ἔμελλον οἱ ἄγριοι Σακατοὺ νὰ ἔλθωσιν εἰς Ἀβομένην καὶ νὰ τὸν παραλάβωσι. Τότε, προδίδουσα ὅλα τὰ χρέη μου, διέταξα ὅλην τὴν φρουράν νὰ ἐξέλθῃ τῆς φυλακῆς, τὸν ἐλευθέρωσα καὶ τὸν ἔφερα ἕως ἐδῶ. Ἡ προδοσία μου ὡς τώρα ἀνεκαλύφθη. Ἄν ἐπιστρέψω εἰς Ἀβομένην, ὁ βασιλεὺς θὰ μὲ θανατώσῃ με σκληροτάτας βασάνους. Ὁ λευκὸς υἱὸς τῆς δούσεως ἂς μὲ εὐσπλαγχνίσῃ ὡς τὸν εὐσπλαγχνίσθη, ἂς μὲ παραλάβῃ εἰς τὴν πατρίδα του. Εἶμαι θυγάτηρ ἡγεμόνος, θέλω νὰ γίνω δούλη του.

Καὶ ταῦτα ἔλεγε γονυπετοῦσα πάντοτε.

Ἀλλ' ὁ Ῥιχάρδος τὴν ἀνήγειρεν, ἀπέθεσεν ἐν φί-

λημα εἰς τὸ μέτωπόν της, καὶ λαβὼν αὐτὴν ἐκ τῆς χειρὸς, τὴν ὠδήγησεν εἰς τὴν λέμβον, καὶ μετ' ὀλίγον τὸ πλοῖον, δεχθὲν τοὺς νέους του ἐπιβάτας, ἔστρεψε τὴν πρύμναν πρὸς τὸ πέλαγος, διευθυνόμενον εἰς Ἀγγλίαν. Εἰς τὸ πλοῖον ὁ Ῥιχάρδος ἀπῆντησε καὶ ἄλλους τῶν ἀρχαίων ναυτῶν του, καὶ ἀφ' οὗ αὐτοσχεδίασε δι' ἑαυτὸν καὶ διὰ τὴν Καλμίναν ἐνδυμασίαν ἀναλογωτέραν πρὸς τὴν τῶν μερῶν, πρὸς ἃ ἔπλεον, ἠθέλησε νὰ μάθῃ τὴν τύχην καὶ τὴν ἀνέλιπτον σωτηρίαν τῶν φίλων του. Τῷ διηγήθησαν δὲ αὐτοὶ, ὅτι ἡ πρῶρα ἐφ' ἧς ἐφέροντο, κατ' εὐτυχῆ συγκυρίαν, ἀπαλλαγεῖσα τῶν βαρυτέρων μηχανῶν, ἐξηκολούθησεν ἐπιπλέουσα μέχρι τῆς πρωΐας, ὥστε εἰς τὸ διάστημα τῆς νυκτὸς κατώρθωσαν νὰ κατασκευάσωσι σχεδίαν, ἐφ' ἧς παρεδόθησαν εἰς τὴν διακρίσιν τῶν κυμάτων. Ἀλλ' ἐπὶ πέντε ἡμέρας καὶ πέντε νύκτας παρερρίπτοντο ἄνευ βοήθειας, ἄνευ ἐλπίδος, ἄνευ τρόπου νὰ διευθυνῶσι πρὸς οἰανδήποτε ξηρὰν, καὶ τινες ἀπέθανον τῆς πείνης καὶ δειψῆς, ὥστε καὶ πρότασις ἔγινε νὰ ῥιφθῇ κληρὸς μεταξὺ τῶν λοιπῶν, καὶ τέλος νὰ θυσιασθῶσιν ὅπως χρησιμεύσωσιν ὡς τροφή τῶν λοιπῶν. Ἀλλὰ, ἐν ᾧ διεκινεῖτο οἱ λαχνοὶ, παρ' ἐλπίδα εἶδον πλοῖον εἰς τὸν ὀρίζοντα, καὶ εὐτυχῶς οἱ ἀλλαγμοὶ καὶ τὰ σημεῖα ἐνοήθησαν, ὥστε περὶ τὴν ἐσπέραν τῆς ἡμέρας ἐκείνης προσπλεύσαν, παρέλαβε τοὺς ναυαγούς, καὶ μετὰ ταῦτα διευθύνθη πρὸς τὴν ἀκτὴν τῆς Βιάφρας, ὅπου εἶχε νὰ φορτώσῃ ἐλεφαντόδοντας. Ἀλλ' εἰς τὴν ἐπιστροφὴν, ὅλον τὸ περισωθὲν πλήρωμα παρεκάλεσε τὸν πλοίαρχον, ὅστις συγκατένευσε, νὰ παραπλεύσωσι τὴν χερσὶν Ἀκτὴν, ἵτως ἀνακαλύψωσιν ἀκόμη ζῶντα τὸν Λόρδον Ἐλβερφέλδ.

Οὕτως ἐπέστρεψαν εἰς Ἀγγλίαν, καὶ ὁ Ῥιχάρδος ἀπῆλθε κατ' εὐθείαν εἰς Ἐλβερφέρδ-Κάστελ, ὅπου ἐγκατέστησε τὴν Καλμίναν εἰς ὠραίαν μικρὰν οἰκίαν μεμονωμένην καὶ κειμένην ἐντὸς τοῦ μᾶλλον συμφύτου μέρους τῶν ἐκτεταμένων του κήπων. Διατάξας δὲ εἰς τοὺς ἐπιστάτας του νὰ προσφέρωνται με μέγα σέβας καὶ πολλὰς περιποιήσεις πρὸς τὴν μυστηριώδη ξένην, ἀνεχώρησεν εἰς Λονδίνον.

Εἰς τὴν πόλιν ταύτην τὸν εἶχον προλάβει ὁ Λόρδος Δενισῶν καὶ ὁ Λόρδος Βεθμόνδος, καὶ μία ἀπὸ τὰς πρώτας ἐπισκέψεις των ἦτον εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Σίρ Ἐδουάρδου Κλερμόντου, τοῦ πατρὸς τῆς Λουκίας, ὅπου εὗρον ὅλην τὴν οἰκίαν εἰς χαρμολύπην προπαρασκευὰς περὶ δὲ τοῦ λοχαγοῦ Ὁ Βαίρδου ἔμαθον, ὅτι ἦτον ἀπὼν εἰς τὴν πατρίδα του, τὸ Δουβλίον.

Ἡ χαρὰ διὰ τὴν ἐπιστροφὴν των ὑπῆρξε μεγίστη, διότι τὸ ναυάγιον τοῦ Ἐλβερφέρδ εἶχε γίνεи γνωστόν, καὶ κοινῶς ὑπελαμβάνετο ὅτι ἀπέθανον.

— Ὁ δὲ Λόρδος Ἐλβερφέρδ, εἶπεν αὐστηρῶς ὁ Σίρ Ἐδουάρδος, δὲν εἶχε βεβαίως τὸ δυστύχημα νὰ σωθῇ.

— Ἐσώθη ἐξ ἐναντίας, εἶπεν ὁ Λόρδος Βεθμόντος. Ἀλλὰ διατί λέγεται τὸ δυστύχημα;

— Τοῦλάχιστον δὲν θὰ τολμήσῃ νὰ ἐμφανισθῇ ποτὲ εἰς Λονδίνον, ὑπέλαβεν ὁ Σίρ Ἐδουάρδος.

— Διατί τοῦτο; ἠρώτησεν ὁ Λόρδος Δενισῶν.

— Πῶς; διατί; ἀνέκραξεν ὁ Σίρ Ἐδουάρδος· μετὰ τὴν αἰσχροὶν τοῦ διαγωγῆν πρὸς τὸν λοχαγὸν Ὁ Βαίρδην!

— Καὶ ποία ἦτον ἡ διαγωγὴ αὕτη; ἠρώτησεν ὁ Λόρδος Βεθμόνδος.

— Τὴν ἀγνοεῖτε λοιπὸν; εἶπεν ὁ Σίρ Ἐδουάρδος. Τότε δὲν ἐκπλήττομαι πλέον ἐτι συνωδοπορήσατε μετ' αὐτοῦ. Φαντασθῆτε ὅτι εἰς τὴν μονομαχίαν, ἀφ' οὗ τὸν ἀφώπλισεν ὁ Ὁ Βαίρδης καὶ ἡ πάλῃ ἦτον ἐπομένως τετελεσμένη, ὁ ἀγενὴς Λόρδος ἐσυσεν ἐγχειρίδιον ἀπὸ τὸν κόλπον τοῦ καὶ ὤρμησε προδοτικῶς πρὸς τὸν λοχαγὸν νὰ τὸν δολοφονήσῃ ὀπισθεν. Ὁ Ὁ Βαίρδης ὅμως τὸν ἐνόησε, τῷ συνέλαβε τὰς δύο χεῖρας, τὸν ἀφώπλισεν ἐκ δευτέρου, καὶ τὸν ἠπειλῆσεν ὅτι θέλει τὸν βράψῃ ἐνώπιον ὅλης τῆς ἀνωτέρας κοινωνίας τοῦ Λονδίνου, ἂν ἐτόλμα ποτὲ νὰ φανῇ πλέον εἰς τὴν Ἀγγλίαν, καὶ τὸν ἠνάγκασεν ἀμέσως ν' ἀναχωρήσῃ.

— Αὐτὰ σὰς εἶπεν ὁ λοχαγὸς Ὁ Βαίρδης; ἀνέκραξεν ὁ Λόρδος Βεθμόνδος ὠχρίων· ἐγὼ ἤμην ὁ μάρτυς τοῦ Λόλδου Ἐλβερφέλδ εἰς τὴν μονομαχίαν· ἡ ὁμολογία μου δύναται ἴσως νὰ θεωρηθῇ φιλοπρόσωπος. Ἄς εἰπῇ ὁ Λόρδος Δενισὼν.

— Ἐγὼ, εἶπεν οὗτος, ἤμην ὁ μάρτυς τοῦ λοχαγοῦ Ὁ Βαίρδου, καὶ κηρύττω ἐνταῦθα, λυποῦμαι δὲ ἐτι δὲν εἶναι παρὼν ὁ ἴδιος διὰ νὰ τὸ κηρύξω κατὰ πρόσωπον αὐτοῦ, ὅπερ θέλω πράξῃ εἰς πρώτην περίστασιν, ὅτι εἶναι ὁ δειλότερος, ὁ κακοηθέστερος καὶ ὁ ἀτιμότερος τῶν ἀνθρώπων, οὗ καὶ τὸ ὄνομα μόνον μολύνει τὰ προφέροντα αὐτὸ χεῖλη.

Ἡ Λουκία ὠχρίασεν ἰσχυρῶς εἰς τὰς λέξεις ταύτας, ὁ δὲ Σίρ Ἐδουάρδος ἀναπηδήσας,

— Τί σημαίνει τοῦτο; εἶπε, διατί λέγετε τὰς λέξεις ταύτας;

Ὁ Λόρδος Δενισὼν διηγῆθη τότε ὅλα τὰ κατὰ τὴν μονομαχίαν, καὶ ἐνῶ ὁ μὲν Σίρ Ἐδουάρδος περιεφέρετο ἀνησυχῶς εἰς τὸ δωμάτιον, ἡ δὲ Λουκία μόλις ἐδύνατο νὰ καταστείλῃ τὴν ἀγανάκτησιν καὶ τὰ δάκρυά της, ἐξέθεσε μετὰ ζωνρότητος καὶ τὰ κατὰ τὴν ὁδοιπορίαν των, τὸ ἄφρον στοίχημα, τὸ τρομερὸν ναυάγιον, τοῦ Ριχάρδου τὴν αἰχμαλωσίαν, τὸν παραδόξον στρατιωτικὸν ὀργανισμόν τῆς Δαχομένης, τὴν ἐντύπωσιν ἣν ἀπετέλεσε τὸ ἔξοχον κάλλος τοῦ Ριχάρδου εἰς τὴν κόρην ἐκείνην τῆς φύσεως, καὶ τὴν ἀνέλπιστον σωτηρίαν των.

Ὅταν δὲ ἀνεχώρουν οἱ δύο φίλοι, ὁ Σίρ Ἐδουάρδος, λαβὼν τὰς χεῖρας αὐτῶν, τὰς ἐσφιγξε, λέγων·

— Σὰς εὐχαριστῶ, Μιλόρδοι, ἴσως μ' ἐσώσατε ἀπὸ τὴν ἀτιμίαν, καὶ τὸν θάνατον ὃν ἤθελε μοὶ φέρεῖ αὐτῇ.

Τὴν ἐπαύριον ὁ Λόρδος Ἐλβερφέλδ ἐφθασε καὶ αὐτὸς εἰς Λονδίνον, καὶ τὴν μελαγχολίαν ἐπὶ τοῦ προσώπου ἔχων κεχαραγμένην, ἦλθε νὰ ἐπισκεφθῇ τὸν Σίρ Ἐδουάρδον. Ἡ Λουκία δὲ ὅταν τὸν εἶδεν εἰσερχόμενον, ἠσθάνθη τὴν καρδίαν της ἰσχυρῶς ταραττομένην, καὶ τότε πρῶτον ὕψωσε τοὺς ὀφθαλμούς της πρὸς τὸ πρόσωπον τὸ τόσο σφοδρῶς ἐλκύσαν τὴν ἀγρίαν ἐκείνην, καὶ ἀνεγνώρισεν ἐνδομύχως ὅτι ὁ Ριχάρδος ἦτον τῷ ὄντι εἰς τῶν ὠραιότερων τύπων τῆς Βρεττανικῆς ἀριστοκρατίας.

Ὁ δὲ Σίρ Ἐδουάρδος, λαβὼν αὐτὸν κατὰ μέρος, ἔκραξεν, τῷ εἶπε, τὰς περιστάσεις τῆς μονομαχίας σας, καὶ τῷ διηγῆθη αὐτάς. Ἦκουσα δὲ ὅτι ὁ Ὁ Βαίρ-

δης σὰς ἔδωκεν ἐγγραφοὺς τὴν ἀπόδειξιν τῆς αἰσχύνης του. Τὴν ἔχετε;

— Τὸ ἐλησμόνησα, εἶπεν ὁ Ριχάρδος· δὲν θέλω νὰ γίνω κατήγορος καὶ νέος.

— Μὴ ἀκαιρὸν γενναιότητα, ἀπεκρίθη ὁ Σίρ Ἐδουάρδος. Σὰς παρακαλῶ ἐν ὀνόματι τῆς Λουκίας μου. Εἰς τὴν πατρικὴν μου ἰσχὺν μετεχειρίσθην θὰ νὰ τὴν ἀναγκάσω ν' ἀρραβωνισθῇ τὸν Ὁ Βαίρδην. Αὐτὸς ἀπῆλθεν εἰς Δουβλίνον νὰ διαθέσῃ τὰ καθ' ἑαυτὸν, καὶ σήμερον ἡ αὐριον ἐπανερχεται νὰ τὴν νυμφευθῇ. Σώσατέ την, Μιλόρδε, ἐν ὧσιν εἶναι καιρὸς. Δεῖξατέ μοι τὸ ἐγγραφοῦν.

— Ὡ! μὴ! μὴ τὴν Λουκίαν εἰς τὸν Ὁ Βαίρδην. ἀνέκραξεν ὁ Ριχάρδος. Μὴ τὸ ἄνθος τοῦ οὐρανοῦ εἰς τὸν βόρβορον τῆς κολάσεως!

— Τὸ ἐγγραφοῦν, τὸ ἐγγραφοῦν! ἐπανέλαβεν ὁ Σίρ Ἐδουάρδος.

— Ἔχετε δίκαιον, τὸ ἐγγραφοῦν, εἶπεν ὁ Ριχάρδος· ἄλλως αἱ λέξεις μου δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν ὡς ὑπαγορεύσεις χαμερποῦς φθόνου, καὶ νὰ θυσιασθῇ ἡ Λουκία. Ἰδοὺ τὸ ἐγγραφοῦν, καὶ τὸ ἐνεχείρισεν εἰς τὸν Σίρ Ἐδουάρδον.

Τὴν στιγμὴν ταύτην ὁ ὑπηρετὴς ἀνήγγειλε τὸν λοχαγὸν Ὁ Βαίρδην.

Ἄς εἰσέλθῃ, εἶπεν ὁ Σίρ Ἐδουάρδος, συστήλων σπασμωδικῶς τὰς ὀφρῦς.

Τὴν δὲ Λουκίαν, ἐγερθεῖσαν νὰ ἐξέλθῃ, διέταξε δι' ἐνὸς νεύματος τῆς χειρὸς νὰ μείνῃ.

Ὅταν δ' εἰσῆλθεν ὁ λοχαγὸς, ἡ μὲν Λουκία οὐδ' ἔστρεψε καὶ τὴν κεφαλὴν πρὸς αὐτὸν· αὐτὸς δὲ, ἰδὼν ἐμπρὸς τοῦ τὸν Λόρδον Ἐλβερφέλδ, ἐμεινεν ὡς ἀντικρύσας τὴν κεφαλὴν τῆς Μεδούσης, μέχρις οὗ ὁ Σίρ Ἐδουάρδος, ἐλθὼν πρὸς αὐτὸν, καὶ τείνων πρὸς αὐτὸν τὸ ἐγγραφοῦν,

— Ἡ ὑπογραφή αὕτη, ἔκραξε μὲ φωνὴν ὡς κεραυνοῦ, εἶναι ὑπογραφή σου, καὶ πολμῶς, ἄθλια, νὰ παρουσιασθῇς εἰς τὸν οἶκόν μου; Ἐξέλθε, πρὶν ἐξιδώξουν οἱ ὑπηρεταί μου.

Ὁ Ὁ Βαίρδης ἐρρίφθη ἀμέσως ἔξω τοῦ δωματίου, καὶ ἔκτοτε δὲν ἤκουσθη πλέον εἰς τὴν Ἀγγλίαν.

Μετὰ δὲ τινὰς ἡμέρας ὅλη ἡ ἀριστοκρατία τῆς πρωτευούσης συνέχαιρε τὴν Μίς Λουκίαν ὡς νυμφευομένην τὸν Λόρδον Ἐλβερφέλδ, τὸν ἦρῶα ὅλων τῶν συναναστροφῶν διὰ τὰ τελευταῖα συμβάντα τῆς ὁδοιπορίας του.

— Ἡ ὁδοιπορία μου αὕτη, ἔλεγε μίαν ἑσπέραν ὁ Ριχάρδος πρὸς τὴν μνηστὴν του, μὲ ἀναγκάζει νὰ ὁμολογήσω πόσον δίκαιον εἶχετε διίσχυριζομένη, ὅτι αἱ γυναῖκες εἶναι ἐπίσης ἀξιόμαχοι ὡς καὶ οἱ ἄνδρες, καὶ ὅτι στρατὸς ἐξ αὐτῶν εἶναι ἐπίσης ἀσφαλὲς ἔρρισμα τῆς πατρίδος.

— Καὶ ἡ ὁδοιπορία σας αὕτη, ἀπεκρίθη χαριέντως μειδῶσα ἡ Λουκία, ἀναγκάζει καὶ ἐγὼ νὰ ὁμολογήσω διίσχυριζομένη τὸ ἐναντίον. Εἰς τὸν γυναικεῖον στρατὸν, καὶ ἂν ὡς τὸν Ἀχιλλεῖα ἐμβαθῇ εἰς τὴν στύγα, τὸ εἶδατε, μένει πάντοτε τρωτὴ ἡ καρδία.

Μετὰ τινὰς ἡμέρας ὁ Λόρδος Ἐλβερφέλδ, νυμφευθεὶς τὴν Λουκίαν, ἀπῆλθεν εἰς Ἐλβερφέλδ-Κάστελ, ὅπου ἀμφότεροι ἐδαψιλεύσαν πᾶσαν περιποίησιν καὶ τρυφεράν θεραπείαν εἰς τὴν σῶσαν τὸν Ριχάρδον.

Ὁὐχ ἦτον δὴμος ἡ δυστυχὴς Καλμίνα ἐμαρξίνατο ὡς ἄνθος μεταφυτευθὲν, καὶ μετὰ ἑξ μηνῶν ἀπέθανεν ἀτοφίᾳ ἢ ἐπέερε, κατὰ τινὰς μὲν τῶν ἱατρῶν, τοῦ βορείου κλίματος ἢ τραχύτης, κατ' ἄλλους δὲ, ἡ λύπη τῆς διὰ τὴν στέρησιν τῆς πατρίδος τῆς. Ἀλλ' ὁ περὶ τῶν μυθιστοριογράφων Βουλοῦρος, ὅτις ἦτον παρὼν, κινήσας τὴν κεφαλὴν, καὶ πρὸς τὸν Λόρδον Ἰλβερρέιδ ἀποβλέπων, εἶπεν, ὅτι ἐκεῖνος ἄλλην ἔχει γνώμην, καὶ τὴν γνώμην του θέλει εἰπεῖ εἰς ἐν τῶν προτεχστερίων μυθιστορημάτων του (α).

(α) Ἐκ τοῦ συμβάντος τούτου ἀνιμφοβῶς ἐπληροφόρηθη καὶ διηγήθη ἰσχυρῶς ἡ Ἀγγλικὴ ἐφημερὶς ὁ Ἐξεταστής (Examiner) τῆς ὑποθέσεως τῆς Διαχομῆας. Ἀνδραὶς φρουρῆς ἐκ γυναικῶν συγκαταλέγει

BOAL.

Μήπως ὁ φοβερός Δράκων Πύθων, ὁ κατατοξυ-

θείς ὑπὸ τοῦ Ἀπόλλωνος ἐνῶ ἐρύλαττε τοὺς Δελφούς, ἢ τὰ φρικώδη τέρατα ἄτινα, ὑπέκοντα εἰς τὴν μῆνιν τῆς Ἀθηνᾶς, περιέσφιγγαν τὸν ἱερόσυλον Λαοκώοντα, ἢ τὰ δύο αἰνὰ πέλωρα, τὰ σταλέντα ὑπὸ τῆς Ἥρας διὰ νὰ πνίξωσι τὸν Ἡρακλῆ ἐντός τῆς κοιτίδος του. ἦσαν ἐκ τοῦ εἶδους τῶν ὄφειων ἐκείνων τοὺς ὁποίους καλοῦμεν σήμερον Βόας; Ὁ Ἀριστοτέλης δὲν ἀναφέρει τοιοῦτον ὄνομα ὁμιλεῖ μόνον περὶ λιθυκῶν τινῶν ὄφειων μεγέθους καταπληκτικοῦ, οἵτινες, καταδιώξαντές τινας ὁδοιπόρους, ἀνέτρεψαν καὶ μίαν τριήρη. Ὁ Πλίνιος πρῶτος ἀναφέρει τοὺς Βόας, προσθέτων ὅτι ὠνομάσθησαν οὕτω, διότι ἐθῆλαζον γάλα δαμάλεων ἢ περίεργος αὕτη ἰδέα σώζεται καὶ μέχρι τοῦ νῦν μετὰ τινῶν λαῶν. Ἀλλ' ὁ Πύθων τοῦ Ἀπόλλωνος, τὰ τέρατα τοῦ Λαοκώοντος, τὰ αἰνὰ πέλωρα τοῦ Θεοκρίτου, οἱ ὑπερμεγέθεις δράκοντες τοῦ Πλινίου, ἐλυμαίνοντο τὴν Ἑλλάδα, τὴν παρὰ λίαν τῆς Ἀσίας, καὶ τὴν Ἰταλίαν, ἐνῶ σήμερον εἰς κἀνὲν τῶν μερῶν τούτων οὐδ' ἔχνος φαίνεται τοιούτων θηρίων. Μήπως ἡ ζωηρὰ τῶν Ἑλλήνων καὶ τῶν Ἰταλῶν φαντασία, μετέβαλε τοὺς μικροὺς καὶ συνήθεις ὄφεις εἰς ἀγρίους καὶ σαρκοβόρους δράκοντας, ἢ μήπως Βόαι ἀνθρωπόμορφοι ἀπεδίωξαν τὰ καμάρφα ἐκεῖνα θηρία εἰς τὴν Ἀφρικὴν, τὸν νέον κόσμον καὶ τὰς Ἰνδίας;

Οἱ Βόαι δὲν εἶναι ἰσόβολοι· ἔχουσιν ὅμως μῆκος ἀπὸ τριάκοντα μέχρι ἐξήκοντα ποδῶν, καὶ δύναμιν μυῶδη τοσοῦτον ἀκαταμάχητον, ὥστε κατατυττίζουσι καὶ τὰ μεγαλύτερα ζῶα περιελισσόμενοι εἰς αὐτά. Καὶ ποτὲ μὲν καταδιώκουσι ταῦτα, ποτὲ δὲ ἀνεδρεύοντες, ὁρμῶσιν αἰφνης κατ' αὐτῶν Κρυπτόμενοι ὑπὸ τὸν χόρτον, ἢ ἀπαιωρούμενοι ἀπὸ τῆς οὐρᾶς εἰς κλάδους δένδρων, περιμένουσι τὰ θύματα των, καὶ ἅμα παρ' αὐτῶν κἀνὲν μακρόθεν, πετώσι σχεδὸν πρὸς αὐτὸ, τόσον εἶναι ταχεῖς καὶ εὐκίνητοι· ἀφοῦ δὲ περιτυλιχθῶσι περὶ τὸ σῶμά του, καὶ συνθλάσωσιν, ὡς εἶπομεν, αὐτὸ, τὸ ἀλείφουσι μετὰ τὸν μυζῶδη καὶ βρωμερὸν σιέλόν των, καὶ ἀνοίγοντες τὸ στόμα των ὡς χάσμα βαράθρου, τὸ καταπίνουσι. Οὕτωπως καταβροχθίζουσι καὶ σκύλους, καὶ ἐλάφους, καὶ βόας ὀλοκλήρους.

Ἐπειδὴ τὰ θηρεύμενα εἶναι συνήθως μεγάλα, οἱ δὲ Βόαι δὲν μασώσιν ἀλλὰ καταπίνουσιν, ἢ καταπίσις καὶ ἡ χώνευσις διαρκεῖ εἰς ἀνάγκης πολλὸν χρόνον. Ἐάν τις καταλάβῃ Βόαν ἀγροῦόμενον εἰς τὸ νὰ εἰσάγῃ εἰς τὸν φάρυγγά του ζῶον, εἴ' εὐχολον νὰ τὸν φονεύσῃ· διότι, οὔτε νὰ φύγῃ δύναται, οὔτε νὰ ἐγκαταλείψῃ τὸ θηρευθὲν, καθὼς συνεχόμενον ὑπὸ τῶν καμπύλων καὶ ἀγκιστρωδῶν ὀδόντων του. Μετὰ τὴν κατάποσιν, ἀποσύρεται εἰς τόπον παρόμερον, ὅπου μένει ἀκίνητος μέχρι τῆς πείψεως. Ἐπειδὴ δὲ αὕτη δὲν γίνεται εὐκόλως, τὰ κρέατα σηπόμενα ἀποπνέουσι δυσωδίαν ἀνυπόφορον, ἥτις, διαδιδομένη μακρὰν, προδίδει τὴν παρουσίαν τοῦ ἀθηγάγου δράκοντος.

Οἱ Βόαι ὁρμῶσι καὶ κατ' ἀνθρώπων, ὥς ἀποδεικνύεται ἐκ τοῦ συμβάντος εἰς ναύτην, τὸ ὁποῖον παριστᾷ ἡ ἀντικρὺ εἰκὼν.

Πλοῖον διαπλέον πρὸ τινῶν ἐτῶν τὴν θάλασσαν τῶν Ἰνδιῶν, ἔστειλε τὴν λέμβον του μετὰ τινῶν ναυτῶν εἰς τινα νῆσον διὰ ν' ἀγοράσῃ τρόφιμα. Οἱ ναῦται, φθάσαντες εἰς τὴν ξηρὰν, ἀφῆκαν τὴν λέμβον ὑπὸ τὴν φυλακὴν ἐνὸς ἐξ αὐτῶν, καὶ ἐπρωχέστησαν εἰς τὰ ἐνδότερα. Οὗτος δὲ μείνας μόνος, ἀπεκοιμήθη ὑπὸ τὰ ἐδώλια ἀλλ' ἐν τοσοῦτῳ παμμεγέθους τις Βόας, ἐξελθὼν τοῦ δάσους, ἦλθεν εἰς τὴν λέμβον, καὶ περιετύλιξε δι' ἀπείρων σπειρῶν τὸν κοιμώμενον. Εὐτυχῶς ὅμως κατὰ τὴν κρίσιμον ἐκείνην ὥραν ἐφθασαν οἱ σύντροφοί του, καὶ πληγώσαντες τὸ θηρίον, ἀπέκοψαν μέρος τῆς οὐρᾶς του. Μετὰ ταῦτα, θανατώσαντες αὐτὸ, τὸ ἐμέτρησαν, καὶ εὗρον ὅτι εἶχεν ἐξήκοντα δύο ποδῶν καὶ τινῶν δακτύλων μῆκος.

Η ΔΙΚΗ ΤΩΝ ΕΠΤΑ ΕΠΙΣΚΟΠΩΝ.

ΕΚ ΤΗΣ ΝΕΩΤΑΤΗΣ ΑΓΓΛΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ.

ΤΟΥ ΜΑΚΩΛΑΙΟΥΣ.

Υπὸ Κ. Π. (1).

Ἐτῇ 27 Ἀπριλίου 1688 ἐξέδωκεν ὁ βασιλεὺς (2) δευτέραν συγχωρητήριον διακήρυξιν, ἐν ᾗ ἐπανελάμ-

(1) Αἱ σημειώσεις τοῦ πρωτοτύπου δὲν μεταφράσθησαν, διότι αἱ μὲν πλεῖστοι ἀφορῶσι τὰς πηγὰς, τῶν ὁποίων ἐθεωρήθη περιττὴ ἡ παράθεσις, ὀλίγαι δὲ τινες περιέχουσιν ἀναπτύξεις μὴ ἀναγκαζόμενας ἰδίως εἰς τὸ προκείμενον δράμα. Ὅθεν, ἀντὶ τούτων, προσετέθησαν ὑπὸ τοῦ μεταφραστοῦ σημειώσεις ἄλλαι, δυνάμεναι νὰ βοηθήσωσι τὸν ἑλθόντα ἀναγνώστην εἰς τὴν κατάληψιν τῶν προσώπων καὶ πραγμάτων περὶ ὧν ἐκταθέντα ὁ λόγος.

(2) Ὁ βασιλεὺς περὶ οὗ πρόκειται εἶναι ὁ ἔσχατος Στuartίδης Ἰάκωβος Β' τοῦ ὁποίου τὰ ἐπανελαμμένα πολιτικὰ σφάλματα ἐπήγαγον, μετ' ὀλίγου μῆρας, τὴν ἀξιομνημόνευτον Ἀγγλικὴν μεταπολίτευσιν καὶ τὴν καθάρεισιν τοῦ ἡγεμόνος ἐκείνου. Περὶ δὲ τῆς συγχωρητηρίου διατάξεως, παρατηροῦμεν τὰ ἑξῆς. Ὁ βασιλεὺς ἦτο καθολικὸς, ἐκ δὲ τῶν ὑπακόων αὐτοῦ, ὀλίγοιτοι μὲν, μόλις τὸ 1/50 τῶν κατοίκων, ἐπρέσβευον τὸ δόγμα τοῦτο, αἱ δὲ πλεῖστοι ἦσαν διαμαρτυρούμενοι διαφόρων αἰρέσεων, δηλαδὴ, Ἀγγλικανισταί, πρεσβυτεριανοί, ἀνεξάρτητοι, βαπτισταί κτλ. Κατὰ τοὺς καιρούς τούτους, μόνοι οἱ Ἀγγλικανισταί ἢ Ἐπισκοπικοὶ λεγόμενοι ἦσαν ἱκανοὶ νὰ λάβωσι δημόσιον ἀξίωμα, εἰς δὲ τοὺς λοιποὺς πάντας, Καθολικοὺς, πρεσβυτεριανοὺς κτλ. οὐ μόνον τοῦτο δὲν ἦτον ἐπιτρεπτόν, ἀλλὰ καὶ ἡ ἐλευθέρη τέλεσις τῆς λατρείας αὐτῶν ἦτον ἀπηγορευμένη, ἐπὶ ποικαῖς βαρελαῖς. Ἡ συγχωρητήριος διάταξις ἐπέτρεψεν εἰς

θανεν δλόκληρον τὴν κατὰ Ἀπρίλιον τοῦ προηγουμένου ἔτους δημοσιευθεῖσαν. Ὁ μέχρι τοῦδε βίος αὐτοῦ, ἔλεγεν, ἦτον ἱκανὸς βεβαίως νὰ πείσῃ τὸν λαόν του, ὅτι δὲν ἦτον ἄνθρωπος δυνάμενος εὐκόλως νὰ παλινωδῇ. Ἐπειδὴ ὁμως ἄνδρες ἐπίβουλοι ἐζήτησαν νὰ παραπείσωσι τοὺς πολλοὺς, ὅτι εἶναι ἐνδεχόμενον νὰ ἐνδώσῃ εἰς τὴν προκειμένην ὑπόθεσιν, ἐνόμισεν ἀναγκαῖον νὰ ἀποφανθῇ, ὅτι ἡ πρόθεσίς του εἶναι ἀμετάθετος καὶ ὅτι ἔχει σταθερὰν ἀπόφασιν νὰ μὴ μεταχειρισθῇ μὲν εἰμὴ ἄνθρώπους ἐτοίμους ὄντας νὰ συμπράξωσιν εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῶν βουλευμάτων αὐτοῦ, νὰ παύσῃ δὲ πολλοὺς ἀπειθεῖς πολιτικούς καὶ στρατιωτικούς ὑπαλλήλους. Ἀνῆγγελλε δὲ, ὅτι μελετᾷ νὰ συγκαλέσῃ τὰς βουλὰς τὸ βραδύτερον κατὰ Νοέμβριον μῆνα, καὶ προέτρεπε τοὺς ὑπηκόους του νὰ ἐκλέξωσιν ἀντιπροσώπους προθύμους νὰ συνδράμωσιν αὐτὸν εἰς τὸ μέγα ἔργον τὸ ὁποῖον ἐπεχείρησεν.

Ἡ διακήρυξις αὕτη προσέξενε κατ' ἀρχὰς μικρὰν ἐντύπωσιν, διότι οὐδὲν καινὸν περιεῖχεν, οἱ δὲ ἄνθρωποι ἠπόρησαν πρὸς τί ὁ βασιλεὺς ἔλαθε τὸν κόπον νὰ δημοσιύσῃ ἐπίσημον παράγγελμα μόνον διὰ νὰ εἴπῃ εἰς αὐτοὺς, ὅτι δὲν μετέβλεπε γνῶμην. Ὁ δὲ Ἰάκωβος, ἀγανακτῆσας ἴσως διὰ τὴν ἀδιαφορίαν μετὰ τὴν ὁποίαν

ἔλοις τοὺς ὑπηκόους τοῦ βασιλέως, οἰουδήποτε θρησκευματος καὶ ἂν ἦσαν, τὴν τε ἀνευρόχλητον ἐξάσκησιν τῆς λατρείας αὐτῶν καὶ τὴν ἱκανότητα τοῦ λαμβάνειν πᾶν δημόσιον ἀξίωμα, πολιτικὸν ἢ στρατιωτικόν· ὥστε ἐκ πρώτης ὄψεως ἡ διάταξις ἦτον εὐλογωτάτη καὶ δικαιοτάτη. Ἀλλ' ὁ πραγματικὸς αὐτῆς σκοπὸς ἦτον ὀλέθριος. Ὁ Ἰάκωβος Β' ἐξ ἀρχῆς τῆς βασιλείας αὐτοῦ, προέθετο δύο τινὰ νὰ καταστήσῃ ἅπαντας τοὺς Ἀγγλοὺς Καθολικοὺς καὶ νὰ καταργήσῃ τὰ δικαιώματα τῶν βουλῶν, λαμβάνων αὐτὸς ἅπαν τὸ κράτος. Τὴν δὲ ἐκπλήρωσιν τῆς προαιρέσεως ταύτης ἐπεδίωξε καὶ δι' ἄλλων μὲν πολλῶν πράξεων καὶ διατάξεων, ἰδίως δὲ διὰ τῆς προκειμένης. Ὁ ἀληθὴς σκοπὸς αὐτοῦ ἦτον, ἅμα καθιερώσας τὴν ἀρχὴν ὅτι ἅπαντες οἱ Ἀγγλοὶ εἶναι δεκτοὶ εἰς τὰ δημόσια ἀξιώματα, νὰ ἐπιτρέψῃ ὅλα, βαθμὴδὸν καὶ κατ' ὀλίγον, τὰ ἀξιώματα ταῦτα εἰς καθολικοὺς, διὰ τὰ βιάσῃ οὕτως ἕκαστον Ἀγγλον, θέλοντα νὰ λάβῃ δημόσιον ἀξίωμα, νὰ προσέλθῃ εἰς τὴν καθολικὴν θρησκείαν. Πρὸς τοῦτους, ἡ ἀπαγόρευσις τῆς ὁποίας ἡ συγχωρητήριος διάταξις ἀπεφάνετο κατ' ἐπιφάνειαν τὴν κατάργησιν, ἦτο βεβαίως ὀλεθρία, ἀλλ' οὐδὲν ἦτον ἡ ἀπαγόρευσις αὕτη εἶχε νομοθετηθῇ ὑπὸ τῶν παρλαμέντων, δηλαδή ὑπὸ τῶν βουλῶν, ἥδη δὲ ὁ βασιλεὺς ἐψήφισε τὴν κατάργησιν αὐθαίρετως, χωρὶς νὰ ζητήσῃ καὶ νὰ λάβῃ τὴν εἰς τοῦτο συναίνεσιν τοῦ νομοθετικοῦ συνεδρίου· ὥστε προδήλως ἐσφρατρίζετο ἅπασαν τὴν νομοθετικὴν ἐξουσίαν. Διὰ τοὺς λόγους τοῦτους ἅπαντες σχεδὸν οἱ Ἀγγλοὶ, καὶ αὐτοὶ οἱ μάλιστα ἀφωσιωμένοι εἰς τὸν Ἰάκωβον Β', καὶ τὸ περίεργον, αὐτοὶ τῶν Καθολικῶν οἱ προσημώτεροι, δὲν ἐπεδοκίμασαν τὴν διάταξιν ἐκείνην.

τὸ κοινὸν ἐδέχθη τὴν περὶ τῆς σταθερᾶς αὐτοῦ ἀποφάσεως ἀγγελίαν ἐκείνην, καὶ νομίζων τὴν ἀξιοπρέπειάν του προσβεβλημένην ἐάν δὲν ἐπιχειρήσῃ νέον τι καὶ ἀλλόκοτον, ἐξέδωκε, τῇ 4 Μαΐου, διάταγμα, δι' οὗ παρήγγειλε νὰ ἀναγινωσθῇ ἡ τῆς προηγουμένης ἐβδομάδος διακήρυξις, κατὰ δύο ἀλλεπαλλήλους κυριακάς, εἰς ὅλας τὰς ἐκκλησίας τοῦ βασιλείου, ἐν καιρῷ τῆς λειτουργίας καὶ ὑπὸ τῶν λειτουργούντων ἱερέων. Ἐν Λονδίνῳ (3) καὶ ἐν τοῖς προαστείοις, ἔπρεπε νὰ γίνῃ ἡ ἀνάγνωσις τῇ 20 καὶ τῇ 28 Μαΐου, εἰς δὲ τὰ λοιπὰ τῆς Ἀγγλίας μέρη, τῇ 3 καὶ τῇ 10 Ἰουνίου. Οἱ ἐπίσκοποι παρηγγέλλοντο προστούτοις νὰ διανεμῶσιν εἰς τὰς ἐπαρχίας αὐτῶν ἀντίτυπα τῆς διακηρύξεως.

Ἐάν ἀναλογισθῶμεν, ὅτι ὁ κληρὸς τῆς ἐπικρατοῦσης θρησκείας (τῆς Ἀγγλικανικῆς), ἅπας σχεδὸν ἀνεξαιρέτως, ἐθεώρει τὴν συγχωρητήριον διακήρυξιν ὡς παραβιάζουσαν τοὺς νόμους τοῦ κράτους, ὡς παραβαίνουσαν τὴν ἐπίσημον βασιλικὴν ὑπόσχεσιν καὶ ὡς καταφέρουσαν πληγὴν καιρίαν εἰς τὰ προνόμια καὶ τὸ ἀξίωμα αὐτοῦ, δὲν ἐπιτρέπεται ἴσως νὰ ἀμφιβάλλωμεν, ὅτι τὰ περὶ οὗ ὁ λόγος διάταγμα ἐξεδόθη ἐπίτηδες διὰ νὰ περιυβρίσῃ δεινῶς τὸν κληρὸν ἐκεῖνον. Οἱ πολλοὶ ἐπίστευον μάλιστα, ὅτι ὁ Πέτρος (4) ἐξέφρασε τὴν πρόθεσιν ταύτην δι' αἰσχυρᾶς τινος μεταφορᾶς, παρὰ τοῖς ἀνατολικοῖς εἰθιμένους, εἰπὼν, ὅτι θέλει ἀναγκάσει τοὺς κληρικοὺς αὐτοὺς νὰ φάγωσι κόπρον, καὶ τὴν χειρίστην καὶ βδελυκτοτάτην πάσης κόπρου. Ἀλλ' ὅσω τυραννικὴ, ὅσω κακοήθης καὶ ἂν ἦτον ἡ παραγγελία· ἡδύνατο ἄρ' αὖτ' Ἀγγλικανικὸς κληρὸς νὰ ἀποποιηθῇ τοῦ νὰ ὑπακούσῃ εἰς αὐτήν; Ὁ βασιλεὺς ἦτο φύσει αὐθαίρετος καὶ αὐστηρὸς· ἡ διαδικασία τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἐπιτροπῆς (5) συνοπτικὴ, ὅσον ἡ δικαστρία τῶν στρατοδικείων· πᾶς ὁ τολμήσας νὰ ἀνισταθῇ ἐκινδύνευε νὰ ἐξωσθῇ, ἐν τὸς μίᾳς ἐβδομάδος, ἀπὸ τῆς ἐφημερίδας αὐτοῦ, στερούμενος ἅπαντος τοῦ εἰσοδήματός του, ἀνακηρυττό-

(3) Κυρίως ἔπρεπε νὰ γράφωμεν τὴν πόλιν ταύτην *Λονδίνιον*, κατὰ τὸν *Πιολεμαῖον*· ἀλλ' ἐπειδὴ ἐπεκράτησεν ἄχρι τοῦδε ἡ γραφὴ *Λονδῖνον*, καθ' ἕτερον *Λατινικὸν* τύπον *Londinum*, μὴ μετακινήσωμεν τὰ καθεστῶτα.

(4) Ὁ Πέτρος αὐτὸς, ἢ μάλιστα Ἐδουάρδος Πέτρος, ἦτον Ἀγγλος Ἰησουΐτης, ἰδιαιτερός τοῦ βασιλέως σύμβουλος καὶ θερμώτατος καὶ παρalogώτατος συμπράκτωρ περὶ τὸ δυσκαίρως ἐργον τῆς εἰς τὸν Καθολικισμὸν προσαγωγῆς ἅπαντος τοῦ Ἀγγλικῶν λαοῦ. Πλειότερον δὲ ἴσως ἀπάντων τῶν ὀλεθρίων συμβούλων εἰς οὗς ὁ βασιλεὺς ἐκεῖνος ἔδωκεν ὧτα ἀκρόασεως, συνετέλεσεν ὁ Ἰησουΐτης αὐτὸς εἰς τὴν καταστροφὴν τοῦ οἴκου τῶν Στυαρτῶν.

(5) Οἱ Θεωδωρίδαι βασιλεῖς (*Tudor*), οἱ ἄρξαντες τῆς Ἀγγλίας ἀπὸ τὰ τέλη τῆς 15ης· ἐκατοταετηρίδος μέχρι τῶν ἀρχῶν τῆς 17ης· (ὅτε τῷ 1602 κατέλαβε τὸν θρόνον ὁ πάππος τοῦ Ἰακώβου Β' καὶ ἀρχηγέτης τῶν ἐν Ἀγγλίᾳ Στυαρ-

μενος ἀνίκανος εἰς τὸ νὰ λάβῃ πᾶν ἄλλο ἐκκλησιαστικὸν ἀξίωμα, καὶ ἀναγκασόμενος οὕτω νὰ ψωμοζητήσῃ ἀπὸ θύρας εἰς θύραν. Ναι μὲν, ἐὰν σύμπας ὁ κληρὸς ἀνίστατο ἀπὸ κοινοῦ εἰς τὴν βασιλικὴν θέλησιν, ἦτο πιθανὸν ὅτι καὶ αὐτὸς ὁ Ἰάκωβος δὲν ἤθελεν ἴσως πολυμήτει νὰ τιμωρήσῃ διὰ μιᾶς 10,000 ἐνόχους. Ἀλλὰ καιρὸς δὲν ὑπῆρχε διὰ νὰ γίνῃ τοιαύτη συνεννόησις. Τὸ διάταγμα ἐδημοσιεύθη τῇ 7 Μαΐου, τῇ δὲ 20 ἔπρεπε νὰ ἀναγνωσθῇ ἡ διακήρυξις εἰς ὅλας τῆς ἐκκλησίας τοῦ Λονδίνου καὶ τῶν περὶ ἐξ αὐτοῦ. Ἐντὸς δεκατεσσάρων ἡμερῶν, ὅση δραστηριότης καὶ ἂν κατεβάλλετο, δὲν ἦτο δυνατόν, διὰ τὴν κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἀτέλειαν τῶν μέσων τῆς συγκοινωνίας, νὰ γνωσθῇ ἡ πρόθεσις οὐδὲ τῷ δεκατημορίου τῶν καθ' ἅπαν τὸ βασιλεῖον ἐφημερίων. Καὶ αὐτῶν δὲ τῶν ἐπισκόπων ὅλων δὲν ἦτον εὐκολόν νὰ ἐρωτηθῇ ἡ γνώμη, ἐντὸς τόσοῦ μικροῦ διαστήματος. Πρὸς τοῦτοι, ἀποπειρηθέντος τοῦ Ἀγγλικανικοῦ κλη-

ροῦ νὰ ἀναγνώσῃ τὴν διακήρυξιν, φόβος ὑπῆρχε μήπως οἱ τῶν ἄλλων αἵρέσεων διαμαρτυρούμενοι, παρεξηγοῦντες τὴν ἀποποίησιν ταύτην, καὶ ἀπειπισθέντες τοῦ νὰ τύχωσιν οἰαζόμενοι ἀνεξέθρησκείας παρὰ τοῦ Ἀγγλικανικοῦ κληροῦ, προσείμωσιν ἅπαν αὐτῶν τὸ βῆρος εἰς τὴν πλάστιγγα τῆς ἀλλῆς.

Ὅθεν ὁ κληρὸς ἐδίστασεν ἐπὶ πολὺν χρόνον, καὶ ὁ δισταγμὸς οὗτος εἶναι ἄξιός σαγνώμης, διότι τινὲς τῶν ἐπιστημοτέρων καὶ μάλιστα ἐν εὐνοίᾳ τοῦ κοινοῦ διατελούντων λαϊκῶν συνεβούλευον μᾶλλον τὴν ὑποταγὴν, θεωροῦντες, ὅτι ἡ μὲν ἀπὸ κοινοῦ ἀντίστασις ἦτο δυσεπίτευκτος, ἡ δὲ ἀντίστασις τινῶν μόνον κληρικῶν ἤθελεν ἀποθῇ εἰς αὐτοὺς μὲν ὀλεθρία, εἰς δὲ τὴν ἐκκλησίαν καὶ τὸ ἔθνος μικρᾶς ὥφελείας πρόξενος. Ταῦτα ἰδίως ἐπρέσβευον ὁ Ἀλίφαξ (Halifax) καὶ ὁ Νοττιγγάμιος (6)· καὶ ἐντούτοις ἡ τεταγμένη ἡμέρα

τιδῶν Ἰάκωβος Α'·) καὶ εἰσαγαγόντες εἰς τὴν χώραν ταύτην τὸ τῶν διαμαρτυρουμένων δόγμα, ἐσφειρίσθησαν συγχρόως, ὡς πρὸς τὴν Ἀγγλικὴν ἐκκλησίαν, ἅπασαν τὴν πνευματικὴν κυριαρχίαν τὴν ὁποίαν, ὡς πρὸς τὴν Καθολικὴν, εἶχεν ὁ Πάπας. Ἀλλ' ἡ ὑπέρογκος αὕτη ἐξουσία δὲν εἶχε μεταβιβασθῇ εἰς τὸν Ἰάκωβον Β'. ἐποία ἦτον ἐπὶ τῶν Θεοδοριδῶν καὶ ἐπὶ αὐτῶν τῶν πρώτων Στυαρτιδῶν (τοῦ Ἰακώβου Α' καὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Καρόλου Α', πατρὸς τοῦ τε Καρόλου Β' καὶ τοῦ Ἰακώβου Β'). Ὁ νόμος ὁ ἀποδοὺς εἰς τοὺς Θεοδοριδᾶς τὴν ὑπερτάτην ἐκκλησιαστικὴν κυριαρχίαν ἐδίδε, μετὰ τῶν ἄλλων, εἰς τὸν ἡγεμόνα τὴν ἄδειαν νὰ συστήσῃ δικαστήριον ἐπιτετραμμένον τὴν ἀνάκρισιν, τὴν προκατάληψιν καὶ τὴν τιμωρίαν ἀπάντων τῶν ἐκκλησιαστικῶν πλημμελημάτων. Ἀντάμει τῆς ἀδείας ταύτης, συνέστη ἐπὶ τῆς Ἐλισάβετ (ἥτις εἶναι ἡ τελευταία βασιλὶς ἐκ τοῦ τῶν Θεοδοριδῶν οἴκου) τὸ δικαστήριον τῆς ἀνωτάτης ἐπιτροπῆς, τὸ ὁποῖον, διὰ τῆς φοβερᾶς καταδιώξεως τῆς παρ' αὐτοῦ, ἐπὶ πολλὰ ἔτη, ἐνεργηθείσης, καθ' ὅλων τῶν μὴ ὁμολογούντων τὰ δόγματα τῆς ἐπικρατούσης Ἀγγλικανικῆς θρησκείας, (εἴτε Καθολικῶν, εἴτε καὶ διαμαρτυρουμένων), τοσοῦτον μῖσος ἐνέπνευσε καὶ εἰς αὐτοὺς τοὺς μάλιστα εἰς τὴν ἐπικρατοῦσαν θρησκείαν ἀφωσιωμένους, ὥστε, ὅτε τῷ 1640 συνήλθε τὸ μακρὸν λεγόμενον Παρλαμέντον, τὸ παρὰσκενᾶσαν καὶ διεκτεγγῆσαν τὴν πτῶσιν τοῦ Καρόλου Α', ἡ ἀνωτάτη ἐκείνη ἐπιτροπὴ ἐθεωρήθη ὡς ἡ δισφορώτερα ὅλων τῶν πληθῶν ὅσας ἔπασχε τὸ ἔθνος· ὅθεν κατηργήθη καὶ αὕτη καὶ πᾶν ἄλλο, ἐκκλησιαστικὸν δικαστήριον ἀνεξαιρέτως. Ἐπῆλθεν ἔπειτα ἡ καταδίκη καὶ ὁ θάνατος τοῦ Καρόλου Α', 1649, ἡ κωβέρνησις τοῦ Κρομονέλλου, καὶ, μετὰ τὴν ἀποβίωσιν τούτου, ἡ παλιννόρθωσις τῶν Στυαρτιδῶν, 1660, διὰ τῆς εἰς τὸν θρόνον ἀναβάσεως τοῦ Καρόλου Β' (υἱοῦ πρεσβυτέρου τοῦ Καρόλου Α' καὶ ἀδελφοῦ καὶ προκατόχου τοῦ Ἰακώβου, Β'. Τό-

τε τὸ Παρλαμέντον ἐπέτρεψε μὲν πάλιν τὴν σύστασιν κατωτέρων τινῶν ἐκκλησιαστικῶν δικαστηρίων, τὰ ὁποῖα ἐθεώρει ἀπαραίτητα εἰς τὴν διεξαγωγὴν τῶν ἐκκλησιαστικῶν ὑποθέσεων· τῆς ἀνωτάτης ὅμως ἐπιτροπῆς οὐ μόνον τὴν ἀνάρθρωσιν δὲν ἐψηφίσεν, ἀλλὰ καὶ ῥητῶς τὴν ὀριστικὴν κατάργησιν ἐπαρέλαβεν. Οὐδὲν ἦτον ὁ Ἰάκωβος Β', τῷ 1686, συνεκρότησεν ἀθθαίρετως τὴν ἐνρημένην ἐπιτροπὴν, θεωρήσας προσφαρώτατον καὶ μεταχειρισθῇ, πρὸς ἀποκατάστασιν τοῦ Καθολικισμοῦ εἰς τὴν Ἀγγλίαν, αὐτὴν ἐκείνην τὴν ὑπέρογκον κυριαρχίαν, τὴν ὁποίαν ἄλλοτε οἱ Θεοδοριδᾶι ἐσφειρίσθησαν διὰ νὰ ἐπιτύχωσι τὴν κατάλυσιν τοῦ Καθολικισμοῦ καὶ τὴν παγίωσιν τοῦ Ἀγγλικανικοῦ δόγματος. Αὕτη λοιπὸν εἶναι ἡ ἐπιτροπὴ περὶ ἧς γίνεται λόγος ἐν τῷ κειμένῳ.

(6) Ὁ ὑποκόμης Ἀλίφαξ ἦτον ὁ μεγαλοφυέστερος καὶ ὁ μετριοπαθέστερος τῶν πολιτικῶν ἀνδρῶν τῆς ἐποχῆς ἐκείνης· ἐπὶ πολλὸν χρόνον διετέλεσεν ἱπουργὸς τοῦ Καρόλου Β' καὶ αὐτοῦ τοῦ Ἰακώβου Β'. ἐχωρίσθη δὲ ἀπὸ τούτου, μὴ θελήσας νὰ συμπράξῃ εἰς τοὺς ἐπιβούλους αὐτοῦ σκοποὺς κατὰ τοῦ θρησκοῦματος καὶ τοῦ πολιτεύματος, καὶ διετέλει ἔκτοτε ἀντιπολιτευόμενος. Ἀλλὰ, ἐκ φύσεως καὶ ἐκ συστήματος ἐχθρὸς ὢν πάσης βίας, ἐπέδωκε τὴν νόμιμον, τὴν εἰρηνικὴν διόρθωσιν τῶν πραγμάτων καὶ ἐζήτησε μέχρι τέλους, ἂν καὶ ματαίως, νὰ ἀποφύγῃ τὴν καταστροφὴν τοῦ οἴκου τῶν Στυαρτιδῶν. — Ὁ Κόμης Νοττιγγάμιος εἶχε τὸ γένος ἀπὸ οἴκου περιωρμένου ἐπὶ τῇ νομιμαθείᾳ αὐτοῦ. Ὁ ἀδελφὸς τοῦ πάππου τοῦ ὑπῆρξε σφραγιστοφύλαξ τοῦ Καρόλου Α' καὶ ὁ πατὴρ του, σφραγιστοφύλαξ τοῦ Καρόλου Β'. Ἦτο δὲ καὶ αὐτὸς νομικὸς λόγος ἄξιός καὶ ῥήτωρ διάσημος, μάλιστα δὲ διεκρίνετο ἐπὶ τῇ χρηστότητι τοῦ βίου, πρᾶγμα σπάνιον εἰς τοὺς χρόνους τούτους τῆς Ἀγγλικῆς ιστορίας. Μέχρι πρὸ μικροῦ διετέλεσεν ὑπέρμαχος θερμοῦς τῆς μοναρχικῆς ἐξουσίας, ἀλλ' ἡ ἀπροκάλυπτος κατὰ τῶν θεμελιωδῶν τοῦ Κράτους νόμων ἐπιβουλὴ, ἔσπρωξε καὶ τοῦτον τελευταῖον εἰς τὴν ἀντιπολίτευσιν.

προσηγγίζεν, οὐδεμία δὲ ὑπῆρχε συνεννόησις, οὐδεμία δριστηκὴ ἀπόφασις.

Ἐν τῇ ἀμνηχανίᾳ ταύτῃ, οἱ ἐτεροδοξοῦντες διαμαρτυρόμενοι (δηλαδή οἱ διαμαρτυρόμενοι μὲν, ἀλλὰ διαφωνοῦντες πρὸς τὰ Ἀγγλικανικὰ δόγματα) τοῦ Λουδίνου, ἐκτῆσαντο δικαίωμα εἰς τὴν αἰδίδιον τῆς πατρίδος αὐτῶν εὐγνωμοσύνην. Μέχρι τοῦδε ἡ Κυβέρνησις ἠλπίζεν ὅτι θέλουσι ταχθῇ μετ' αὐτῆς. Τῶντιν ὀλίγοι τινὲς τῶν δραστηριοτέρων καὶ ταραχωδεστέρων ἱεροκλήρυκων αὐτῶν, ὑπέβαλον ἀναφοράς ὑπὲρ τοῦ πολιτικοῦ συστήματος τοῦ βασιλέως. Ἄλλοι δὲ, μνηστικακοῦντες διὰ τὰ πολλὰ δεινὰ ὅσα ἔπαθον ἄλλοτε ἀπὸ τῆς Ἀγγλικανικῆς ἐκκλησίας, ἀπὸ τῆς τοῦ οἴκου τῶν Στυαρτιδῶν, ἔχαιρον βλέποντες τὴν τυραννικὴν βασιλείαν καὶ τὴν τυραννικὴν ἱεραρχίαν χωρισθείσας ἀπ' ἀλλήλων δι' ἔγθρας πικρὰς καὶ ὑπερθεματιζούσας ἤδη διὰ τὰ ἐπιτύχωσι τὴν συνδρομὴν τῶν αἰρέσεων αὐτῶν, τὰς ὁποίας πρὸ ὀλίγου ἀπὸ κοινοῦ κατεδίδωκεν καὶ κατεπρόνον. Ἀλλ' ὅτῳ φυσικὸν καὶ ἂν ἦτο τὸ αἰσθημα τοῦτο, καιρὸς ἦτο νὰ τὸ ἐγκαταλείψωσιν, ἀνάγκη ἦτον ἤδη νὰ ἐκλεξώσιν τὴν σημαίαν ὑπὸ τὴν ὁποίαν ἐμελλον νὰ ταχθῶσι· καὶ οἱ ἐτεροδοξοῦντες διαμαρτυρόμενοι τῆς πόλεως ἑδρῆμον γενναίως εἰς τὴν ὑπὲρ τῶν θεμελιωδῶν τοῦ Κράτους νόμων ἀμυναν συναρπίζονται, ἐν τῷ ἀγῶνι τούτῳ, γενομένοι τοῦ κλήρου τῆς ἐπικρατούσης θρησκείας. Ὁ Βάξτερος (Baxter), ὁ Βίτς (Bates) ὁ Ὁούος (Howe) (7) διεκρίθησαν διὰ τὴν σπουδὴν τὴν ὁποίαν

(7) Ἐπίσημοι πρεσβυτεριανοὶ ἱεροκλήρυκες παθόντες ἄλλοτε πολλὰ, καθ' ἣν ἐποχὴν ἐφηρημίζοντο οἱ κατὰ τῶν ἐτεροδοξούντων διαμαρτυρόμενοι νόμοι. Ὁ Ριχάρδος Βάξτερος ἰδίως, ἐβδόμη κορυφῆς ἦδη ὢν, εἶχε καταδικασθῇ, πρὸ τριετίας, εἰς χρηματικὴν ποινὴν καὶ εἰς φυλάκιον, μόνον διότι ἐτόλμησε, σχολιάζων τὴν νέαν διαθήκην, νὰ παραπονεθῇ μετὰ τινος πικρίας ἔνεκα τῆς καταδιώξεως τὴν ὁποίαν ἔπασχον οἱ ἐτεροδοξοί. Ὁ Ἰωάννης Ὁούος, ἀθυμήσας, εἶχε ἀναγκασθῇ νὰ ἐγκαταλείψῃ τὸ βασίλειον.

Καὶ ὅμως οἱ ἄνθρωποι οὗτοι ἀντεπολιτεύθησαν ἤδη εἰς τὴν βασιλικὴν διακλήρυν, τὴν ἐπαγγελματιμένην αὐτοῖς ἀνελθισθῆκαί καὶ ἰσονομίαν· ἀντεπολιτεύθησαν δὲ διὰ δύο λόγους πρῶτον, διότι ἐδυσπίστουν εἰς τὴν εὐκρίνειαν τῶν βασιλικῶν ὑποσχέσεων, ὑποπεύοντες εὐλόγως, ὅτι τὰ ἀγαθὰ ταῦτα δὲν ἐπιτρέπονται εἰς αὐτοὺς εἰμὴ μόνον διὰ τὰ παραχωρηθῶσι καὶ εἰς τοὺς Καθολικοὺς, οἵτινες, διὰ τῆς γεφύρας ταύτης τῆς ἰσονομίας, ἐμελλον μετ' ὀλίγον νὰ μεταβῶσιν εἰς προνομιοῦχον θέσιν καὶ νὰ λάβωσιν ἅπαντα τοῦ κράτους τὰ ἀξιώματα· δεύτερον, διότι αἱ θρησκευτικαὶ αἰρέσεις τῆς Ἀγγλίας ἀντεστολχούν καὶ εἰς ἰδίαν τινὰς πολιτικὰς δοξασίας καὶ μερίδας. Οἱ Καθολικοὶ ἐν γένει ἦσαν ὁπαδοὶ τῆς ἀπολύτου βασιλείας· οἱ ἀγγλικανισταὶ ἤθελον βασιλείαν συνταγματικὴν μὲν, καθιεροῦσαν ὅμως τὴν ὑπεροχὴν τῆς βασιλείας· οἱ πρεσβυτεριανοὶ ἐπεξήτουν

κατέβαλον περὶ τὴν συγκρότησιν τῆς συμμαχίας ταύτης, ἀλλ' ὁ ἐνθουσιασμὸς ὑπὸ τοῦ ὁποίου ἐνεπνέοντο σύμπαντες οἱ Καθαρίται (8) κατέστησε τὸ ἔργον εὐχερές. Ὁ ζῆλος τῶν ποιμνίων ὑπερέβαλε τὸν ζῆλον τῶν ποιμένων. Εἰς τοὺς ἱεροκλήρυκας τῶν πρεσβυτεριανῶν καὶ τῶν ἀνεξαρτήτων (9), ὅσοι ἀπέκλινον εἰς τὸ νὰ ταχθῶσι μετὰ τοῦ βασιλέως κατὰ τῆς ἐπικρατούσης ἐκκλησίας, ἀνηγγέλθη ῥητῶς, ὅτι, ἐὰν δὲν μεταβάλωσι τρόπον, οἱ ἐνορίζονται αὐτῶν δὲν θέλουν οὔτε ἀκούσει, οὔτε πληρώσει αὐτοὺς εἰς τὸ ἐξῆς. Ὁ Ἀλσόπιος (10), ὅστις ἠλπισεν ὅτι θέλει κατορθώσει νὰ προσαγάγῃ εἰς τὴν βασιλικὴν μερίδα τὸ πλεῖστον τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, αἶφνης εἶδεν αὐτὸν περιφρονοῦμενον καὶ μισούμενον ὑπ' ἐκείνων οἵτινες πρὸ μικροῦ ἐτίμων τὸν ἄνθρωπον ὡς πνευματικὸν πατέρα, περιέστη εἰς δεινὴν ἀθυμίαν

βασιλείαν συνταγματικὴν, μᾶλλον φιλελευθέραν· οἱ ἀνεξάρτητοι ἐπρέσβευον δημοκρατικὰ φρονήματα. Οἱ πρεσβυτεριανοὶ ἄρα ἐθεώρουν τὴν συγχωρητήριον διακλήρυν ὅχι μόνον ὡς ἐπίβουλον, ἀλλὰ καὶ ὡς παράνομον καὶ ἐπισηαλῆ, καθὼ ἐκδοθεῖσαν ἄνευ τῆς συμπράξεως τῶν βουλευτῶν.

(8) Ἦτοι οἱ πρεσβυτεριανοὶ. Οἱ Ἀγγλικανισταὶ ἢ ἐπισκοπικοὶ προσηγγίζον πολὺ εἰς τὴν καθολικὴν θρησκείαν· διετήρησαν κατὰ μέγα μέρος τὴν μεγαλοπρέπειαν τῆς θείας λατρείας, τὴν ἐπισκοπικὴν ἱεραρχίαν, καὶ, ὡς ὑπέρτατον τῆς ἐκκλησίας κυριάρχην, ἀντὶ τοῦ Πάπα, ἀνεγνώριζον τὸν ἀρχηγὸν τοῦ κράτους, τὸν βασιλέα· οἱ πρεσβυτεριανοὶ ἢ καθαρίται, ἐξεραντίας, ἐθεώρουν τὴν ἐκκλησίαν ὅλως ἀνεξάρτητον τῆς πολιτείας καὶ τῆς κοσμικῆς κυβερνήσεως· δὲν ἐπέτρεπον εἰς ταύτην τὴν ῥύθμισιν τοῦ πολιτεύματος, τῆς λειτουργίας καὶ τ.λ. τῆς ἐκκλησίας, ἀπέκρουον πᾶσαν ἐξωτερικὴν μεγαλοπρέπειαν τῆς θείας λειτουργίας, δὲν ἀπέδεδοντο τὴν ἐπισκοπικὴν ἱεραρχίαν καὶ ἤθελον νὰ ὀργανίσωσι τὴν ἐκκλησίαν διὰ συνόδων, ὅλως κοινοβουλευτικῶς.

(9) Οἱ ἀνεξάρτητοι ἐδογματίζον τὴν ἐντελὴ ἐλευθερίαν τῆς συνειδήσεως, πρεσβεύοντες, ὅτι πᾶς ἄνθρωπος ὀφείλει νὰ λατρεύῃ τὸν Θεὸν κατὰ τὸ αὐτῷ δοκοῦν, δι' οὐδενὸς συνδεδόμενος ἐκκλησιαστικοῦ συμβόλου. Ἀναλόγως δὲ τῶν θρησκευτικῶν τούτων δογμάτων, ἐπρέσβευον καὶ ὡς πρὸς τὰ πολιτικὰ πράγματα τὴν δημοκρατίαν.

(10) Ὁ Οὐϊκέντιος Ἀλσόπιος ἦτο πρεσβυτεριανός, ἀπολαμβάνων ὑπόληψιν τινα καὶ ὡς ἱεροκλήρυξ καὶ ὡς συγγραφεύς. Ὅταν, κατὰ Ἀπρίλιον τοῦ προηγουμένου ἔτους, ὁ βασιλεὺς ἐξέδωκε τὴν πρώτην συγχωρητήριον διακλήρυν, καὶ ἠγωνίσθη παρτὶ σθένει νὰ προσλάβῃ εἰς τὴν μερίδα αὐτοῦ τοὺς ἐτεροδοξοῦντας διαμαρτυρομένους, ὁ Ἀλσόπιος ὑπῆρξεν ἐκ τῶν ὀλίγων ἱερωμένων τῶν αἰρέσεων τούτων, οἵτινες ἐφάνησαν πρόθυμοι νὰ βοηθήσωσι τὸν βασιλέα. Προσφκειώθη δὲ ἡ αὐλὴ τὸν ἄνθρωπον διὰ τῆς χάριτος τὴν ὁποίαν ἀπείκειν εἰς τὸν υἱὸν αὐτοῦ, καταδικασθέντα προηγουμένως ἐπὶ προδοσίᾳ.

καὶ ἐγένετο ἀρπεντος ἀπὸ τῶν ὁμιλίτων τοῦ κοινοῦ. Πρὸς βεβαίαν δὲ προσήλθον εἰς πολλοὺς ἐκ τῶν κληρικῶν τοῦ Λονδίνου, ἵκετεύοντες αὐτοὺς νὰ μὴ κρίνουν περὶ πάντων τῶν ἑτεροδόξων ἀπὸ τῆς δουλοπρεποῦς χολακείας τὴν ὁποίαν ἐπέδειξαν ἐσχάτως τινὲς εἰς τὴν κυβέρνησιν, καὶ παροτρύνοντες αὐτοὺς, ὡς πρωτοστάτας τοῦ μεγάλου ἐκείνου ἀγῶνος, νὰ ἐγκαρτερήσωσιν ἀνδρικῶς ἀμυνόμενοι ὑπὲρ τῶν πολιτικῶν καὶ τῶν θρησκευτικῶν δικαιωμάτων τῆς Ἀγγλίας (11). Αἱ διαβεβαιώσεις αὗται ἔνυχον εὐφροσύνην καὶ εὐγνώμονος δεξιότητος· πολλὰ ὅμως ἔτι ὑπῆρχεν ἀμηχανία καὶ διαφωνία μεταξὺ ἐκείνων οἵτινες ἐμελλον νὰ ἀποφασίσωσιν ἂν θέλωσιν ὑποταχθῇ εἰς τὸ βασιλικὸν διάταγμα ἢ ὄχι. Οἱ ἱερεῖς τοῦ Λονδίνου, οἵτινες ἐθεωροῦντο τότε ἐν γένει ὡς τὸ ἄκρον ἄωτον τοῦ τάγματος αὐτῶν, συνεκρότησαν συνέλευσιν, ἐν ᾗ παρευρέθησαν δέκα πέντε θεολόγοι. Διὰ νὰ προσέλθῃ εἰς αὐτὴν Τιλλόττων, ὁ οἰκονόμος (12) Καντερβυρίας (13), ὁ ἐνδοξότατος ἱεροκέρυξ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, ἡγήθη ἀπὸ τῆς κλίνης· εἰς ἣν ἔκειτο νοσῶν· παρῆσαν δὲ ἔτι, Σχερλόκκιος (Sherlock), ὁ προϊστάμενος τῆς ἐνορίας τοῦ Νασῦ, Πατρίκιος, ὁ οἰκονόμος Πετερבורγίας (14) καὶ ἐφημέριος τῆς ἀϊσιολόγου ἐνορίας τοῦ ἐν Κοβεντγάρδεω Ἀγίου Παύλου, καὶ Στιλλινγφλῆτιος, ὁ Ἀρχιδιάκονος τοῦ Λονδίνου καὶ οἰκονόμος τῆς μητροπόλεως τοῦ Ἀγίου Παύλου. Ἡ ἐπικρατούσα τῆς συνελεύσεως γνώμη ἐφαίνετο οὕτως ἐν γένει· ὅτι συμφέρει νὰ ὑποταχθῶσιν εἰς τὸ βασιλικὸν διάταγμα· ἢ δὲ ἕως ἡξίατο νὰ ἀποδείκνῃ σφοδρὰ καὶ

ἡδύνατο νὰ ἐπιφέρει δεινὰ ἀποτελέσματα, ἂν τὸ ζήτημα δὲν ἐλύετο διὰ τῆς σταθερότητος καὶ τῆς συνέσεως τοῦ Ἐδουάρδου Φουλέρου, παρεφημερίου μὲν τοῦ Ἀγίου Ἀγιδίου (St. Giles), ἀνήκοντος δὲ εἰς εὐάριθμον, ἀλλ' ἀξιόλογον θεολόγων τάξιν, ἥτις συνεβίβριζε τὸν πρὸς τὴν πολιτικὴν ἐλευθερίαν ἔρωτα δι' οὗ διεκρίνετο ἡ σχολὴ τοῦ Καλουίνου, μὲ τὴν θεολογίαν τῆς τοῦ Ἀρμινίου σχολῆς (15). Ὁ Φουλέρος ἀναστὰς εἶπε· «Νομίζω χρέος μου νὰ ὁμιλήσω παρρησίᾳ· τὸ ζήτημα εἶναι τόσο ἀπλῶν, ὥστε ἡ συζήτησις δὲν δύναται νὰ φωτίσῃ περισσότερον τὰ πνεύματα, ἀλλὰ μόνον νὰ τὰ ἐρεθίσῃ. Ἐξέστιν ἐκάστῳ νὰ εἴπῃ, ναὶ ἢ οὐ· Ἀλλὰ ἐγὼ δὲν δύναμαι ἐπὶ τοῦ προκειμένου νὰ ὑποβληθῶ εἰς τὴν ψῆφον τῶν πλειόνων. Λυποῦμαι ἂν γίνω τυχὸν παραίτιος διχοστασίας δὲν δύναμαι ὅμως ἐν συνεδίῃ, νὰ ἀναγνώσω τὴν διακήρυξιν ταύτην. Ὁ Τιλλόττων, ὁ Πατρίκιος, ὁ Σχερλόκκιος ὁ Στιλλινγφλῆτιος ἀπεφώνησαν, ὅτι εἶναι τῆς αὐτῆς γνώμης· ἡ πλειονοψηφία ὑπέκυψεν εἰς τὸ κράτος τοσοῦτον περιθιπέτου μειονοψηφίας καὶ συνετάχθη ἤδη ἀπόφασις, δι' ἧς ἅπαντες οἱ παρευρεθέντες συνεπεχρεώθησαν πρὸς ἀλληλοὺς, νὰ μὴ ἀναγνώσωσιν τὴν διακήρυξιν. Πρῶτος ὑπέγραψε τὴν ἀπόφασιν ταύτην ὁ Πατρίκιος, δεύτερος δὲ ὁ Φουλέρος, καὶ τὸ ἔγγραφο, περιφορηθὲν ἔπειτα εἰς τὴν πόλιν, ὑπεγράφη ταχιστα ὑπὸ ὀγδοήκοντα καὶ πέντε ἱερέων.

Ἐν τούτοις πολλοὶ ἐπίσκοποι ἐβουλεύοντο ἐν ἀμηχανίᾳ περὶ τοῦ πρακτέου. Τῇ 12 Μαΐου, συνήλθε περὶ τὴν τράπεζαν τοῦ Μητροπολίτου τῆς Ἀγγλίας, ἐν Λαμβέθῳ (16), ὁμήγουρις ἐμβριθῆς καὶ λογία· μεταξὺ τῶν συνδείπνων ἦσαν Κόμπτων, ὁ ἐπίσκοπος Λονδίνου, Τύρνερος, ὁ ἐπίσκοπος Ἐλύας (Ely), Οὐίτιος (White), ὁ ἐπίσκοπος Πετερבורγίας, καὶ Τεννίσων, ὁ ἐφημέριος τῆς ἐνορίας τοῦ Ἀγίου Μαρτίνου· εἰς τὴν ὁμήγουριν ταύτην εἶχε προσκληθῇ καὶ ὁ ζηλωτὴς τῆς ἐκκλησίας καὶ ἀδιάσειστος αὐτῆς φίλος Κόμης Κλαρένδων (17), ὁ δὲ Καρτουρίγιος (Car-

(11) Οἱ ἑτεροδοξοῦντες παρίστανται ἐνταῦθα ἔχοντες πρὸς τοὺς ἐπισκοπικοὺς κοινὴν συμφέρον οὐ μόνον ὡς πρὸς τὰ πολιτικὰ δικαιώματα, ἀλλὰ καὶ ὡς πρὸς τὰ θρησκευτικὰ, διότι, ἂν καὶ διαφωρῶντες κατὰ πολιτὶὰ πρὸς τὴν ἐπικρατοῦσαν ἐκκλησίαν, ἦσαν ὅμως συγγενέστεροι αὐτῆς ἢ τοῦ καθολικισμοῦ τὸν ὁποῖον ἐπρέσβευεν ὁ Ἰάκωβος Β΄. καὶ ἤθελε νὰ ἐπαραγάγῃ εἰς τὴν Ἀγγλίαν. Τούτο δὲ ἰδίως εἶχον κοινὴν πρὸς τοὺς ἐπισκοπικοὺς, ὅτι διετέλουν ἀπικτεσδιαμαρτυρούμενοι κατὰ τῆς Παπικῆς κυριαρχίας.

(12) Ἀγγλιστὶ μὲν Dean, Γερμανιστὶ δὲ Dechan ἢ Dechant, Γαλλιστὶ δὲ Doyen ὀνομάζεται ὁ δεύτερος συνήθως τῶν ἀνωτέρων ἀξιοματικῶν τῶν ἀποτελούντων τὸν κληρικὸν σύλλογον πάσης ἐκκλησίας διαμαρτυρουμένων. Ἐπειδὴ δὲ ὁ ἀξιοματικὸς οὗτος εἶναι ἐπιτετραμμένος τὴν ἐπιστάσαντων ἰσχυρισμῶν τοῦ συλλόγου πραγμάτων, ἐροῖσάμεν ἑλπίον νὰ ἐφαρμόσωμεν εἰς αὐτὸν, ἐκ τῶν κληρικῶν τίτλων τῆς ἡμετέρας ἐκκλησίας, τὸν τοῦ Οἰκονόμου.

(13) Τὸ Λαρόνερρον τοῦ Πιολεμαίου, μετονομασθὲν βραδύτερον ἀπὸ τοῦ ἔθνους τὸ ὁποῖον κατέχει εἰς τὸ μεσημβρινόανατολικώτατον τῆς Ἀγγλίας, τῶν καλουμένων Καντῶν, Cantuaria, ἐξ οὗ τὸ σημερινὸν ὄνομα Canterbury.

(14) Τὴν ὁποίαν ἐσφαλμένως τινὲς σταύτισαν καὶ τὴν Πετοναρίαν τοῦ Πιολεμαίου.

(15) Ἰάκωβος Ἑρμάρριος ἢ Ἀρμίνιος, τὸ γένος Ὁλλανδός, καθηγητὴς ἐν Λουδούρῳ τῷ Βαταυικῷ (Leyden) ἀπὸ τοῦ 1602 ἔτους, καὶ ἀρχηγέτης γενόμενος μιᾶς τῶν πολυπληθῶν αἱρέσεων τῶν διαμαρτυρουμένων, ἥτις καθυπέβαλε πολὺ τὴν ἐκκλησίαν εἰς τὴν κοσμικὴν ἀρχήν.

(16) Τὸ Λάμβεθον ἦτορ ἀλλοτε πόλις ἰδία τῆς Ἀγγλίας, σήμερον δὲ ἀποτελεῖ τὴν ἀνατολικὴν ἀκρὰν τοῦ Λονδίνου, ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὀχθῆς τοῦ Ταμῆσιος ποταμοῦ. Ἐνταῦθα δὲ καίτοι τὸ λεγόμενον Παλιῶν τοῦ Λαμβέθου, ἦτοι τὸ κατάστημα τοῦ ἀρχιεπισκόπου Καρτερβυρίας.

(17) Ὁ κόμης Κλαρένδων ἦτο πρεσβύτερος υἱὸς τοῦ Ἐδουάρδου Ὑδου (Hyde), κόμητος Κλαρένδωνος, διατελέσας φίλος μὲν πιστοτάτος τοῦ Καρόλου Α΄, πρωθυπουργοῦ δὲ τοῦ Καρόλου Β΄, καὶ ἀναδειχθέντος συγγραφέως διασημῶν. Ἡ πρώτη σύζυγος τοῦ Ἰακώβου Β΄ (ἂν ἦς οὗτος ἐγγύης τὰς δύο θυγατέρας, Μαρίας καὶ Ἀννας, αἵτινες βραδύτερον μετὰ τὴν μεταπολίτευσιν, ἐβασίλευσαν ἀλλήλο-

twright) ἐπίσκοπος Κεστρίας (Chester), παρεισέδυσεν πιθανώτατα ὡς κατάσκοπος. Ἐνόσω λοιπὸν ἦτον αὐτὸς παρὼν, οὐδεμία ἡδύνατο νὰ γίνῃ εἰλικρινὴς λόγων διάμειψις· ἅμα ὅμως ἀπελθόντος αὐτοῦ, προετέθη καὶ συνεζητήθη τὸ μέγα ζήτημα τὸ ὁποῖον κατεθροῦβε πάσας τὰς καρδίας. Ἡ γενικὴ γνώμη ἦτον, ὅτι ἡ διακλήρυξις δὲν πρέπει νὰ ἀναγνωσθῇ· ὅθεν ἐγράφησαν ἀμέτῳ πρὸς πολλοὺς ἐκ τῶν ἐκκριτωτέρων ἀρχιερέων τῆς ἐπαρχίας (18) Καντερβυρίας ἐπιστολαί, δι' ὧν προσεκαλοῦντο νὰ ἐπέλθωσιν ἀμελλητί εἰς Λονδὶνον διὰ νὰ ὑποστηρίξωσι τὰς πράξεις τοῦ Μητροπολίτου αὐτῶν εἰς τὰς παρούσας περιστάσεις. Καὶ ἐπειδὴ ἦτο πιθανώτατον, ὅτι αἱ ἐπιστολαὶ αὗται ἤθελον ἀποσπαραγισθῇ, ἐν ἐδίδοντο ἐπισήμως εἰς τὸ ταχυδρομεῖον τῆς πρωτεύουσας, ἐττάλησαν, δι' ἰππέων καὶ διὰ διαφορῶν ὁδῶν, εἰς τὰς προσεγεστέρας ταχυδρομικὰς πόλεις τῆς ἐπαρχίας. Ὁ ἐπίσκοπος Οὐίγκεστρίας (Winchester) (19), ὅστις εἶχε δώσει περὶ Σεδγέμουρον (20) τραγὰ τῆς εἰς τὸν Ἰάκωβον Β' ἀφοσιώσεως αὐτοῦ δείγματα, ἀπεφάσισε, καίπερ νοσῶν, νὰ ὑπακούσῃ εἰς τὴν πρόσκλησιν, ἀλλὰ δὲν εἰμώρεσε νὰ ὑποφέρῃ τὴν κίνησιν τῆς ἀμάξης. Ἡ πρὸς τὸν Γουλιέλμον Λουδίον, ἐπίσκοπον Νορβίκου, διευθυνθεῖσα ἐπιστολή, ἐκρατήθη ὑπὸ τινος ταχυδρομικοῦ ἐπιστάτου, καὶ τοι τοσαύτης ληφθείσης προνοίας ἵνα προληφθῇ τοιοῦτό τι, ὥστε ὁ ἀρχιερεὺς ἐκεῖνος, ὅστις οὐδενὸς τῶν συναδέλφων αὐτοῦ ἦτον ὑποδεέστερος κατὰ τὸ θαρρὲς καὶ τὸν ζήλον εἰς τὴν προκειμένην κοινὴν τοῦ τάγματος αὐτοῦ ὑπόθεσιν, δὲν ἔφθασεν εἰς Λονδὶνον ἐν καιρῷ. Ἐξεναντίας δὲ ὁ ὁμώνυμος αὐτοῦ Γουλιέλμος Λουδίος, ἐπίσκοπος Ἀσαφοπόλεως (St. Asaph), ἀνὴρ εὐλαβὴς, χρηστός καὶ λόγιος, ἀλλ' ἀσθενὴς ἔχων τὴν κρίσιν καὶ ταραχθεὶς ὁπωσοῦν τὴν διάνοιαν διὰ τῶν ἐπιμόνων προσπαθειῶν τὰς ὁποίας κατέβαλεν ἵνα ἀνέυρῃ τι περὶ τοῦ Πάπα καὶ τοῦ βασιλέως τῆς

διαδόχως τῆς Ἀγγλίας) ἦτο θυγάτηρ τοῦ ἀρχαίου ἐκείνου κόμητος Κλαρένδωνος καὶ ἐπομένως ἀδελφὴ τοῦ περὶ οὗ ἐνταῦθα ὁ λόγος υἱοῦ. Εἶχε δὲ καὶ ἕτερον υἱὸν ὁ γέροντ κόμης, τὸν Λαυρέντιον Ὁδην, διατελέσαντα πρωθυπουργὸν τοῦ Ἰακώβου Β', ἐνῷ ὁ πρεσβύτερος ἀδελφός, ἀφοῦ ὑπηρετήσεν ἐπὶ τινι χρόνῳ ὡς ὑπουργός, διωρίσθη ἔπειτα ἀντιβασιλεὺς τῆς Ἰρλανδίας. Ἀλλ' ἀμφότεροι πρὸ μικροῦ ἐπαύθησαν τῶν ἀξιομάτων αὐτῶν, διότι δὲν ἠθέλησαν, ἐξομόσαντες τὸ ἴδιον θρησκευμα, νὰ ἀσπασθῶσι τὸν Καθολικισμόν.

(18) Δηλαδή τῆς Ἀρχιεπισκοπικῆς ἐπαρχίας, οἷας ἡ Ἀγγλικανικὴ ἐκκλησία ἔχει δύο ἐν Ἀγγλίᾳ, τὴν τῆς Καντερβυρίας καὶ τὴν τοῦ Ἐβόρακου. Ἀλλ' ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Καντερβυρίας εἶναι ἀνώτερος τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἐβόρακου καὶ ἐπονομάζεται μητροπολίτης Ἀγγλίας καὶ πρῶτος ὁμότιμος τοῦ βασιλεῖος.

(19) Αὕτη εἶναι ἡ Οὐέντα τοῦ Πτολεμαίου, Venta Belgarum παρὰ Ῥωμαίους.

(20) Περὶ τῆς ἐν Σεδγέμουρῳ μάχης, ἴδε κατωτέρω τὴν σημ. 25.

Γαλλίας εἰς τὰς προφητείας τοῦ Δανιὴλ καὶ εἰς τὴν Ἀποκάλυψιν, ἐδράμεν εἰς τὴν πρωτεύουσάν καὶ ἔφθασε τῇ 16 Τὴν ἐπιῶσαν προσήλθον ὁ καλὸς καλὸς Κήνιος (Ken), ἐπίσκοπος Βάθης (21) καὶ Οὐελλῶν (Wells), ὁ Λάκιος (Lake), ἐπίσκοπος Κικεστρίας (Chichester) καὶ ὁ Ἰωνάθαν Τρελαυναίους, ἐπίσκοπος Βριστολίου, ὅστις εἶλκε τὸ γένος ἀπὸ ἀρχαίου καὶ περιβλέπτου Κορνουαλικοῦ οἴκου.

Τῇ 18 συνεκροτήθη ἐν Λαμβέθῳ σύνοδος ἀρχιερέων καὶ ἄλλων ἐπιφανῶν ἀδελφῶν, ἐν ᾗ παρευρέθησαν ὁ Τιλλόττων, ὁ Τεννίσων, ὁ Στιλλιγγφλήτιος, ὁ Πατρίκκιος καὶ ὁ Σχερίλκκιος. Πρὸ παντὸς ἀνεγνώσθησαν μετὰ κατανύξεως αἱ συνήθεις εὐχαί, ἔπειτα δὲ, μετὰ μακρὰν συζήτησιν, ἐγράφη, ἰδιοχείρως ὑπὸ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Σαγκροφτίου, ἀναφορὰ ἐκλήτουσα τὴν κοινὴν πρόθεσιν. Εἶναι βέβαιον, ὅτι τὸ ὕφος αὐτῆς δὲν ἦτο πολλὰ κομψόν, αἱ δὲ βαρεῖαι καὶ ἀπειροκαλοὶ ἐκεῖναι περίοδοι τοῦ Σαγκροφτίου ἐπέσπασαν κατ' αὐτοῦ χλευασμὸν τινα, τὸν ὁποῖον δὲν ὑπέφερε μ' ὅσῃν εἰς ἄλλας δυσχερεστέρας δοκιμασίας ἔδειξεν ἀνοχήν. Τὸ πραγματικὸν ὅμως μέρος τοῦ αξιοσημειωμένου τούτου ἐγγράφου ἦτον ἐπιτηδεϊότατον, ἐπιμελῶς ἀπέφευγε πᾶν δειγμα ἀνευλαθείας πρὸς τὸν ἡγεμόνα ἢ ἀνεπιεικειας πρὸς τὰ ἄλλα θρησκευματα· ἐξεναντίας ἐβεβαίουν τὸν βασιλέα, ὅτι ἡ ἐκκλησία εἶναι καὶ ἡδὴ, ὡς αἰέποτε, πιστὴ εἰς τὸν ὁρόνον· ἐβεβαίουν προστούτοις αὐτὸν, ὅτι οἱ ἐπίσκοποι, ἐν τῷ προσήκοντι χρόνῳ καὶ τόπῳ, ὡς μέλη τῆς ἁνώ βουλῆς, ἡδύνατο νὰ ἀποδείξωσιν, ὅτι σέβονται τὴν συνείδησιν τῶν ἑτεροδοξούντων. Ἀλλ' αἱ βουλαί, ἐπὶ τε τῶν προηγουμένων καὶ ἐπὶ τῆς ἐνεστώτης κυβερνήσεως, ἀπεφῆναντο, ὅτι ὁ ἡγεμὼν δὲν ἔχει, κατὰ τὸ πολίτευμα, τὸ δικαίωμα τοῦ ν' ἀπαλλάξῃ τινὰ τῆς ἐκτελέσεως τῶν βυθμιζόντων τὰ ἐκκλησιαστικὰ πράγματα νόμων. Ὅθεν ἡ διακήρυξις εἶναι παράνομος, καὶ οὐδ' ἡ σύνεσις, οὐδ' ἡ τιμὴ, οὐδ' ἡ συνείδησις ἐπέτρεπεν εἰς τοὺς ἀναπερομένους νὰ συντελέσωσιν εἰς τὴν δημοσίευσιν παρανόμου διακηρύξεως, ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ κυρίου, καὶ ἐν καιρῷ τῆς θείας λειτουργίας.

Τὸ ἐγγράφον τοῦτο ὑπεγράφη ὑπὸ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου καὶ ὑπὸ ἑξ αὐτοῦ ἐπισκόπων, Λουδίου τοῦ Ἀσαφοπόλεως, Τυρνέρου τοῦ Ἐλύας, Λακίου τοῦ Κικεστρίας, Κηνίου τοῦ Βάθης καὶ Οὐελλῶν, Οὐϊτίου τοῦ Πετερβορουγίας καὶ Τρελαυναίους τοῦ Βριστολίου. Ὁ ἐπίσκοπος Λονδίνου δὲν ὑπέγραψεν ὡς καθυποβεβλημένος εἰς ἀργίαν. (22)

Ἦτο δὲ ἡδὴ ἑσπέρα τῆς παρασκευῆς, καὶ τὴν

(21) Βάθη εἶναι τὰ ὕδατα θερμὰ τῶν ἀρχαίων, Aquae calidae.

(22) Ὁ Ἐρρίκος Κόμπτων, ἐπίσκοπος Λονδίνου, δὲν εἶχε μὲν διακεκριμένην ἰκανότητα καὶ ἐπιστήμην, ἴσχυεν ὅμως ἐν τῇ ἁνώ βουλῇ ὡς ἐκ τῆς ἐπιφανοῦς αὐτοῦ καταγωγῆς. Πρὶν ἢ χειροτονηθῇ ἱερωμένος, ὑπηρετήσεν ὡς στρατιωτικὸς καὶ ἔσωλεν ἔτι περὶ τὴν τρόπον καὶ τὸ ἦθος ἔχῃ τινὰ τοῦ ἀρχαίου τούτου ἐπαγγέλματος. Διετέλει δὲ πρὸ καιροῦ ἀντιπολιτευόμενος καὶ ὑπῆρξε τὸ πρῶ-

πρωίαν τῆς κυριακῆς ἔπρεπε νὰ ἀναγνωσθῇ ἡ διακήρυξις εἰς τὰς ἐκκλησίας τοῦ Λονδίνου ἀνάγκη λοιπὸν ἦτο νὰ ἐγχειρισθῇ ἡ ἀναφορὰ ἀμελλητί εἰς τὸν βασιλέα. Ὅθεν οἱ ἑξ ἐπίσκοποι ἐπορεύθησαν εἰς τὰ ἀνάκτορα τῆς Οὐϊτεάλλης (23). Ὁ ἀρχιεπίσκοπος, καθὼς πρὸ καιροῦ ἀποκεκλεισμένος ὦν τῆς αὐλῆς, (24) δὲν συνάδευεν αὐτοὺς, ὁ δὲ Λούδιος, καταλιπὼν τοὺς πέντε συναδέλφους εἰς τὴν περὶ τὰ ἀνάκτορα καιμένην οἰκίαν τοῦ Λόρδου Δαρτμουθίου, προσῆλθεν εἰς τὸν Συνδερλάνδιον (25) καὶ παρεκάλεσε τὸν ὑπουργὸν τοῦτον νὰ ἀναγνώσῃ τὴν ἀναφορὰν καὶ νὰ μάθῃ πότε εὐδοκεῖ ὁ βασιλεὺς νὰ τοὺς δεχθῇ. Ὁ Συνδερλάνδιος δὲν ἠθέλησε νὰ ἀναγνώσῃ τὴν ἀναφορὰν, φοβούμενος μὴ παρεκτραπῇ τοῦ καθήκοντος, ἐπορεύθη ὅμως ἀμέσως πρὸς τὸν βασιλέα, ὅστις διέταξε νὰ προσέλθωσιν οἱ ἐπίσκοποι. Ὁ Ἰάκωβος εἶχεν ἀκούσει ἀπὸ τοῦ ὄργανον αὐτοῦ, τὸν Καρτουρίγιον, ὅτι οὗτοι ἦσαν διατεθειμένοι νὰ ὑπακούσωσιν εἰς τὸ βασιλικὸν διάταγμα, ὅτι ἐπεθύμουν μόνον μικράς τινας τυπικὰς τροπολογίας, καὶ ὅτι ἐμελέτων ἐπὶ τούτῳ νὰ ὑποβάλωσι ταπεινὴν αἴτησιν. Ὅθεν ὁ μεγαλειότατος ἦτο εἰς ἱλαρωτάτην ψυχῆς διαθέσιν. Ὅταν οἱ ἐπίσκοποι εἰσελθόντες ἐγονυχλίνησαν, κατὰ τὸ ἔθος, ἐνώπιόν του, εἶπεν εὐμενῶς εἰς αὐτοὺς νὰ ἐγερθῶσι,

πρωτὸν θῆμα τῆς ὑπὸ τοῦ Ἰακώβου Βου ἀγορευθείσης ἐκκλησιαστικῆς ἐπιτροπῆς, ὑπὸ τῆς ὁποίας ἀτεδικάσθη εἰς ἀργίαν, διότι, διαταχθεὶς μικρὸν ἐξότερον ὑπὸ τοῦ ὑπουργοῦ νὰ καθυποβάλῃ αὐτὸς εἰς ἀργίαν τὸν ἱερεῖ Ἰωάννην Σχάρπιον, ἀνδρα σοφὸν καὶ χρηστότατον, ὡς λαλήσαντα ἀπὸ τοῦ ἄμβωνος κατὰ τῶν παραλόγων ἀξιώσεων τῆς Παπικῆς ἐξουσίας, ἀπεποιήθη νὰ ἐνδώσῃ εἰς τὴν παράνομον ταύτην παραγγελίαν.

(23) Οὐϊτεάλλη (Whitehall) ὀνομάζεται τὸ μέγα καὶ τετράγωνον τοῦ Λονδίνου κτίριον, ἐν ᾧ κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκεῖνην κατόικουν συνήθως οἱ βασιλεῖς. Λέγομεν δὲ συνήθως, διότι ἔκτοτε διέτριβον ἐν μέρει καὶ εἰς τὰ βασίλεια τοῦ Ἀγίου Ἰακώβου (ἴδε σημ. 31), ἐν οἷς ἰδίως ἐγεννήθη ὁ τοῦ Ἰακώβου Βου υἱὸς Ἰάκωβος Ἐδουάρδος, ὡς θέλει ἐκτεθῇ κατωτέρω.

(24) Ὁ ἀρχιεπίσκοπος Σαγκρύγιος, διορισθεὶς μέλος τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἐπιτροπῆς πρὸ δύο περὶπου ἐτῶν, καὶ θεωρῶν τὴν ἰδρυσιν τῆς ἐπιτροπῆς παράνομον, παρητήθη τοῦ ἀξιώματος αὐτοῦ. Ἀλλὰ, μὴ ἀναδειχθεὶς τότε γενναῖος καὶ εὐκρινῆς ὅσον εἰς τὴν παρούσαν περίστασιν, δὲν εἶπεν ἀπὸ τοῦ εὐθέος τὴν ἀληθῆ αἰτίαν τῆς παραιτήσεως καὶ προεφασίσθη τὸ πολυάσχολον αὐτοῦ καὶ τὴν κακὴν κατάστασιν τῆς υγείας του. Ὁ βασιλεὺς ὅμως ἐνόησε καλῶς τὸ πρᾶγμα, καὶ δὲν ἔπαυσε μὲν αὐτὸν ἀπὸ τοῦ ἀξιώματος τοῦ ἰδίου τέσου συμβούλου, τὸ ὅποιον εἶχεν, ἀλλ' οὐδέποτε ἔκτοτε ἐχάλεσε τὸν ἄνδρα εἰς τὸ συμβούλιον.

(25) Ὁ Κόμης Συνδερλάνδιος διετέλει ὑπουργὸς ἔτι ἀπὸ τῆς βασιλείας τοῦ Καρόλου Βου. Ἐνεκα τῆς ὑπερβολικῆς αὐτοῦ φιλαρχίας, πλεονε-

παρέλαβεν ἀπὸ τὸν Λούδιον τὸ ἔγγραφον καὶ εἶπε· « νομίζω ὅτι βλέπω τὸν χαρακτῆρα τῆς χειρὸς τοῦ ἱερωτάτου Καντερβυρίας. »· « Ναί, βασιλεῦ, τὴν ἰδίαν αὐτοῦ χεῖρα » ὑπῆρξεν ἡ ἀπάντησις. Ὁ Ἰάκωβος ἀνέγνωσε τὴν ἀναφορὰν, τὴν ἐδίπλωσε καὶ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἀπέβη σκυθρωπόν. « Τοῦτο μὲ φαίνεται, εἶπε, παραδοξότατον. Δὲν ἠλπίζον τοῦτο ἀπὸ τὴν ἐκκλησίαν σας καὶ ἰδίως ἀπὸ τινος ἐξ ὑμῶν. Τοῦτο εἶναι σημεῖα στάσεως. » Οἱ ἐπίσκοποι ἔσπευσαν νὰ δώσωσι τὰς θερμότερας περὶ τῆς ἀφοσιώσεως αὐτῶν διαβεβαιώσεις· ἀλλ' ὁ βασιλεὺς ἐπανελάμβανε, κατὰ τὴν συνήθειάν του, τὰς αὐτὰς πάλιν καὶ πάλιν λέξεις. « Σὰς λέγω ὅτι τοῦτο εἶναι σημεῖα στάσεως. » « Στάσεως ! » ἀνέκραξεν ὁ Τρελανναίης, γονυκλινήσας· « πρὸς Θεοῦ, βασιλεῦ, μὴ λέγῃς περὶ ἡμῶν τοσούτον βαρὺ πρᾶγμα. Οὐδεὶς ποτε Τρελανναίης ὑπῆρξε στασιαστῆς. Ἐνθυμήθητι ὅτι ὁ οἶκός μου ἐπολέμησεν ὑπὲρ τοῦ θρόνου. Ἐνθυμήθητι ὅτι καὶ ἐγὼ αὐτὸς ὑπηρέτησα τὴν μεγαλειότητά σου ἐπὶ τῆς στάσεως τοῦ Μομμουθίου (26). » « Ἡμεῖς κατεβάλομεν τὴν τελευταίαν στάσιν, » εἶπεν ὁ Λάκιος. « Βεβαίως δὲν θέλομεν διεγείρει ἄλλην. » « Ἡμεῖς στασιασταί ! » ἀνέκραξεν ὁ Τύρνερος· « ἡμεῖς οὔτινες εἰμεθα ἔτοιμοι νὰ προσφέρωμεν τὴν ζωὴν ἡμῶν πρὸ τῶν ποδῶν τῆς Μεγαλειότητός σου. » « Βασιλεῦ, » εἶπεν ὁ Κήνιος, μὲ ἀνδρικώτερον ὕφος, « ἐλπίζω ὅτι θέλεις ἐπιτρέψει εἰς ἡμᾶς τὴν ἐλευθερίαν τῆς συνειδήσεως, τὴν ὁποίαν ἐπιτρέπετε εἰς ἅπαντας τοὺς ἀνθρώπους. » Ἀλλ' ὁ Ἰάκωβος δὲν ἔπαυε λέγων. « Τοῦτο εἶναι σημεῖα στάσεως. Τίς ποτε ἀγαθὸς τῆς ἐκκλησίας λειτουργὸς διεφιλονέικησε τὸ δικαίωμα τὸ

ἐξίας καὶ ἀσυρειδησίας, ἐφάνη πρόθυμος νὰ ὑποστηρίξῃ ἅπαντα τὰ βουλευματα τοῦ Ἰακώβου Βου διὰ τὰ δῶση δὲ εἰς αὐτὸν τὰ πιστὰ, προέβη μέχρι τῆς ἐξωμοσίας τοῦ ἰδίου θρησκευματος. Ἔως τῆς παρούσης ὅμως στιγμῆς ἐκρυπτε τὴν ἀποστασίαν ταύτην ἀπὸ τὸ κοινόν, τὸ ὅποιον τὸν ἐθεώρει ἔτι διαμαρτυρούμενον, ἐνῶ κατ' ἰδίαν ὁ Συνδερλάνδιος ἐβεβαίουν πρὸ καιροῦ τὸν βασιλέα ὅτι ἐφωτίσθη περὶ τῆς ὀρθότητος τοῦ καθολικοῦ δόγματος. Ἐν τῷ μέσῳ δὲ τῶν περιπετειῶν τῆς ἀνωτέρω ἐκτιθεμένης δίκης, θέλομεν ἰδεῖ τὸν ἄνδρα ἀναφανδὸν ἀσπαζόμενον τὸν καθολικισμόν.

(26) Ὁ Ἰάκωβος Κρόφτιος, δούξ Μομμουθίου (ἢ, ἀν' θέλετε, Μορουνμεθίας), ἦτο γόθος υἱὸς τοῦ Καρόλου Βου. Ἐπειδὴ δὲ ὁ γένος οὗτος, ἐπρέσβευε τὴν τῶν διαμαρτυρομένων αἵρεσιν, ὁ δὲ τότε ἐπίδοξος τοῦ θρόνου διάδοχος Ἰάκωβος Βου ἦτο καθολικὸς, πλείστοι Ἀγγλοὶ ἐπεθύμησαν νὰ ἀποκλεισθῇ τῆς διαδοχῆς ὁ τελευταῖος οὗτος, ἵνα ὁ θρόνος περριέλθῃ εἰς τὸν Μομμουθιον. Καὶ ἡ ἀντιπολιτευσις, τῆς ὁποίας ὁ Μομμουθιος κατέστη ἀρχηγός, κατάρθωσε τῶντι νὰ ψήφισῃ ἡ βουλὴ τῶν κοινοτήτων, τῷ 1680, τὸν ἀποκλεισμόν τοῦ Ἰακώβου· ἀλλ' ἡ ἀνω βουλὴ ἀπέρριψε τὸ ψήφισμα, μετ' ὀλίγον δὲ ὁ Μομμουθιος ἠναγκάσθη νὰ ἀποδημῇ εἰς Ὀλλανδίαν. Ὅταν ἔπειτα, ἀποθανόντος τοῦ Κα-

ὁποῖον ἔχει ὁ βασιλεὺς τοῦ νὰ ἀποφαίνεται ἀργούς τοὺς νόμους; (27) Καὶ ἐξ ὑμῶν δέ τινες ἰδὲν ἐκήρυξαν καὶ δὲν ἐγγράψαν ὑπὲρ τοῦ δικαίωματος τούτου; Τοῦτο εἶναι σημαία στάσεως. Θέλω νὰ δημοσιευθῇ ἡ διακήρυξις μου. « Δύο ἔχομεν νὰ ἐκπληρώσωμεν καθήκοντα », ἀπήντησεν ὁ Κήνιος, « τὸ καθήκον μας πρὸς τὸν Θεόν, καὶ τὸ πρὸς τὴν Μεγαλειότητά σου καθήκον. τιμῶμεν Σε, βασιλεῦ, ἀλλὰ φοβούμεθα τὸν Θεόν. » « Τοιαύτη ἀρά γε προσῆκεν εἰς ἐμέ ἀμοιβή; » εἶπεν ὁ βασιλεὺς ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον ὀργιζόμενος, « εἰς ἐμέ ὅστις ἀνεδείχθη τοιοῦτος τῆς ἐκκλησίας ὑμῶν φίλος; δὲν ἤλπιζον τοῦτο ἀπὸ τινος ἐξ ὑμῶν Ἀπακτῶ ὑποταγῇ. Ἡ διακήρυξις μου πρέπει νὰ δημοσιευθῇ! Εἴθε κήρυκες τῆς στάσεως. Διὰ τὴν διατρίβετε ἐδῶ; Ἀπέλθετε εἰς τὰς ἐπαρχίας σας καὶ πινακτεύσατε τὴν ὀφειλομένην ὑποταγῇ. Τὸ ἐγγράφον τοῦτο τὸ φυλάττω Δὲν θέλω τὸ ἀποδώτει. Θέλω νὰ μένετε εἰς τὴν μνήμην μου ὑμεῖς οἱ ὑπο-

ρόλου Βου. τῇ 6 Φεβρουαρίου 1685, κατέλαβε τὴν ἀρχὴν ὁ ἀδελφός του Ἰακώβος Βου., ὁ Μοιμουθίος ἐζήτησε, στηριζόμενος εἰς τοὺς ἀρχαίους αὐτοῦ ὁπαδούς, νὰ ἀφαιρέσῃ ἀπὸ τούτου τὴν βασιλείαν διὰ τῆς βίας. Ὅθεν ἀπεβιδάσθη ἐπὶ τούτῳ, περὶ τὰς ἀρχὰς Ἰουνίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους, εἰς τὴν δυτικὴν Ἀγγλίαν, ἀλλὰ, ἐν μέρει διὰ τὴν ἀνεπιτηδειότητα αὐτοῦ καὶ τῶν συμβούλων του, ἐν μέρει διότι δὲν εἶχεν ἔτι ὠριμάσει ἡ κατὰ τοῦ Ἰακώβου δυσαρέσκεια, ἀπέτυχεν, κατετροπώθη κατὰ τὸν ἐπόμενον μῆνα περὶ Σεπτεμβρίου, συνελήφθη καὶ ἀπεκεφαλίσθη. Εἶναι δὲ ἡ μάχη αὕτη ἐπίσημος, διότι εἶναι ἡ τελευταία ἐπὶ τοῦ Ἀγγλικοῦ ἐδάφους συγκροτηθεῖσα. Ἐν ἀλλοῖς λέξεσι, ἡ εὐτυχὴς Ἀγγλία εἶναι ἡ μόνη ἴσως τῆς Εὐρώπης χώρα ἥτις κατὰ τὰ τελευταῖα 150 ἔτη παντάπασι δὲν συνεταράχθη ὑπὸ ἐμφυλίων πολέμων.

(27) Κατὰ τὸ παναρχαῖον Ἀγγλικὸν πολίτευμα, ὁ βασιλεὺς εἶχε τὸ δικαίωμα τῶν νόμων. Ἀλλ' εἶναι πρόδηλον ὅτι ἡ κατάχρησις τοῦ δικαιώματος τούτου ἠδύνατο νὰ μεταβάλῃ τὴν συνταγματικωτέραν τῶν πολιτειῶν εἰς δεσποτικωτάτην. Πρὸς τοῦτοις ἡ συγχωρητήριος διακήρυξις δὲν ἀπῆλλατε μόνον τῶν ποινῶν τὰς ὁποίας οἱ κείμενοι νόμοι ἐπέβαλλον εἰς τοὺς ἐτεροδοξοῦντας, ἀλλ' ἐπέτρεπεν αὐτοῖς καὶ τὴν εἰς τὰ δημόσια ἀξιώματα προσέλευσιν. Τελευταῖον, ὅτε ἐν ἔτει 1672 ὁ βασιλεὺς Κάρολος Βου. ἐξέδωκε τὴν πρώτην συγχωρητήριον διάταξιν, ἡ βουλὴ ἀπεφώνησε ἀμέσως, ὅτι ὁ βασιλεὺς δὲν ἔχει τὸ δικαίωμα τοῦ νὰ ἀπαλλάτῃ τῆς ἐκτελέσεως τῶν ἀφ' ὁρῶντων τὰ ἐκκλησιαστικὰ ποινικῶν νόμων καὶ ὁ βασιλεὺς, ἀναγκασθεὶς νὰ ἐνδώσῃ, ἀνεκάλεσεν ἐπισήμως τὴν διάταξιν του. Τοιαύτην δὲ ἀρχὴν ἐπρέσβευσε καὶ ἡ περὶ τὰ τέλη τοῦ 1685, ἐπὶ Ἰακώβου Βου. συγκροτηθεῖσα βουλὴ ὥστε οὐδεμία ὑπῆρχεν ἀμφιβολία, ὅτι ἡ διακήρυξις ἦτο παράνομος.

τὸ ὁποῖον αὐτὸς μὲν ἐγγράψεν, ὁ δὲ Λούδιος ἐνεχείρισεν εἰς τὸν Ἰακώβον. Ἡ εἰλικρίνεια τῶν λόγων τοῦ Ἀρχιεπισκόπου εἶναι ἀνεπίδεκτος ἀμφιβολίας. Ἰσως ὅμως ἐκ τῶν ἱερωμένων ὅσοι συνετίεσταν εἰς τὴν σύνταξιν τῆς ἀναρχίας, τινὲς ἠδυνήθησαν νὰ διατηρῶσιν ἀκριβῶς εἰς τὴν μνήμην των τὸ σύντομον ἐκεῖνο ἐγγράφον καὶ ἐπεμψαν αὐτὸ εἰς τὸν τύπον. Ἀλλ' ἡ ἐπικρατεστέρα γνώμη ἦτον, ὅτι ἐκ τῶν περὶ τὸν βασιλέα τις ὑπῆρξεν ἀκριτόμυθος ἢ προδότης. Δὲν προεξένησε δὲ μικροτέραν ἐντύπωσιν καὶ τι σύντομον φυλλάδιον, κράτιστα μὲν νενοημένον καὶ γεγραμμένον, μυστικῶς δὲ τυπωθὲν, τῇ αὐτῇ δὲ ἡμέρᾳ διαδοθὲν ἀφθόνως διὰ τοῦ ταχυδρομείου καὶ διὰ τῶν κοινῶν ἀγγελιοφόρων. Εἰς ἕκαστον ἱερωμένον τοῦ βασιλείου ἀπεστάλη ἀνὰ ἓν αὐτοῦ ἀντίτυπον. Ὁ συγγραφεὺς δὲν ἐζήτην νὰ ἀποκρύψῃ τὸν κίνδυνον, τὸν ὁποῖον ἔτρεχον ὅλοι, ὅσοι δὲν ἐκτελέτωσι τὴν βασιλικὴν διαταγῇ, ἀλλὰ κατεδείκνυε ζωηρότατα τὸν ἐπιμεγαλότερον κίνδυνον τῆς ὑποταγῆς. « Ἐάν ἀναγνώσωμεν τὴν διακήρυξιν, ἔλεγε, πίπτομεν χωρὶς ἐλπίδα τοῦ νὰ ἀνορθωθῶμεν ποτέ πίπτομεν, χωρὶς ν' ἀξιοθῶμεν τῆς συμπαθείας οὐδενός, ἐξεναντίας ὑπὸ πάντων περιφρονούμενοι πίπτομεν, προπεμπόμενοι ὑπὸ τῶν ἀρῶν ἐθνῶν τὸ ὁποῖον ἡ δειλία μας θέλει φέρει εἰς τὸν ὄλεθρον. Γινέσκει φρόνουν, ὅτι τὸ φυλλάδιον τοῦτο ἦλθεν ἀπὸ Ὀλλανδίας Ἀλλοὶ ἀπέδιδον αὐτὸ εἰς τὸν Σχερλόκκιον. Ἀλλ' ὁ οἰκονόμος Νορουϊκού Πριδῶς (Prideaux), ὁ μάλιστα διακριθεὶς περὶ τὴν διανομὴν αὐτοῦ, τὸ ἐθεώρει ὡς ἔργον τοῦ Ἀλίσφακος.

Ἡ πράξις τῶν ἀρχιερέων ἔτυχε παγκοίνου καὶ ἐνθουσιώδους ἐπιδοκιμασίας ἠκούσθη ὅμως καὶ τις ψόγος, διότι ἐρρέθη, ὅτι ἄνδρες τοσοῦτον ἐμβριθεῖς, ἐάν ἐνόμιζον ἑαυτοὺς ὑποχρέους κατὰ συνείδησιν νὰ ὑποβάλωσιν εἰς τὸν βασιλέα παρατήρησιν, ὥφειλον νὰ πράξωσι τοῦτο ἐν καιρῷ. Ἦτον ἄρα γε πρέπον νὰ μὴ διακινώσωσιν εἰς αὐτὸν τὸ φρόνημά των εἰμὴ 36 ὥρας μόνον πρὸ τοῦ ὀρισμένου πρὸς ἀνάγκωσιν τῆς διακήρυξεως χρόνου; Καὶ ἂν ἤθελε τώρα νὰ ἀνακαλέσῃ τὴν διαταγῇ, δὲν εἶχεν ἤδη τὸν ἀναγκαῖον πρὸς τοῦτο καιρὸν. Ὡστε ἡ ἀναφορά ἐφαίνετο σκοποῦσα ὅχι νὰ μεταβάλῃ τὴν γνώμην τοῦ βασιλέως, ἀλλ' ἀπλῶς νὰ παροξύνῃ τὴν δυσμένειαν τοῦ πλήθους. Αἱ κατηγορίαι ὅμως αὗται ἦσαν ὅλως ἀνυπόστατοι. Ὁ βασιλεὺς ἐξέδωκεν εἰς τοὺς ἐπισκόπους διαταγῇ νέαν, ἀπροσδόκητον καὶ πολλῆς ἀμνηχανίας πρῆξενον. Τὸ καθήκον αὐτῶν ἦτο, πρὶν ἢ πράξωσι τι ὀριστικόν, νὰ συνεννοηθῶσι πρὸς ἀλλήλους καὶ νὰ γνωρίσωσι τὴν γνώμην ὅσον ἐνδέχεται πλειοτέρων μελῶν τοῦ τάγματος, τοῦ ὁποῖου προΐσταντο. Ἦσαν δὲ διεσπαρμένοι καθ' ἅπαν τὸ βασίλειον, καὶ τινες αὐτῶν ἀπείχον ἀπ' ἀλλήλων μῖα δολιχέρου ἐβδομάδος δρόμον. Ὁ Ἰακώβος δὲν ἐπέτρεψεν εἰς αὐτοὺς εἰμὴ 14 μόνον ἡμέρας, διὰ νὰ πληροφρονηθῶσι, νὰ συνέλθωσι, νὰ συσχεφθῶσι καὶ νὰ ἀποφασίσωσιν ὥς ἐβεβαίως δὲν εἶχε δικαίωμα νὰ θεωρῇ ἑαυτὸν ἡδίκημένον, διότι δὲν ἔμαθε τὴν ἀπόφασιν των εἰμὴ ὀλίγον πρὸ τῆς συμπληρώσεως τῶν 14 ἐκείνων ἡμερῶν.

ΣΠΟΙΔΑΙΟΝ ΠΑΡΟΡΑΜΑ.

Εἰς τὸ φυλλάδιον Ε'ον τῆς Πανδώρας, συνέβη κακὴ τῶν σελίδων διάταξις, τὴν ὁποίαν παρακαλεῖται ὁ ἐπισεικὴς ἀναγνώστης νὰ διορθώσῃ, μεταβαίνων ἀπὸ τῆς ἀριστερᾶς στήλης τῆς σελ. 114, ὅχι εἰς τὴν δεξιὰν στήλην τῆς αὐτῆς σελίδος, ἀλλ' εἰς τὴν ἀριστερὰν τῆς ἐπομένης 115, μέχρι τοῦ στίχου 21 καὶ τούτου περιλαμβανομένου· ἔπειτα ἐπανερχόμενος εἰς τὴν δεξιὰν στήλην τῆς 114 σελίδος καὶ, μετὰ τὸ τέλος αὐτῆς, πάλιν εἰς τὴν ἀριστερὰν τῆς 115 ἀπὸ τοῦ 22 στίχου καὶ ἐφεξῆς.

«ράψαντες αὐτό. » • Γενηθήτω τὸ θέλημα τοῦ Κυρίου » εἶπεν ὁ Κήνιος. « Ὁ Κύριος με ἔδωκε τὸ δικαίωμα τοῦ να ἀπορρίνωμαι ἄργον τὸν νόμον » εἶπεν ὁ Βασιλεὺς, « καὶ θέλω νὰ διατηρήσω τὸ δικαίωμα τοῦτο. Σὰς λέγω δὲ ὅτι ὑπάρχουσιν ἐν 7000 ἱερεῖς τῆς ἐκκλησίας, οἵτινες δὲν προτεκύνησαν τὸν Βασιλ. » Οἱ ἐπίσκοποι ἀπῆλθον εὐλαβῶς, καὶ τῇ αὐτῇ ἐσπέρᾳ, τὸ ἔγγραφο τὸ ὁποῖον εἶχον ἐγχερίσει τῷ βασιλεῖ ἐφάνη κατὰ λέξιν δεδημοσιευμένον καὶ ἐκτεθειμένον εἰς τὰς τραπέζας ὅλων τῶν καρείων, προσκηρύσσοντο δὲ εἰς ὅλας τὰς ὁδοὺς. Ἀπανταχοῦ τῆς πόλεως οἱ ἄνθρωποι, ἐγειρόμενοι ἀπὸ τὰς κλῖνας τῶν, ἐξήρχοντο καὶ ἐλάμβανον αὐτὸ παρὰ τῶν κηρύκων, ὥστε ἐβρέθη ὅτι, ἐντὸς ὀλίγων ὥρων, ὁ τυπογράφος ἐπορίσθη ἀπὸ τοῦ δεκαλέπτου ἐκείνου φύλλου 1000 λίρας. Τοῦτο εἶναι πιθανῶς ὑπερβολή, ὑπερβολή ὅμως ἀποδεικνύουσα, ὅτι ἡ πώλησις ὑπῆρξε τεραστία. Πῶς δὲ περιῆλθεν ἡ ἀναφορά εἰς τὸ δημόσιον, εἶναι μέχρι τοῦδε ἀδύνατον. Ὁ Σαγκρόφτιος ἐβεβαίωσε, ὅτι εἶχε λάβει πᾶσαν πρόνοιαν διὰ νὰ μὴ συμβῇ τοιοῦτό τι, καὶ ὅτι οὐδὲν ἐγνώριζεν ἀντίγραφον τοῦ πρωτοτύπου. Δὲν εἶναι πρὸς τοῦτοις ἀληθές, ὅτι οἱ ἐπίσκοποι δὲν ἔδωκαν εἰς αὐτὸν καιρὸν νὰ ἀνακαλέσῃ τὴν διαταγὴν του, ἐὰν εἶχε τὴν φρόνησιν νὰ πράξῃ τοῦτο. Διότι ἠδύνατο νὰ συγκαλέσῃ τὸ ὑπουργικὸν συμβούλιον τὴν πρωίαν τοῦ σαββάτου, καὶ, πρὸ τῆς ἐσπέρας, ἠδύνατο νὰ γνωστῇ εἰς ἅπαν τὸ Λονδίνον καὶ εἰς τὰ προάστεια, ὅτι ὁ βασιλεὺς ἐνέδωκεν εἰς τὰς αἰτήσεις τῶν πατέρων. Ἀλλὰ τὸ σάββατον παρήλθε χωρὶς νὰ δώσῃ ἡ Κυβέρνησις οὐδὲν παραχωρήσεως σημείον, ἔφθασε δὲ καὶ ἡ κυριακὴ ἐκείνη, ἥτις ἐπὶ πολλὸν χρόνον ἔμεινεν εἰς τὴν μνήμην τῶν ἀνθρώπων.

Εἰς τὸ ἄστυ καὶ εἰς τὰ περὶ τοῦτο μέρη τῆς πόλεως ὑπῆρχον περὶ τὰς ἑκατὸν ἐνοριακὰς ἐκκλησίας· ἀλλὰ μόνον εἰς τέσσαρας ἐξ αὐτῶν ἐξετελέσθη τὸ βασιλικὸν διάταγμα. Εἰς τὸν ἅγιον Γρηγόριον, ἡ διακήρυξις ἀνεγνώσθη ὑπὸ ἱερωμένου τινὸς ὀνόματι Μαρτίνου· ἅμα δὲ ἤρξατο αὗτος νὰ προσφέρῃ τὰς πρώτας αὐτῆς λέξεις, ἅπαντες οἱ ἐκκλησιαζόμενοι, ἀναστάντες, ἀπῆλθον. Εἰς τὸν ἅγ. Ματθαῖον ἐγκατελείσθη ἐπίσης· μόνος ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ αὐτοῦ ἄθλιός τις, Τιμόθεος Ἀλλίος (Hall) καλούμενος, ὅστις εἶχεν ἀτιμάσει τὸ ἱερατικὸν σχῆμα χρησιμεύσας ὡς μεσίτης τῶν χαρίτων τὰς ὁποίας ἐπώλει ἡ δούκησσα τοῦ Πορτσμουθίου (28), ἥδη δὲ εἶχε τὴν ἐλπίδα τοῦ νὰ λάβῃ τὴν χρεώσιν ἐπισκοπὴν Ὁξονίου (Oxford). Εἰς τὴν ἐνορίαν τῆς Καγγελαρίας, ὁ ἱερεὺς ἐπροσπίσθη, ὅτι ἐλητμονήσῃ νὰ παραλάβῃ ἀντίτυπον τῆς διακηρύξεως, ὁ δὲ πρόεδρος τοῦ ἀνωτάτου βασιλικοῦ δικαστηρίου (29), ὅστις παρέστη ἐξεπύτηδες ἐνταῦθα διὰ νὰ ἐπιτηρήσῃ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς βασιλικῆς διαταγῆς, ἠναγκάσθη νὰ ἀποδεχθῇ τὴν πρόφασιν ταύτην.

(28) Πορτσμουθίον εἶναι ὁ Μέγας λιμὴν τοῦ Πτολεμαίου· ἡ δὲ δούκησσα Πορτσμουθίου ὑπῆρξε μία τῶν πάλαιων τοῦ Καρόλου Βου, καὶ διετέλεσεν ἐπὶ πολλὸν χρόνον ἐμπορευομένη τὴν ἰσχυρὴν τὴν ὅποιαν εἶχεν ἐπὶ τοῦ βασιλείου.

(29) Court of King's ἢ Queen's bench, ban-

« Ὁ Σαμουὴλ Οὐεσλέϋς (Wesley), ὁ πατὴρ τοῦ Ἰωάννου καὶ τοῦ Καρόλου Οὐεσλέϋος (30), ἐφημέριος δὲ ὢν τότε ἐν Λονδίῳ, ἔλαβεν ὡς θέμα τοῦ κηρύγματος αὐτοῦ, κατὰ τὴν ἡμέραν ταύτην, τὴν γενναίαν, τῶν τριῶν Ἰουδαίων, εἰς τὸν Χαλδαῖον τύραννον, ἀπάντησιν. « Γνωστὸν ἔστω σοι βασιλεῦ, ὅτι τοῖς θεοῖς σου οὐ λατρεύομεν, καὶ τῇ εἰκόνι τῇ χρυστῇ ἣν ἔστησας οὐ προσκυνοῦμεν. » Ἐν αὐτῇ τῇ ἐκκλησίᾳ τῶν βασιλείων τοῦ Ἀγ. Ἰακώβου (31) ἔσχεν ὁ λειτουργήσας ἱερεὺς τὸ θάρρος νὰ μὴ ὑπακούῃ εἰς τὴν διαταγὴν. Οἱ δὲ παῖδες τοῦ Οὐεστμινστέρου ἐνεθυμοῦντο ἐπὶ πολλὸν χρόνον τί συνέβη τὴν ἡμέραν ἐκείνην εἰς τὴν ἐνταῦθα μονὴν (32) ἅμα δὲ ἐπίσκοπος Ροκεστρίας (33) Σπράτιος (Sprat) ἤρξατο νὰ ἀναγινώσκῃ τὴν διακήρυξιν,

cus regis ὀνομάζεται τὸ ἐν τῶν τριῶν βασιλικῶν ἀνωτέρων δικαστηρίων τῆς Ἀγγλίας. Τὸ δικαστήριον τοῦτο σύγκειται ἐξ ἐνὸς ἀρχιδικαστοῦ (Lord chief justice) καὶ τριῶν δικαστῶν, οἵτινες μετὰ τῶν 4 μελῶν ἐξ ὧν συγκροτεῖται ἕκαστον τῶν δύο ἄλλων ἀνωτέρων δικαστηρίων (Court of Common pleas καὶ Court of exchequer) ἀποτελοῦσι τὸ συνέδριον τῶν 12 Ἀρχιδικαστῶν τῆς Ἀγγλίας καὶ ἄλλοτε μὲν συνάμα, ἄλλοτε δὲ ἰδίᾳ διαχειρίζονται τὴν δικαιοσύνην δι' ἅπαντος τοῦ Βασιλείου, ἐξαιρέσει ὀλίγων τινῶν ἐπαρχιῶν αὐτοῦ, ὑποβεβλημένων εἰς εἰδικὰς τινὰς δικαιοδοσίας. Τὸ κυρίως ὅμως βασιλικὸν λεγόμενον δικαστήριον Court of King's bench θεωρεῖται ὡς ἀνώτερον τῶν δύο ἄλλων.

(30) Ὁ Ἰωάννης καὶ ὁ Κάρολος Οὐεσλέϋς ὑπῆρξαν βραδύτερον, περὶ τὰ μέσα τῆς 18 ἐκατονταετηρίδος, οἱ ἀρχηγέται τῆς Προτεσταντικῆς αἰρέσεως τῶν λεγομένων Μεθοδιστῶν.

(31) Τὰ βασίλεια τοῦ ἁγίου Ἰακώβου κεῖνται πρὸς βορρᾶν τοῦ ὁμωνύμου παραδείσου (park) τοῦ Λονδίνου. Τὸ μέγα τοῦτο οἰκοδόμημα εἶναι ἔσθθεν μὲν πολυτελές, ἐξωθεν ὅμως φαῦλον καὶ ἀφύθμον. Ἀπέβη δὲ ἡ συνήθης κατοικία τῶν βασιλέων τῆς Ἀγγλίας (ἴδε σημ. 23) ἀπὸ τοῦ 1695 μέχρις ἐσχάτως, ὅτε κατεσκευάσθησαν τὰ νέα καὶ πολὺ μεγαλοπρεπέστερα βασίλεια (King's Palace) ἐν αὐτῷ τῷ προμηνημονευθέντι παραδείσῳ.

(32) Μονὴ τοῦ Οὐεστμινστέρου ὀνομάζεται ἡ ἐν Λονδίῳ ἐκκλησία τοῦ ἁγίου Πέτρου, ἥτις καλεῖται μὲν μονή, διότι ἐκτίσθη ἐπὶ τῶν ἐρείπιων παναρχαίου τινὸς μοναστηρίου, πρὸς αὐτὴν καλεῖται δὲ τοῦ Οὐεστμινστέρου, διότι κεῖται ἐντὸς τῆς πόλεως ταύτης, ἥτις εἶναι μία τῶν πολλῶν ἐξ ὧν συνεκροτήθη ἡ μεγάλη τοῦ Λονδίνου πόλις. Τὸ Οὐεστμινστέρον ἔχει λαμπρὰς ὁδοὺς καὶ 220,000 κατοίκων, ἀπλοῦται πρὸς δυσμὰς τοῦ ἰδίου ἄστερος καὶ ἀποτελεῖ μέρος τοῦ λεγομένου West-End ἧτοι τοῦ δυτικοῦ τῆς ὅλης πόλεως τμήματος, τὸ ὁποῖον εἶναι καὶ τὸ ὠραιότερον αὐτῆς τμήμα, κατοικεῖται δὲ ὑπὸ τῶν εὐγενῶν καὶ τῶν πλουσιωτέρων ἀνθρώπων.

(33) Rochester εἶναι τὸ Durobrivae τῶν Ρωμαίων.

ὁ γογγυσμὸς καὶ ὁ θόρυβος τοῦ ἀπὸ τοῦ ἄμβωνος ἀμπωτίσαντος πλήθους ἐκάλυψαν τὴν φωνὴν αὐτοῦ· αὐτὸς δὲ τοσοῦτον μέγαν ἡσθάνθη φόβον, ὥστε τὸ χαρτίον ἔτρεμεν εἰς τὰς χεῖράς του, καὶ πολὺ πρὶν τελείωσιν τὴν ἀνάγνωσιν ἐγκατέλειπον τὴν ἐκκλησίαν πάντες ὅσοι, ὡς ἐκ τῆς ὑπηρεσίας, δὲν ἦσαν ἡναγκα-σμένοι νὰ διαμείνωσιν.

Οὐδέποτε ἡ ἐκκλησία ἀπέβη προσφιλεστέρα εἰς τὸ ἔθνος ὅσον μετὰ τὴν μεσημβρίαν τῆς ἡμέρας ἐκείνης· τὸ πνεῦμα τῆς διχοστασίας ἐφαίνετο ἀπεσβεσμένον. Ὁ Βάξτερος ἐπήνεσεν ἀπὸ τοῦ ἄμβωνος τοὺς ἐπισκόπους καὶ τοὺς ἐφημερίους αὐτῶν. Ὁ πρέσβυς τῆς Ὀλλανδίας ἀνήγγειλε μετ' ὀλίγας ὥρας εἰς τὴν κυβέρνησιν αὐτοῦ, ὅτι ὁ Ἀγγλικανικὸς κληρὸς ἐκτῆσατο μέγα παρὰ τῷ λαῷ ἀξίωμα. Οἱ ἑτεροδοξοῦντες, ἔλεγε, κηρύττουσιν ἐν γένει, ὅτι προτιμῶσι νὰ ἐξακολουθήρῳσιν ὑποβαλλόμενοι εἰς τὰς κατ' αὐτῶν ὑφισταμένας ποινὰς μᾶλλον ἢ νὰ χωρισθῶσιν ἀπὸ τοὺς ἀρχιερεῖς.

Παρήλθε δὲ καὶ ἑτέρα ἐβδομάς προσδοκίας καὶ ταραχῆς· ἔφθατε πάλιν ἡ κυριακή, καὶ πάλιν μυριάδες χριστιανῶν προσῆλθον εἰς τὰς ἐκκλησίας, ἡ δὲ διακήρυξις οὐδαμοῦ ἀνεγνώσθη, ἐκτὸς εἰς τὰ εὐάριθμα μέρη ὅπου εἶχεν ἀναγνωσθῇ τὴν προλαβοῦσαν ἐβδομάδα. Ὁ ἱερεὺς ὁ λειτουργήσας εἰς τὴν ἐκκλησίαν τῶν βασιλείων τοῦ Ἀγίου Ἰακώβου ἀπεβλήθη τῆς θέσεως αὐτοῦ, παρέστη δ' εὐπειθέστερός τις ἄλλος κρατῶν τὸ ἔγγραφον εἰς τὰς χεῖρας, ἀλλὰ τοσαύτη ἦτον ἡ ταραχὴ του, ὥστε δὲν ἠδύνατο νὰ γίνη καταληπτὸς ὁμιλῶν. Τῶντι τὸ φρόνημα ὁλοκλήρου τοῦ ἔθνους ἀπέβη ἤδη τοιοῦτον, ὥστε μόνοι οἱ πανάριστοι καὶ χρηστότατοι, ἢ οἱ παγκάκιστοι καὶ μοχθηρότατοι ἠδύνατο, ἄνευ μεγάλου φόβου, ν' ἀντισταθῶσιν εἰς αὐτό.

Αὐτὸς ὁ βασιλεὺς ἐξεπλάγη ἐπὶ μικρὸν διὰ τὴν σφοδρότητα τῆς θυέλλης τὴν ὁποίαν ἐκίνησε. Ἰ Τί εἶχεν ἤδη νὰ πράξῃ; Ἐπρεπεν ἢ νὰ προχωρήσῃ ἢ νὰ υποχωρήσῃ, καὶ προχωρῶν μὲν, ἐκινδύνευεν, υποχωρῶν δὲ, ἐταπεινοῦτο. Κατ' ἀρχὰς ἀπεφάσισε νὰ ἐκδώσῃ δεῦτερον διάταγμα, παραγγέλλον, μετὰ πολλῆς πικρίας καὶ ὀργῆς, τοὺς ἱερωμένους νὰ δημοσιεύωσιν τὴν διακήρυξίν του, καὶ ἀπειλοῦν ἀμέσως ἀργίαν κατὰ παντὸς τοῦ παρακούσαντος. Τὸ διάταγμα τοῦτο συνετάχθη, ἐστάλη εἰς τὸν τύπον, ἔπειτα ἀφῆρέθη, ἔπειτα πάλιν ἐστάλη εἰς τὸν τύπον, ἔπειτα πάλιν ἀφῆρέθη. Τινὲς ἐξ ἐκείνων οἱ ὅποιοι ἐρρόνουν, ὅτι ἡ κυβερνήτης ὤφειλε νὰ φανῇ αὐστηρὰ, ἔφερον εἰς μέσον ἕτερον σχέδιον, κατὰ τὸ ὁποῖον, οἱ υπογράφαντες τὴν ἀναφορὰν ἀρχιερεῖς ἔπρεπε νὰ εἰσαχθῶσιν ἐνώπιον τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἐπιτροπῆς καὶ νὰ στερηθῶσιν τὰ ἐπισκοπὰς αὐτῶν. Ἄλλοι ὅμως ἀντέλεξαν ἰσχυρῶς, ἐν τῷ συμβουλίῳ, κατὰ τοῦ βουλευματος τούτου· διότι εἶχεν ἤδη ἀναγγελθῇ, ὅτι αἱ βουλαι θέλουν συγκαλεσθῇ πρὸ τοῦ τέλους τοῦ ἔτους· οἱ δὲ λόρδοι συνελθόντες ἔμελλον βεβαίως νὰ θεωρήσωσι τὴν περὶ καθαιρέσεως ἀπόφασιν ὡς ἄκυρον καὶ μὴ ὁῦσαν, ἔμελλον νὰ ἐπιμείνωσιν, ὥστε ὁ Σαγκρόφτιος καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ συνυπογράφαντες τὴν ἀναφορὰν νὰ προσκληθῶσιν εἰς

τὸ Παρλαμέντον, ἔμελλον νὰ ἀποποιηθῶσι νὰ ἀναγνώρισωσιν ἕτερόν τινα ἀρχιεπισκοπὸν Καντερβυρίας ἢ ἕτερον ἐπίσκοπον Βάθης καὶ Οὐελλῶν. Ὡστε ἡ σύνοδος, ἥτις καὶ ἄνευ τούτου ἐκινδύνευεν νὰ ἀποβῇ τρικυμώδης, ἔμελλε νὰ προσομιᾷ ἀπὸ θληθείας μεταξὺ τοῦ στέμματος καὶ τῶν λόρδων διαφορὰς. Ἐὰν λοιπὸν ἦτον ἀνάγκη νὰ τιμωρηθῶσιν οἱ ἐπίσκοποι, ἡ τιμωρία ἔπρεπε νὰ ἐπιβληθῇ διὰ τῆς συνήθους ὁδοῦ τῆς Ἀγγλικῆς νομοθεσίας. Ὁ Συνδερλάνδιος, ὅστις εἶχεν ἐξ ἀρχῆς ἀνισταθῇ ὅσον ἐνδέχεται εἰς τὴν ἐκδοσιν τοῦ διατάγματος, προέτεινεν ἤδη διέξοδόν τινα, ἥτις δὲν ἦτο μὲν ἀμέτοχος ἀτοπημάτων, ἦτον ὅμως πάλιν ἡ συνετωτέρα καὶ ἀξιοπρεπέστερα ὄλων ὅτας ἡ μακρὰ ἐκείνη ἀλληλουχία τῶν σφαλισμάτων τῆς κυβερνήσεως, ἐπέτρεπεν εἰσεῖν νὰ ἀκουσθῇ ὡς ἡ γνώμη ταύτην, ὁ βασιλεὺς ὤφειλε νὰ ἀναγγεῖλῃ εὐμενῶς καὶ μεγαλοπρεπῶς εἰς τὸ κοινόν, ὅτι ἡ παρακοή τῆς Ἀγγλικῆς ἐκκλησίας προσέβαλεν αὐτὸν θαλέως· ὅτι ὅμως δὲν δύναται νὰ λησμονήσῃ τὰς πολλὰς ὑπηρεσίας ὅσας ἡ ἐκκλησία αὕτη προσήνεγκεν, ἐν ἡμέραις πονηραῖς, εἰς τε τὸν πατέρα αὐτοῦ, καὶ εἰς τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, καὶ εἰς αὐτὸν τοῦτον τὸν Ἰακώβον· ὅτι, ὡς φίλος τῆς ἐλευθερίας τῆς συνειδήσεως, δὲν σκοπεῖ νὰ πολιτευθῇ αὐστηρῶς πρὸς ἄνδρας ἀποτραπέντας ὑπὸ τῆς ἰδίας συνειδήσεως, ἂν καὶ πλανωμένης βεβαίως καὶ σοφιστευσούσης, ἀπὸ τῆς ἐκτελέσεως τῶν διαταγῶν αὐτοῦ, καὶ ὅτι ἐπομένως εὐδοκεῖ νὰ παραδῶσιν τοὺς ἐνόχους εἰς τὴν τιμωρίαν ἐκείνην τὴν ὁποίαν θέλουσιν οἰκοθεν αἰσθανθῇ, ἅμα παραβάσωσιν ἀπαθῶς τὴν πρόσφατον αὐτῶν διαγωγὴν μὲ τὰ δόγματα τῆς εἰς τὸν θρόνον ἀφοσιώσεως ἐφ' οἷς τοσοῦτον μεγαλαυχοῦσιν. Εἰς τὴν γνώμην ταύτην ἀπέκλινεν οὐ μόνον ὁ κόμης Ποουσίσιος καὶ ὁ Βελλασύσιος, οἵτινες αἰετοῦ ἦσαν ἐκ τῶν μετρίωτέρας συμβουλὰς, ἀλλὰ καὶ ὁ Δοούερος καὶ ὁ Ἀρουνδέλλιος (34). Ἀφ' ἑτέρου ὁ Ἰερρεῖς (35) ἰσχυρίσθη, ὅτι ἡ κυβερνήσις θέλει κατα-σ-

(34) Οἱ τέσσαρες οὗτοι ἄνδρες ἦσαν ἄπαρτες καθολικοὶ μεγιστᾶνες· ἀλλ' οἱ μὲν δύο πρῶτοι, δηλαδή ὁ Γουλιέλμος Ἐρβετος, κόμης Ποουσίσιος (Powis) καὶ ὁ Ἰωάννης Λόρδος Βελλασύσιος (Bellasyse), ἦσαν ἐκ τῶν φρονίμων ἐκείνων καθολικῶν οἵτινες δὲν ἐθεώρουν συμφέρουσαν τὴν ἄνευ συνδρομῆς τοῦ Παρλαμέντου αὐθαίρετον κατάργησιν τῶν κατὰ τοῦ θρησκευματος αὐτῶν ὑφισταμένων νόμων· οἱ δὲ δύο τελευταῖοι, ἦτοι ὁ Λόρδος Ἀρουνδέλλιος καὶ ὁ Ἐρρίκος Ἰερμύνιος Λόρδος Δοούερος (Dover, τῶν Ρωμαίων τὸ Dubrae), ἀνῆκον εἰς τὴν μερίδα τῶν ἀγρόνων ἐκείνων καθολικῶν, οἵτινες ἐνόμιζον θεμιτὴν πᾶσαν βίαν καὶ παρανομίαν, ἐπισπεύδουσαν τὴν ἀποκαταστάσιν τοῦ θρησκευματος αὐτῶν εἰς τὰ δικαιώματα καὶ προνόμια αὐτοῦ. Ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἔμεινε ἰδίως ζητήματος, οἱ Λόρδοι Δοούερος καὶ Ἀρουνδέλλιος, χωρισθέντες ἀπὸ τῆς ἰδίας μερίδος, ἀνεδείχθησαν μετριοπαθέστεροι ὁπωσοῦν.

(35) Ὁ Γεώργιος Ἰερρεῖς εἶναι ὁ θηριωδέστερος καὶ ἀναισχυντότερος διὰ τῶν κακούργων ὅσοι

χυνθῇ ἐὰν ἐπιβάλῃ ἀπλὴν κατάκρισιν εἰς ἐνόχους τοιοῦτους ὅποιοι ἦσαν οἱ 7 Ἐπίσκοποι. Καὶ δὲν ἐπεθύμει μὲν νὰ εἰσαχθῶσιν ἐνώπιον τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἐπιτροπῆς, ἐν ᾗ αὐτὸς ἔδρευεν ὡς πρῶτος, μᾶλλον δὲ ὡς μόνος δικαστής· διότι ὅσῳ ἀναίσχυντον καὶ ἄν ἦτο τὸ μέτωπον, ὅσῳ πεπωρωμένη καὶ ἄν ἦτον ἡ καρδιά αὐτοῦ, ἡσθάνετο τὸ βάρος τῆς κοινῆς ἀπεχθείας, τὸ ὁποῖον εἶχεν ἤδη προκαλέσει, καὶ ἀπεδειλία πρὸς τὴν νέαν εὐθύνην τὴν ὁποίαν ἐμελλε νὰ ἐπισπάσῃ διὰ τῆς ἐκδόσεως ἀποφάσεως παρανόμου κατὰ τῶν ποιμένων τῆς ἐκκλησίας καὶ τῶν ἡγαπημένων τοῦ λαοῦ. Ἀλλὰ προέτεινε νὰ καταδιωχθῶσι ποινικῶς. Ὅθεν ἀπεφασίσθη, ὅτι ὁ Ἀρχιεπίσκοπος καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ ὑπογραφθέντες εἰς τὴν ἀναφορὰν, θέλουν κατηγορηθῇ ἐνώπιον τοῦ ἀνωτάτου βασιλικοῦ δικαστηρίου, ὡς ἐνοχοὶ στασιαστικοῦ λιβελλοῦ. Εἶχε δὲ ἡ αὐτὴ τὴν βαθεῖαν πεποίθησιν, ὅτι θέλουν καταδικασθῇ, διότι δικασταὶ καὶ εἰσαγγελεῖς ἦσαν ὅργανα αὐτῆς· ἀπὸ δὲ τῆς καταργήσεως τῶν ἀρχαίων προνομίων τοῦ Λονδίνου, οὐδεὶς κατηγορούμενος, τοῦ ὁποῖου ἡ Κυβέρνησις ἐπεθύμει τὴν τιμωρίαν, ἠθωώθη ὑπὸ τῶν ἐνόρκων. Οἱ ἀπειθήσαντες ἀρχιερεῖς ἐμελλον λοιπὸν πιθανώτατα νὰ καταδικασθῶσιν εἰς καταστρεπτικὰ πρόστιμα καὶ εἰς μακρὰν φυλάκισιν, καὶ ἐμελλον νὰ θεωρηθῶσιν εὐτυχεῖς ἑαυτοὺς ἀπαλλαττόμενοι τῶν

κακῶν τούτων ἐπὶ τῷ ὄρω τοῦ νὰ υποστηρίξωσιν, ἐντὸς τε καὶ ἐκτὸς τοῦ Παρλαμέντου, τὰ βουλευμάτα τοῦ ἡγεμόνος.

(Ἡ συνέχεια εἰς τὸ ἐπόμενον φυλλάδιον.)

ΠΟΗ ΤΩΝ ΟΥΓΓΡΩΝ ΜΕΓΙΣΤΑΝΩΝ.

(Ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ.)

Ἡ ἰδιορρυθμία εἶναι ἐπίσης συχνὴ εἰς τὴν Οὐγγαρίαν καθὼς καὶ εἰς τὴν Ἀγγλίαν· ἐντελέστατος δὲ τύπος τῶν Οὐγγρῶν ἐκείνων μεγιστάνων, οἵτινες, διὰ τὸν ἀλλόκοτον καὶ αὐθαίρετον αὐτῶν χαρακτήρα, εἰμποροῦν νὰ θεωρηθῶσιν ὑπέρτεροι καὶ αὐτῶν τῶν ἀρχαίων τῆς Εὐρώπης τιμαριωτῶν, ὑπῆρξεν ὁ γέρον κόμης Πολοκσαῖς. Ὁ κόμης οὗτος διῆγεν, ὡς καὶ πολλοὶ ἄλλοι τῶν ἀρχόντων ἐκείνων, ἐν τῇ βασιλικῇ αὐτοῦ ἐρημίᾳ, βίον τοῦ ὁποῖου δὲν ἔχομεν ἰδέαν. Ποτὲ διοικητικὸς ἢ δικαστικὸς τῆς Αὐστρίας ὑπάλληλος, δὲν ἐτόλμησε νὰ πατήσῃ εἰς τὰ κτήματά του, ἡ δὲ φιλοξενία τοῦ ἦτο θαυμαστὴ, παράδοξος, παράξενος, ὡς ἐξάγεται ἐκ τῶν ἐπομένων. Ἐπειδὴ τὰ τεῖχη τοῦ πύργου του, ὅστις πάλαι ποτὲ ὑπῆρξε φρούριον τουρκικόν, ὑψεῦντο ἐπὶ τῆς κορυφῆς ἀποτόμου βράχου, καὶ ὁ ἐπιθυμῶν νὰ ἀναβῇ εἰς τὴν ἀληθῆ ἐκείνην γυψὸς φωλεάν, ἔπρεπε νὰ τριγυρίσῃ πολλὴν ὥραν περὶ τὸν κεκολοβωμένον αὐτὸν κῶνον, ὁ ἰδιοκτῆτης ἤθελε περάσει χειμῶνας ὁλοκλήρους χωρὶς νὰ ἔχῃ μὲ τίνα νὰ ὁμιλήσῃ, ἂν δὲν ἐπενόει περιεργὸν τέχνασμα. Ἀμα ἤρχετο ὁ δεκέμβριος μῆν, ἔστειλεν εἰς τὰς λεωφόρους τὰς ἀγούσας εἰς Γαλλικίαν δπλοφόρους, οἵτινες συνελάμβανον πᾶσαν διερχομένην ἄμαξαν καὶ, μὲ ὑπερβολικὴν εὐγένειαν, ἠνάγκαζον τὸν κύριον αὐτῆς νὰ ἔλθῃ νὰ ἐπισκερθῇ τὸν ἰδιοκτῆτην τοῦ πύργου. Ὁ δὲ κόμης ὑπέδεχτο ἐν παρατάξει τὸν ἀκούσιον αὐτοῦ ξένον, δὲν ἤκουε κάμμιαν παρατήρησίν του, διέτασσε νὰ βάλωσι τὴν ἄμαξαν ὑπὸ κράτησιν, καὶ, ἐπὶ τῇ προφάσει, ὅτι πᾶς Οὐγγρος εὐπατρίδης ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ κρατῇ παρ' ἑαυτῷ τὸν ξένον του τρεῖς τοῦλάχιστον ἡμέρας, συνεκρότει, πρὸς χάριν του, χοροὺς ἀγροτικούς, μουσικὰς συμφωνίας, ἄλλας χωρικὰς διασκεδάσεις, καὶ παρεῖχεν εἰς αὐτὸν τὴν εὐχαρίστησιν τοῦ κυνηγίου καὶ τῆς ἀλιείας. Ὅσονδήποτε σπουδαία καὶ ἂν ἦτον ἡ ὑπόθεσις διὰ τὴν ὁποίαν ἐξήλθετε εἰς ὁδοιπορίαν, ὁ κόμης ἦτον ἀδυσώπητος· ἔπρεπε νὰ μείνετε τρεῖς ἡμέρας αἰχμάλωτος αὐτοῦ. Τοιαῦτα πρεσβεύουσιν οἱ Μαγιάροι περὶ φιλοξενίας· ἂν δὲ τοχὸν θελήσετε νὰ μείνετε διὰ πολὺν χρόνον παρ' αὐτοῖς, τοῦτο θεωρεῖται ὡς τιμὴ μεγάλη· πρέπει μόνον νὰ ζητήσετε συγγνώμην ἀπὸ τὸν κύριον τῆς οἰκίας διότι δὲν ἐφέρετε μαζὴ σας τὴν γυναῖκά σας, τὰ τέκνα καὶ τοὺς ἐξαδέλφους σας. Μεταξὺ τῶν πολλῶν τοιούτων ἐπισκέψεων, τῶν ὁποίων ἡ παράτασις ὑπερβαίνει πάντα δυνατόν ὄρον, ἀναφέρεται ἡ ἐπίσκεψις Ἀγγλοῦ τινός, ὅστις ἐστρώθη ποτὲ

ἐμίανόν ποτε τὸ ἱερὸν τῆς θέμιδος ὄνομα. Νέος ἔτι, ἀπὸ ἀπ.λοῦ δικηγόρου, ἀνηγορεύθη, ἐπὶ Καρόλου τοῦ Β'. ἀρχιδικαστῆς τοῦ ὑπερτάτου βασιλικοῦ δικαστηρίου, ὅχι διὰ τὴν ἀρετὴν αὐτοῦ καὶ τὴν σοφίαν, ἀλλὰ διότι τὸ δικαστήριον τοῦτο προέκειτο νὰ χρησιμεύσῃ ὡς ὄργανον βουλευμάτων τὰ ὁποῖα οὐδεὶς ἀνελάμβανε νὰ ἐκπληρώσῃ ὁ σώζων ἔτι σέβας τι πρὸς τὸν νόμον ἢ ἔχρως αἰδοῦς. Ὁ βασιλεὺς Κάρολος Β', ὅστις βεβαίως δὲν ἦτο σώφρων ἀνὴρ, ἀλλὰ δὲν εἶχε ἀποβάλῃ ἐντελῶς τὴν συνείδησιν τῆς ἀνθρωπίνης ἀξιοπρεπείας, ἔλεγε περὶ τοῦ Ἰεφφρέυς· «ὁ ἀνθρωπος αὐτὸς δὲν ἔχει οὔτε γνώσεις, οὔτε νοῦν, οὔτε τρόπον τοῦ φέρεσθαι, ἀντὶ πάντων δὲ τούτων ἔχει ἀναισχυρτίαν πλείονα ἢ δέκα ἀνασιευρμέναι δρομάδες.» Ὁ δὲ Ἰάκωβος Β'. οὐ μόνον μετεχειρίζετο τὸν ἄνδρα, ἀλλὰ καὶ ἡγάπα αὐτὸν· ὅθεν ἅμα βασιλεύσας, ἀνηγόρευσε τὸν Ἰεφφρέυν πάρεδρον τοῦ μεγάλου σφραγιστοφύλακα. Ἐπειτα δὲ, ἀνταμιβῶν τὸν κτηνώδη ζῆλον τὸν ὁποῖον ἔδειξε περὶ τὴν καταδίωξιν τῶν ὑπαδῶν τοῦ Μομμουθίου, ἐχειροτόνησεν αὐτὸν καὶ μέγαρ Σφραγιστοφύλακα ἢ καγγελάριον. Τὸ πάντων δὲ περιεργότατον εἶναι, ὅτι, ἐνῆ ἀπέβαλε τῆς ὑπηρεσίας τοὺς γυναικαδέλφους αὐτοῦ, μόνον διότι δὲν ἐδέχοντο νὰ ἐξομώσωσι τὸν Προτεστατισμὸν, διετήρει καὶ προῆγε τὸν Ἰεφφρέυν, διαμαρτυρούμενον ὅντα, πιθανώτατα διότι οὐδὲ μεταξὺ τῶν καθολικῶν ἠδύνατο ν' ἀνακαλύψῃ τιτὰ τοσοῦτον πρόθυμον καὶ ἀναιδῆ ἐκτελεστήν τῶν ἐλευθέρων αὐτοῦ βουλευμάτων.

ἐπτά δλόκληρα ἔτη παρ' ἐνὶ τῶν Οὐγγρων μεγιστάνων.

Ὁ κόμης Πολοκζάι: εἶχε καὶ ἄλλον τινὰ ἰδιαιτέ-
ρον τρόπον τοῦ νὰ ὑπανδρεῖ τοὺς χωρικοὺς του.
Περὶ τὰ τέλη τοῦ φθινοπώρου, ὅτε συγκροτοῦνται
οἱ πλείστοι γάμοι, παρέτασεν, ἐν τῇ μεγάλῃ αἰ-
θούτῃ τοῦ πύργου του, εἰς δύο στίχους, τοὺς γαμ-
βροὺς καὶ τὰς νύμφας, καὶ ἔπειτα, ἐπιθεωρῶν αὐτοὺς,
καθὼς ὁ Ναπολέον ἐπεθεώρει τὰ στρατεύματά του
« Ἐσένα, Γιάννη, » ἔλεγε « σ' ἔταιριάζει ἡ Μαρία.
διὰ ἐσέν', Ἀνδρέα, εἶναι καλὴ ἡ Ἄννα, » καὶ οὕτω κα-
θεξῆς. Τὰ ζευγάρια μετέβαινον εἰς τὴν ἐκκλησίαν
στιγμὴν, ὁ ἐφημέριος τὰ ἐστεφάνωνε καὶ ἡ ὑπόθε-
σις ἐτελείωνε διὰ τῆς γινομένης εἰς ἕκαστον δωρεᾶς
μιας ἀγελάδος καὶ ὀλίγου ἀργυρίου. Ἄν τύχη καὶ ὁ
Ἀνδρέας δὲν ἤρεσκε τὴν Ἄνναν καὶ ἐπρότιμα τὴν
Ἑλένην, ἔτρωγε πρῶτον εἰκοσιπέντε εἰς τὴν ῥάχιν
καὶ ἔπειτα ὁ κόμης τὸν ἐδίδε τὴν Ἑλένην, λέγων ὅτι
ἄνευ τῆς δοκιμασίας ἐκείνης δὲν ἐπίστευεν εἰς τὴν
στερεότητα τοῦ ἔρωτός του. Ὁ τυραννικώτατος οὗτος
τῶν ἀρχόντων ἐπανέστη εἰς ἕκ τῶν πρώτων κατὰ
τῆς Αὐστρίας, ἀποθανὼν δὲ ἀπὸ πυρετοῦ τὸν ὁποῖον
ἔπαθεν ἐν τῷ ἀγῶνι τούτῳ τῷ 1848, κατέλειπεν εἰς
τὸν υἱὸν αὐτοῦ τὰ κτήματα καὶ τὸ ὄνομά του.

Καὶ ἐπειδὴ ὁ λόγος περὶ τῆς ιδιορρυθμίας τῶν
Μαγάρων, θέλω ἀναφέρει ἔτι τὸν γαμβρὸν τοῦ γέ-
ροντος κόμητος, τὸν βαρῶνον Οὐοιστρίνον, τὸν ὁποῖον
συνέπεσεν ἐπίσης νὰ γνωρίσω καλῶς. Ὁ Βαρῶνος αὐ-
τὸς Οὐοιστρίνος, μιτάνθρωπος εὐφυέστατος, χαριέ-
στατος καὶ ιδιοτροπώτατος, ὑπῆρξε πολυθρύλλητος
διὰ τὰ συμβεβηκότα αὐτοῦ εἰς τὰς αὐλὰς τῆς Εὐ-
ρώπης, ἔζησε πολὺν καιρὸν εἰς Ῥώμην, εἰς Φλω-
ρεντίαν, εἰς Οὐιέννην, καὶ ἀπὸ τῶν πολλῶν ἐκείνων
περιηγήσεων ἐπανῆλθε φέρων χαρακτῆρα ὁποῖον εἰς
οὐδένα ἄλλον ἄνθρωπον εἶδον, τὸν χαρακτῆρα τοῦ
κυνικοῦ πλάνου. Ἦτο δὲ ἀξιοπρεπὴς καὶ εὐγενὴς ὡς
καρδινάλιος, ψυχρὸς ὡς Ἀγγλὸς ἀνωτέρας τάξεως,
στωμύλος εὐφυὴς ὡς Γάλλος, ἀλλὰ συγχρόνως ἄγριος
καὶ θηριώδης εἰς τὰς περὶ τοῦ κόσμου κρίσεις του
καὶ ἐνὶ λόγῳ ἀνοστότατος ἄνθρωπος. Ὁμίλει τα-
πεινῇ τῇ φωνῇ, ἐκολάκευεν ἀδικόπως τοὺς ἄλλους
καὶ περιέπαιζεν ὅλους ὅσους ἐκολάκευεν. Δὲν εἶδον
ἄνθρωπον πρεσβεύοντα μεγαλητέραν πρὸς τὴν ἄν-
θρωπότητα περιφρόνησιν· τὸ φίλτατον αὐτοῦ ἀξίωμα
ἦτον ὅτι δὲν ὑπάρχει ἄνθρωπος ἀπρόθυμος νὰ
πωληθῇ, καὶ γυνὴ ἐπίσης· « αἱ τιμαὶ μόνον » προσέ-
θετε, « διαφέρουσιν. » Καὶ ἦτο μὲν ἐλευθεριώτατος
εἰς ὑπερβολὴν, ἀλλ' εἶχε πάντοτε τὴν πρόνοιαν νὰ
ἐξευτελίῃ τὸν λαμβάνοντα· ὥστε αἱ γυναῖκες, καὶ
αὐταὶ ἐκεῖναι ὅσαι μάλιστα ἐφιλοδωροῦντο ὑπ' αὐτοῦ,
τὸν ἀπεστρέφοιτο. Ἐνθυμοῦμαι ὅτι ἤκουσα αὐτὸν
διηγούμενον εἰς Φλωρεντίαν τὸ λαμπρότερον, ὡς ἔλε-
γε, κατόρθωμα τῆς ζωῆς του. Ὅλην ἐκείνην τὴν
ἐσπέραν εἶχεν ὑποστηρίξει, δι' ἀπείρων ἐπιχειρημάτων
καὶ ἀνεκδότων, τὸ ἀγαπητὸν του θέμα, ὅτι δηλαδὴ
ἀρετὴ δὲν ὑπάρχει, καὶ ἔτι ὀλιγώτερον χαρακτῆρ
στοϊκὸς καὶ ἀφιλοκερδής, καὶ ὅτι ὅλοι οἱ ἄνθρωποι
εἶναι ἐπιδεκτικοὶ διαφθορᾶς, ἀρκεῖ μόνον νὰ ἡγεύρῃ τις
πῶς πρέπει νὰ τοὺς σαγηνεύσῃ.

— « Οὐδεὶς λοιπὸν » τὸν εἶπον « εἶναι, καθ' ὑμᾶς,
ἀνεξάρτητος. »

— Ὅχι! » ἀπήντησεν « ἀνεξαρτησία δὲν ὑπάρχει. »

— « Πῶς! εἰς κανένα, οὔτε εἰς τὸν πλούσιον,
οὔτε εἰς τὸν ἰσχυρόν. »

— « Οὐδεὶς εἶναι ἀνεξάρτητος· σὰς βεβαιῶ τοῦτο
ἐξ οἰκείας πείρας. »

— Ἀλλ' ὁ πρωθυπουργὸς, ὑποθέτω, εἶναι ἀνεξάρ-
τητος ἀπὸ ὑμᾶς. »

— « Σὰς ζητῶ συγγνώμην. Πᾶς ἄνθρωπος ἔχει
ἐπιθυμίας καὶ ἀνάγκας· ἡ τέχνη εἶναι νὰ τὰς μαν-
τεύσεται καὶ νὰ δυνήθῃτε νὰ τὰς θεραπεύσετε. »

— « Λοιπὸν καὶ ὁ αὐτοκράτωρ αὐτός; »

— « Βεβαίως καὶ ὁ αὐτοκράτωρ. Ἐγὼ τὸν διέ-
φθαιρα, ἦ, ἂν θέλετε, τὸν ἐδελέασα. »

— « Ὑμεῖς; »

— « Ναὶ ἐγώ! »

— « Τὸν αὐτοκράτορα; »

— « Μάλιστα, τὸν αὐτοκράτορα. »

— « Καὶ μὲ πόσον θαυμασίαν βεβαιότητα τὸ λέ-
γετε! »

— « Τὸ λέγω, διότι εἶναι ἀληθέστατον. Ἐδε-
λέασα τὸν αὐτοκράτορα Φραγκίσκον, ἅμα εὗρον
τὴν ἀδυναμίαν του. Ἠξεύρετε ὅτι ἐν τῇ νεότητί μου
ἤμην, κατὰ δυστυχίαν, κακὴ κεφαλὴ, καὶ, τῷ 1792,
ὦν ἀξιωματικὸς τῶν Οὐσσάρων, ἔπραξα τὸ μέγιστον
ἁμάρτημα τοῦ νὰ παρουσιάσω, ἐν ὀνόματι τοῦ σώ-
ματος τῶν ἀξιωματικῶν, ἀναφορὰν εὐπειθεστάτην,
εὐλαβεστάτην καὶ εὐγενεστάτην, διὰ τὴν ὁποίαν ὅμως
ἀποδοκιμασθεῖσαν ἐφυλακίσθην· καὶ τῇ ἀληθείᾳ δι-
καίως, καθότι, διὰ τῆς ἀναφορᾶς ἐκείνης, κατήγ-
γειλα πολλὰς κατασχέσεις, τοῦτο δὲ εἶναι τὸ ἀνοη-
τότερον καὶ ἐγκληματικώτερον πρᾶγμα τοῦ κόσμου.
Ἀλλ' ἔπειτα ὁ ἀγαθὸς κύριός μου καὶ αὐτοκράτωρ
Φραγκίσκος ἠδύοκῃσε νὰ μὲ συγχωρήσῃ καὶ νὰ λη-
σμονήσῃ τὸ ἐγκλημά μου· τοσοῦτον δὲ ἐφάνη εὐ-
μενὴς ὥστε καὶ μὲ ἐπισκέφθη ποτὲ εἰς τὸν πύργον
μου, καὶ διενυκτέρευσε ἐν αὐτῷ, μεταβαίνων εἰς Κρο-
ατίαν. Ὑποθέτετε ὅτι ἡ δεξιότης ὑπῆρξε λαμπρά καὶ
ὅτι τὸ ταμεῖον μου ἐκενώθη βασιλικῶς εἰς τιμὴν τῆς
Α. Μ. Τὸ δὲ ἐσπέρας, ἀποχωρήσαντος τοῦ αὐτοκρά-
τορος εἰς τὸν κοιτῶνα αὐτοῦ, παρεκάλεσα, διὰ τῆς
Α. ἑξ. τοῦ μεγάλου θαλαμηπόλου, τὴν Α. Μ. νὰ μὲ
ἐπιτρέψῃ ὀλίγων στιγμῶν συνέντευξιν. Εἶχεν ἔλθει
τῷ ὥρᾳ νὰ ἐπιχειρήσω τὴν λαμπροτέραν δο-
κιμασίαν μου καὶ νὰ βεβαιωθῶ ἂν ὁ θρόνος καὶ τὸ
διάδημα τοῦ αὐτοκράτορος τῆς δύσεως ἦναι ἐν σκέπῃ
τῆς διαφθορᾶς. Ἄν εἴσθε εἰς τὴν θέσιν μου· τί ἠθέ-
λετε ἄρ' ἄγε πράξει, κύριοι;

— « Εἰπέτε μας τώρα τί ἐπράξατε ὑμεῖς; »

— « Τὸ πρόβλημα δὲν σὰς φαίνεται εὐδιάλυτον,
νομίζω. Ἴδου τί ἔπραξα. Εἶπον εἰς τὸν θαλαμηπόλον,
ὅτι ἔχω σπουδαιότατην διακοίνωσιν νὰ κάμω εἰς τὸν
αὐτοκράτορα. Μὲ ἀπήντησαν ἐκ μέρους τῆς Α. Μ. ὅτι
ἐξεδέστο καὶ ὅτι μὲ παρήγγελλε νὰ κάμω τὴν διακοί-
νωσιν μου εἰς τὸν μέγαν θαλαμηπόλον αὐτόν. Ὅθεν
ἐξέθεσα εἰς τὸν τελευταῖον τοῦτον, ὅτι, διὰ τὴν ἀ-
περίοριστον ἀφροσύνην τὴν ὁποίαν τρέφω πρὸς τὴν

Α. Μ. θελήσας νὰ μὴ ἀμελήσω τί τὸ δυνάμενον νὰ κα-
ταστήσῃ τὴν ὑποδοχὴν ἀξίαν τοῦ ἡγεμόνος, προσδιώ-
ρισα 100,000 φιορινίων διὰ φωτοχυσίας καὶ πυρο-
τεχνήματα· ὅτι ὅμως ὁ ἑπαρχὸς δὲν ἐπιτρέπει νὰ
γίνωσι τὰ πυροτεχνήματα, διὰ τὸν κίνδυνον τὸν ὁποῖον
ἠδύναντο νὰ τρέξωσιν αἱ καλὰ μιναι στέγαι τοῦ χω-
ρίου· καὶ ὅτι τελευταῖον, θεωρῶν τὴν χρηματικὴν ἐ-
κείνην ποσότητα ὡς ἱερὰν, ἔνεκα τοῦ εἰδικοῦ καὶ
θλῶς βασιλικοῦ σκοποῦ δι' ὃν ἦτο προσδιωρισμένη,
ἐκέτευσεν τὴν ἀδειαν νὰ ἔλθω νὰ καύσω τὰ τραπε-
ζογραμμάτιά μου ἐν αὐτῷ τῷ κοιτῶνι τοῦ μονάρ-
χου, ἐν εἰδὲι φωτοχυσίας. Ὁ θαλαμηπόλος, ὁπο-
ρήσας μεγάλως, ἔσπευσε νὰ ἀναφέρῃ εἰς τὴν Α. Μ.
τὴν εὐλαβεστάτην ταύτην πρόθεσίν μου, καὶ ἐπανήλ-
θεν ἀμέσως ἀναγγέλλων, ὅτι ἡ Α. Μ. κατενύχθη
πολὺ ἀπὸ τὸ ἄκουσμα, ὅτι ἐδέχετο τὴν θυσίαν μου καὶ
ὅτι ἐπιτρέπει νὰ εἰσέλθω, συνεπαγόμενος, ἐννοεῖται, καὶ
τὰ φιορινιά μου. — Εἶναι παλαιὸς τρελλὸς, προσέθηκεν
ὁ αὐτοκράτωρ· πρέπει νὰ τὸν εὐχαρισήσωμεν. Ἀς φέρῃ
τὰ τραπεζογραμμάτιά του... καὶ ἡμεῖς πάλιν δὲν τὰ
καίουμεν. — Βλέπετε, ἐξηκολούθησεν ὁ μισάνθρωπος
μειδιῶν, τρίβων τὰς χεῖρας καὶ καταβιδάζων ταπει-
νῶς τὴν κεφαλὴν, ὅτι ἔλαβον τὴν τιμὴν νὰ δελεάσω
τὸν αὐτοκράτορά μου, νὰ διαφθείρω τὸν βασιλέα μου
καὶ νὰ βεβαιωθῶ οἰκοθεν ὅτι εἰμφορεῖ καὶ αὐτὸς νὰ
πωληθῇ, καθὼς ὅλοι οἱ ἄλλοι ἄνθρωποι.

ΠΟΙΗΣΙΣ.

ΩΔΗ ΑΝΑΚΡΕΟΝΤΟΣ.

Εἰς Ἑρωτα.

Εἰς ῥόδα μίαν μέλισσαν
Ἵπνώττουσαν ὁ Ἑρως
Δὲν εἶδε, κ' εἰς τὸν δάκτυλον
Ἐτρώθ' εἰς ἓνα μέρος.
Πῶ πῶ! εὐθὺς ἐφώναξε,
Τὰς χεῖράς του πατάξας,
Καὶ πρὸς τὴν χαριτόβρυτον
Μητέρα του πετάξας.
Ἐχάθην! κράζει, μήτέρ μου,
Ἐχάθην! ἀποθνήσκω!
Πονῶ, πονῶ! καὶ φάρμακον
Τοῦ πόνου δὲν εὐρίσκω.
Μ' ἐκέντρωσ' ἐν ζῳφίον,
Τὸ πτερωτὸν ἐκεῖνο,
Ὅπου τὸ λέγουν μέλισσαν!
Εἰπέ μου, τί νὰ γίνω!
Ἦ δὲ ὠραιόπρόσωπος,
Ῥοδόστομος Κυθήρα,
Μὲ γέλωτα τοῦ Ἑρωτος
Κυιτάζουσα τὴν χεῖρα,

Ἄν ἡ κέντρωσα μέλισσα
Πονῇ, τὸν λέγει, τόσον,
Τὰ βέλη ὅμως, τέκνον μου,
Τὰ ἰδικά σου, πόσον;

Σοφ. Κ. Καρύδης.

ΔΙΑΦΟΡΑ.

ΦΑΝΤΑΣΜΑ ΕΝ ΒΕΡΟΛΙΝΩ. Πολλοὶ ἤκουσαν
ἴσως μέχρι τῆς σήμερον, περὶ προλήψεως τινος ἐπιπο-
λαζούσης μεταξὺ τοῦ λαοῦ τῆς Πρωσίας, ἥτοι περὶ
γυναικὸς τινος λευχείμονος, ἐμφανιζομένης συνήθως
εἰς τὰ ἐν Βερολίνῳ βασίλεια, κατὰ τὴν παραμονὴν
μεγάλου τινὸς συμβάματος, ἀφορῶντος τὴν βασιλικὴν
οἰκογένειαν. Ἡ γυνὴ αὕτη ἐφάνη τὸ 1840, ὀλίγον
πρὸ τοῦ θανάτου τοῦ Φρεδερίκου Γουλιέλμου τοῦ Γ'.
Ὁ δὲ λαὸς προσθέτει ὅτι, ὅσῳκις ἡ λευχείμων αὕτη
κυρία φορεῖ ἔνδυμα κατάλευκον, ἡ ἐμφάνισίς της
θεωρεῖται ὡς οἰωνὸς ἄριστος· ἐὰν ὅμως τὰ χειρόκτιά
της εἶναι μαῦρα, ἡ βασιλικὴ οἰκογένεια πρέπει νὰ προε-
τοιμασθῇ εἰς τὸ νὰ ὑποκύψῃ εἰς τι δυστύχημα. Ἐ-
φημερίς τις τῆς Μαγδεβούργης ἀνήγγειλεν ἐσχάτως
μετὰ σπουδαιότητος, ὅτι ἡ λευχείμων κυρία ἐφάνη εἰς
τὸ παλάτιον τοῦ Βερολίνου τὴν νύκτα τῆς 10 τοῦ
παραελθόντος Ἀπριλίου, εἰς στρατιώτην φρουροῦντα
ἐν τῇ αἰθούτῃ τῶν Ἑλβετῶν. Κατὰ τὴν μαρτυρίαν
τοῦ στρατιώτου, ἥτις κατεγράφη ἀμέσως ἐν πρωτο-
κόλλῳ, ἡ γυνὴ αὕτη παρουσιάσθη ἔμπροσθέν του αἰ-
φνιδίως, καὶ διεβή διὰ τῆς αἰθούσης. Ὁ στρατιώτης
ἐφώναξε τρίς, τίς εἶ! καὶ ἐπειδὴ δὲν ἀπεκρίθη, τὴν
κατεδίωξε μὲ τὸ λογχοφόρον του ὅπλον· ἀλλ' ἐν το-
σούτῳ τὸ φάντασμα ἐγένετο ἄραντον. Δὲν λέγει ἡ
ἐφημερίς ἐὰν ὁ στρατιώτης παρετήρησεν ὁποῖου χρώ-
ματος ἦσαν τὰ χειρόκτια τῆς λευχείμονος. Ὅσοι πα-
ρακολουθοῦσι τὴν Αὐλὴν τοῦ Βερολίνου εἰς τὸν ἀδιέ-
ξοδον λαβύρινθον τῶν Γερμανικῶν ὑποθέσεων, ἤθελον
βεβαίως ποιοθῇ ἐκ τῆς μυστηριώδους ταύτης ἐμφα-
νίσεως, ἐνδειξίαν τινὰ περὶ τοῦ αποτελέσματος τῶν
ἀγώνων εἰς οὓς ἀπεδύθη πρὸ τριῶν ἐτῶν ὁ ἡγεμὼν
τῆς Πρωσίας.

Υ. Γ. Παράδοξος σύμπτωσις! Τὴν εἶδον ταύ-
την ἀνεγνώσαμεν εἰς τὰς προτελευταίας Γαλλικὰς
ἐφημερίδας· αἱ δὲ τελευταῖαι ἀναγγέλλουσιν ὅτι ἐγέ-
νετο ἀπόπειρα δολοφονίας κατὰ τοῦ βασιλέως τῆς
Πρωσίας!

ΜΕΓΑΣ ΑΔΑΜΑΣ ΕΝ ΡΩΣΣΙΑ. Ὁ πολῆτιμος
οὗτος λίθος, ὅστις στολίζει σήμερον τὸ αὐτοκρατορι-
κὸν σκήπτρον τῆς Ῥωσίας, ἀνῆκε κατὰ πρῶτον εἰς
τὸν Ναδὶρ Σάχην, καὶ εἶναι εἰς τῶν δύο ὀγκωδεστάτων
ἀδαμάντων οἵτινες ἐλάμπρινον τὸν θρόνον τοῦ κατακτη-
τοῦ τούτου ὠνομάζοντο δὲ, ὁ μὲν ἡλῖος τῆς ἡμέρας,
ὁ δὲ σελήνη τῶν ὀρέων. Ὅταν ὁ Ναδὶρ Σάχης ἐδο-

λοφονήθη, οἱ πλείστοι τῶν πολυτίμων αὐτοῦ λίθων δι-
ηρπάγησαν, καὶ διενεμήθησαν εἰς τοὺς στρατιώτας.

Ἀρμένιος τις, Σαφράς ὀνομαζόμενος, διακρινόμε-
νος μετὰ ταῦτα εἰς Ἀστραχάνιον ὑπὸ τὸ ἐπώνυμον
μυριόπλουτος, κατῴκει τότε εἰς Βαστόραν μετὰ
τῶν δύο του ἀδελφῶν. Μίαν τῶν ἡμερῶν, παρουσιά-
σθη εἰς τὴν οἰκίαν του στρατιωτικὸς τις Ἀφγανός, καὶ
τὸν ἐπρότεινε ν' ἀγοράσῃ μέγαν τινὰ ἀδάμαντα, τὸν
καλούμενον ἴσως σελήνη τῶν ὁρέων, καθὼς καὶ σμά-
ραγδον καὶ ἄλλους βαρυτίμους λίθους, ἡ δὲ τιμὴ τῆς
ὁποίας ἐζήτηε δ' ὅλους αὐτοὺς ἦτον μετριωτάτη. Ὁ
Σαφράς ἔμεινεν ἐκστατικός· καὶ ἐπὶ προφάσει μὲν
ὅτι δὲν εἶχε τότε πρόχειρα ἱκανὰ χρήματα διὰ ν'
ἀγοράσῃ τὰ προσφερθέντα, ἀλλ' ἐπὶ σκοπῷ τοῦ νὰ συ-
νεννοηθῇ μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ του, παρεκάλεσε τὸν Ἀφ-
γανὸν νὰ ἐπανεέλθῃ· φαίνεται ὅμως ὅτι ὁ πωλητής, φο-
βηθεὶς προδοσίαν, δὲν ἐπλησίασε πλέον τὸν Ἀρμένιον.

Ἐν τούτῳ ὁ Σαφράς καὶ οἱ ἀδελφοὶ του ἐπροσ-
πάθησαν πολλάκις νὰ ἀνακαλύψωσι τὸν ξένον· ἀλλ'
οὗτος εἶχεν ἀναχωρήσει ἀπὸ Βαστόραν. Ἀπαντήσας
αὐτὸν μετὰ τινα καιρὸν εἰς Βαγδάτην, ἐζήτησε τοὺς
πολυτίμους λίθους καὶ τοὺς ἠγόρασε τριακοσίας
χιλιάδας δραχμῶν. Ὁ Σαφράς, χωρὶς νὰ φανερώσῃ
εἰς κανένα τὰ περὶ τῆς ἀγορᾶς ταύτης, ἐπανήλθεν εἰς
Βαστόραν, ὅπου μετῆρχετο τὸ ἐμπόριον.

Δώδεκα ἔτη μετὰ ταῦτα, ὁ πρωτότοκος ἀδελφός ἀ-
πεφάσισε νὰ ἀναχωρήσῃ ἀπὸ Βαστόραν, καὶ νὰ υπά-
γῃ μακρὰν διὰ νὰ πωλήσῃ τὸν μέγαν ἀδάμαντα. Κατ'
ἀρχάς μετέβη εἰς Κωνσταντινούπολιν, ἐκεῖθεν εἰς
Γερμανίαν, καὶ τέλος εἰς Ὀλλανδίαν, ὅπου ἀποκα-
τεστάθη ἀπὸ Ἀμστελῶδαμον ἐπρότεινεν εἰς διάφορα
Κράτη ν' ἀγοράσωσι τὸν λίθον του.

Ἀμα τὸ πρᾶγμα ἔγεινε γνωστὸν, πολλαὶ κυβερ-
νήσεις ἀπέβυνον πρὸς αὐτὸν προτάσεις· ἡ Ἀγγλικὴ
μάλιστα ἐπρόσφερε πλείοντα ὧν τῶν ἄλλων, ὅχι
ὅμως ὅσα ὁ Σαφράς ἀπήτηι. Ἐν τῷ μεταξὺ τούτῳ
ἐζήτησε τὸν λίθον καὶ ἡ Αὐλὴ τῆς Ρωσίας, γρά-
ψασα πρὸς τὸν Ἀρμένιον νὰ μεταβῇ ὁ ἴδιος εἰς Πε-
τρούπολιν διὰ νὰ διαπραγματευθῇ αὐτοπροσώπως
τὰ περὶ τῆς πωλήσεως, καὶ ὅτι, ἐὰν δὲν ἔμενον σύμ-
φωνοι, τότε ἤθελε τὸν ἀποζημιώσει διὰ τὰ ἐξόδα
τοῦ ταξιδίου του. Ἐνδῶς εἰς τὴν πρότασιν, ἔ-
φθασεν εἰς Πετρούπολιν καὶ συνωμίλητε μετὰ τοῦ
ἀδαμαντοπώλου τῆς Αὐλῆς Λαζαρέφ, ὅστις, μετὰ
πολλὰς συζητήσεις, ὑπέβαλε τὰς ἐφεξῆς προτάσεις ἐν
ὀνόματι τοῦ κόμητος Πάνιν, ὑπουργοῦ τοῦ αὐτο-
κράτορος· νὰ δοθῇ δίπλωμα εὐγενείας εἰς τὸν Ἀρ-
μένιον, εἰσόδημα ἰσόβιον ἐξ χιλιάδων ρουβλίων κατ'
ἔτος, καὶ πεντακόσαιο χιλιάδες ρουβλίων ἀργυρῶν, ἐξ
ᾧ τὸ πέμπτον νὰ πληρωθῇ εὐθὺς, καὶ τὰ ἄλλα
ἐντὸς δέκα ἐτῶν.

Καὶ τὴν μὲν περὶ χρημάτων πρότασιν παρεδέχθη
ὁ Σαφράς, ἀπήτησε δὲ περιπλέον νὰ ἐξευγενισθῶσι
αἱ οἱ ἀδελφοὶ του, πρὸς δὲ νὰ λάβῃ καὶ τινὰς ἄλ-
λας χάριτας καὶ προνόμια. Ἐδεῖξε δὲ τοιαύτην ἐ-
κίμωνήν, ὥστε ὁ Ῥώσος ὑπουργὸς διέκοψε τὴν δια-
πραγματεύσειν, καὶ ἐπέστρεψε τὸν ἀδάμαντα. Ἐν
τούτῳ, ἐπειδὴ ἡ διαπραγματεύσις εἶχε παραταθῇ

ὑπὲρ τὸ δέον, ὁ Σαφράς εἶχε θανείσθῃ πολλὰ χρή-
ματά, τῶν ὁποίων οὔτε τοὺς τόκους ἐδύνατο νὰ
πληρώσῃ, ἐνῷ οἱ προσκαλέσαντες αὐτὸν εἰς Ῥωσίαν
ἔχαιρον διὰ τὴν στενοχωρίαν του.

Εἰς τοιαύτην κρίσιμον περίστασιν εὐρισκόμενος,
ἀπεφάσισε νὰ ἀναχωρήσῃ ἀπὸ Πετρούπολιν· φυγὼν
δὲ κρυφίως μετέβη εἰς Ἀστραχάνιον, ὅπου ἔμεινεν ἄ-
γνωστος ἀρκετὸν καιρὸν. Ἐπὶ τέλους, ἀνεκάλυψεν
αὐτὸν ὁ κόμης Γεώργιος Ὁρλόφ, εἰδοποίησε τὴν Αὐ-
λὴν του, καὶ διετάχθη νὰ ἐπαναλάβῃ τὴν διαπραγμα-
τεύσειν· ἡ πώλησις κατωρθώθη τέλος παντῶν ἐπὶ τοῖς
ἀκολουθοῦσι ὅροις· νὰ ἐξευγενισθῇ ὁ Σαφράς, καὶ νὰ
λάβῃ ὡς ἀντάλλαγμα τοῦ ἀδάμαντος, μίαν καὶ μόνην
φορὰν, 450,000 ρουβλίων ἀργυρῶν, ἐξ ᾧ νὰ ἐκ-
πεσθῶσιν 170,000 δι' ἐξόδα διαπραγματεύσεως,
τόκους καὶ τὰ παρόμοια.

Ὁ Ἀρμένιος ἀποκατεστάθη ἔκτοτε εἰς Ἀστρα-
χάνιον, καὶ ἀπέκτησε νέους θησαυροὺς, τοὺς ὁποίους
ἐκληρονόμησαν αἱ θυγατέρες του, καὶ κατηνάλωσαν
οἱ σύζυγοί των.

ΑΓΙΑ ΖΩΝΗ. Μετεφέρθη εἰς τὴν πρωτεύουσάν μας,
γράφουσιν αἱ ἐφημερίδες τῆς Μαδρίτης, ἡ Ἁγία Ζώνη
τὴν ὁποίαν ἠδύοκησε νὰ δωρήσῃ μόνῃ τῆς ἡ Θεοτόκος
εἰς τὴν ἐν Καταλονίᾳ πόλιν τῆς Τορτόσης. Τὸ ἱερὸν
τούτο χειμῆλιον, ἀνεχώρησεν ἐκ τῆς πόλεως ταύτης
τὴν 16 Ἀπριλίου, περὶ τὴν 6 ὥραν π. μ., ἡχούντων
μεγαλοφύως τῶν ἐκκλησιαστικῶν κωδῶνων, καὶ
προπορευομένων καὶ ἐπομένων ἱερέων καὶ πολλῶν
ἄλλων ὑπηρετῶν. Κατὰ τὸ ἐπὶ τούτῳ ἐκδοθὲν διὰ-
ταγμα, ἡ Ἁγία Ζώνη θέλει ἐγχειρισθῇ πρὸς τὴν βα-
σίλισσαν, διὰ νὰ τὴν ἔχῃ πλησίον τῆς κατὰ τὸν προ-
σεγγίζοντα τοκετὸν τῆς. Μετὰ λειτουργίαν τελεσθεῖ-
σαν ἐπὶ τούτῳ, ἡ Ζώνη παρεδόθη ἐσφραγισμένη ἐν-
τὸς διπλοῦ κιβωτίου, ἐνώπιον τῆς ἐνδοξοτάτης δημο-
τικῆς Ἀρχῆς τῆς Τορτόσης καὶ ἀπείρου πλήθους, πρὸς
τὸν ἱερέα τὸν μέλλοντα νὰ συνοδεύσῃ αὐτήν. Οὗτος δὲ,
λαβὼν αὐτήν, ὑπέγραψεν ἐνώπιον συμβολαιογράφου
καὶ μαρτύρων, πρᾶξιν δι' ἧς ὑπεσχέθη νὰ φυλάξῃ πι-
σῶς τὸ ἱερὸν τούτο χειμῆλιον, χωρὶς ποτε νὰ ἐπιτρέ-
ψῃ νὰ κοπῇ ἢ ν' ἀποτεθῇ εἰς κανὲν ἄλλο μέρος, εἰμὴ
ἐπὶ τοῦ βωμοῦ τῆς ἰδιαίτερας ἐκκλησίας τῆς βασι-
λείας.

ΛΑΟΙ ΑΡΡΙΝΕΣ. Ἡ Κιρτιπόλη, πόλις τῶν ἀ-
νατολικῶν Ἰνδιῶν, πολιορκηθεῖσα ὑπὸ τινος βαρβά-
ρου, ἐξεπορθήθη μετὰ πολυχρόνιον καὶ γενναίαν ἀντί-
στασιν. Ὁ νικητής, ἡρετισμένος κατὰ τῶν κατοίκων,
διέταξε νὰ κοπῶσιν αἱ ῥῖνες ὧν, ἀνευ διακρίσεως
γένους ἢ ἡλικίας, καὶ διὰ νὰ διαιωνίσῃ τὴν μνήμην
τῆς πράξεώς του, κατήργησε τὸ πρῶτον ὄνομα τῆς
πόλεως, καὶ ὠνόμασεν αὐτήν Νασκαταπόλ, ἥτοι πό-
λιν τῶν ἀρρίνων. Μετὰ παρέλευσιν εἰκοσιτριῶν ἐτῶν
περιγηγητής τις, διαβάς ἐκεῖθεν, εὗρεκε σωζόμενα εἰσέ-
τι πολλὰ ἔχνη τῆς ἀπανθρώπου ἐκείνης ἀνδραγαθίας.